

1.nodevums

“Atbalsta pakalpojuma ģimeniskā vidē apraksts un vadlīnijas (neaprobētā versija)”

Saskaņā ar Bērnu aizsardzības centra un personu apvienības, kas sastāv no nodibinājuma “Latvijas Bērna atbalsta fonds” un biedrības “Resiliences centrs”, 2025. gada 21. maijā noslēgto līgumu Nr. 4.2-4/74 par atbalsta pakalpojuma ģimeniskā vidē apraksta, vadlīniju izstrādi un aprobāciju, speciālistu mācību nodrošināšanu un dalību multidisciplinārā atbalsta pakalpojuma izstrādē

Eiropas Sociālā fonda Plus līdzfinansētā projekta Nr. 4.3.6.5/1/24/I/001 “Atbalsta pasākumi bērniem ar uzvedības un atkarību problēmām un to ģimenēm” ietvaros

Pasūtītājs: Bērnu aizsardzības centrs

Izpildītājs: Personu apvienība, kas sastāv no nodibinājuma “Latvijas Bērna atbalsta fonds” un biedrības “Resiliences centrs”

2026. gada 29.jūnijs

Saturs

Saīsinājumi.....	3
Termini.....	5
Ievads	9
1. Atbalsta pakalpojuma nosaukums.....	10
2. Vispārīgā informācija par Atbalsta pakalpojumu	11
3. Prasības atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietai	21
4. Atbalsta pakalpojuma organizēšanas un īstenošanas kārtība.....	24
5. Atbalsta pakalpojuma īstenošanas risku vadība un krīžu vadība.....	62
6. Izmaksu noteikšanas metodika un cenas aprēķins	68
6.4. Vienas vienības izmaksas.....	74
6.5. Inflācijas ietekme uz cenu.....	77
6.6. Atbalsta pakalpojuma finansēšanas kārtība	78
Pielikumi	79
Atbalsta pakalpojuma iekšējie kārtības noteikumi.....	80
Atbalsta pakalpojuma kvalitātes un rezultātu novērtēšanas anketa pakalpojuma sniedzējam.....	84
Atbalsta pakalpojuma saņēmēju situācijas progresu novērtēšanas aptaujas anketa bērnam un, ja attiecināms, piesaistes personai (speciālistu veidlapa).....	88
Atbalsta pakalpojuma kvalitātes un rezultātu novērtēšanas anketa pakalpojuma saņēmējam (bērnam)	95
Atbalsta pakalpojuma kvalitātes un rezultātu novērtēšanas anketa pakalpojuma saņēmējam (piesaistes personai)	101
Atbalsta pakalpojumā sniegšanā pielietotās metodes	107
Drošības protokola veidlapa.....	113
Pārejas plāna veidlapa.....	115
Informācijas avoti:	118

Saīsinājumi

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
AST	Autiskā spektra traucējumi
Atbalsta plāns	Individuālais sociālās rehabilitācijas atbalsta plāns
Atbalsta pakalpojums	Atbalsta pakalpojums ģimeniskā vidē bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku un to ģimenēm, t.sk. aizbildņiem.
Atlīdzības likums	Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums
Burtnīca	Atbalsta pakalpojuma Izmaksu aprēķins Microsoft Excel formātā kā daudzlapu darba burtnīca
Dzīvokļa pakalpojums	Dzīvokļa pakalpojums jauniešiem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku vecumā no 16 līdz 24 gadiem.
EUR	euro
h	stundas
KBT	Kognitīvi–biheiviorālā terapija
MA pakalpojums	Multidisciplinārā atbalsta pakalpojums bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku un to ģimenēm, t.sk. audžuģimenēm un aizbildņiem.
mēn.	mēnesis
MK noteikumi Nr. 262	Ministru kabineta 2022.gada 26.aprīļa noteikumi Nr. 262 “Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs, amatu klasifikācijas un amatu apraksta izstrādāšanas kārtība”
m2	kvadrātmetri
Nr.	Numurs
NVO	Nevalstiskā jeb nevaldības organizācija ¹
PBS	Pozitīvās uzvedības atbalsta intervence
SA pakalpojums	Starpdisciplinārs atbalsta pakalpojums bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku un to ģimenēm, t.sk. audžuģimenēm un aizbildņiem.
SEM	Sociāli emocionālās mācīšanās

¹ Sabiedrības integrācijas fonds - *Nevaldības organizācijas* (NVO) ir bezpeļņas organizācijas, kas darbojas kopienas, nacionālā vai starptautiskā līmenī neatkarīgi no valsts pārvaldes, pieejams: <https://www.sif.gov.lv/lv/nevaldibas-organizacijam>

SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
Skat.	skatīties
STIS	Starpinstitucionālās sadarbības tikšanās
SPS	Sociālo pakalpojumu sniedzējs
TBRI	Uz uzticēšanos balstīta attiecību intervence
UDHS	Uzmanības deficīta un hiperaktivitātes sindroms ²
u.c.	un citi

² Slimību profilakses un kontroles centrs, *UDHS diagnostikas un ārstēšanas algoritms*, 2025.gads, 5.lp., pieejams: <https://www.spkc.gov.lv/lv/media/24419/download?attachment>

Termini

Antisociāla uzvedība	Uzvedība, kas sistemātiski pārkāpj sociālās normas, citu personu tiesības vai sabiedrībā pieņemtos noteikumus (piem., agresija, vardarbība, mantas bojāšana, krāpšana); bērnu un pusaudžu vecumā tā tiek vērtēta attīstības kontekstā. ³
Audzinātājs	Atbalsta pakalpojuma speciālists, kas ikdienā rūpējas par bērnu ar uzvedības un atkarību problēmām un kas nodrošina bērnam vai jauniešiem drošu, stabilu un ģimenisku ikdienas vidi.
Atkarība	Atkarība (<i>addiction, dependence</i>) ir grūti pārvarama tieksme lietot psihoaktīvas vielas, veidot noteiktus uzvedības modeļus un/vai atrasties noteiktās attiecībās, lai gan ir zināms par negatīvajām biopsihosociālajām sekām. Atkarībām ir dažādi veidi: vieliskās, uzvedības un cilvēkatkarības. ⁴
Atkarību problēmas	Biopsihosociāla slimība, kas nosaka indivīda bioloģisko, psihisko un sociālo veselību un uzvedību; primāra, hroniska (pastāvīga un ilgstoša), progresējoša slimība, kas palielina invaliditātes veidošanās un mirstības risku; nav izārstējama, BET – ir ārstējama; rada apkārtējos cilvēkos līdzatkarību (ģimenē, darbā, jebkurā sociālā vidē). ⁵
Aizbildnis	Aizbildnis ir persona, kas iecelta vai apstiprināta Civillikumā noteiktā kārtībā, lai nodrošinātu bērna tiesību un interešu aizsardzību. Aizbildnis nodrošina aprūpi bērnam, kuram uz laiku vai pastāvīgi atņemta viņa ģimeniskā vide vai kura interesēs nav pieļaujama palikšana savā ģimenē, līdz brīdim, kad bērns var atgriezties savā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, tiek adoptēts. ⁶
Autiska spektra traucējumi	Autiskā spektra traucējumi (<i>autism, autism spectrum disorders</i>) ir daudzveidīgi un dažādas pakāpes, taču individuāli neiroloģiskie attīstības traucējumi, kas izpaužas kā samazinātas komunikācijas spējas, iztēle, domāšanas elastība, tādēļ to raksturošanai lieto jēdzienu “autiskā spektra traucējumi”. ⁷ AST ir viens no attīstības traucējumu veidiem, kas pieder plašākai neirālās attīstības traucējumu grupai. Klīniski šo sindromu raksturo grūtības sociālajā komunikācijā, sociālajā mijiedarbībā, stereotipiski uzvedības modeļi un

³ American Psychological Association, Antisocial behavior.

Pieejams: <https://dictionary.apa.org/antisocial-behavior>

⁴ Latvijas, “Sociālā darba vārdnīca” (2023), 42.lpp.,

pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/sociala-darba-vardnica>

⁵ SPKC “Ieteikumi bērnu un pusaudžu atkarību izraisīto vielu lietošanas un procesu atkarības pazīmju agrīnai atpazīšanai, profilaksei un palīdzības iespējām”, 3.lpp.,

pieejams: <https://www.spkc.gov.lv/lv/media/11773/download?attachment>

⁶ Bērnu tiesību aizsardzības likuma, 1.panta 3.punkts,

pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/49096-bernu-tiesibu-aizsardzibas-likums>

⁷ Latvijas Universitāte, “Sociālā darba vārdnīca” (2023), 48.lpp.,

pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/sociala-darba-vardnica>

	ierobežotas intereses, sindroma pamatā ir polietiolģiska, heterogēna nervu sistēmas attīstības traucējumu kopa. ⁸
Bērns	Bērns ir persona, kas nav sasniegusi 18 gadu vecumu, un viņa tiesības aizsargātas saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likumu, ietverot tiesības uz dzīvību, attīstību, aizsardzību un līdzdalību. ⁹
Bērnu aprūpes iestāde	Iestāde, kurā tiek nodrošināta sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija bāreņiem vai bez vecāku gādības palikušiem bērniem, kā arī bērniem, kuriem nepieciešama sociālā rehabilitācija vai īpaša aprūpe veselības stāvokļa dēļ. ¹⁰
Devianta uzvedība	Devianta uzvedība ir uzvedības novirze, kas ir pretrunā ar sabiedrībā pieņemtajām tikumiskajām, ētiskajām un tiesiskajām normām un standartiem. ¹¹
Disfunkcija ģimenē (family dysfunction)	Ir situācija, kad kāda no būtiskām ģimenes funkcijām iztrūkst vai netiek īstenota sociāli vēlamā veidā, kā rezultātā tiek ietekmēta gan visas ģimenes kā sistēmiska veseluma labvēlīga funkcionēšana, gan atsevišķu ģimenes locekļu vajadzību apmierināšana. rodas, ja pietrūkst resursu (materiālo, finansiālo, laika resursu, psihoemocionālo un morālo resursu) ģimenes funkciju izpildei. var izpausties kā: 1) nepieciešamo funkciju trūkums (daļa no ģimenes funkcijām netiek īstenota); 2) funkcijas tiek īstenotas destruktīvā veidā (piem., miesas sodi kā bērnu disciplinēšanas veids); 3) konfliktējoši uzskati par ģimenes funkcijām (ģimenes locekļu atšķirīga attieksme pret funkciju nozīmi, to īstenošanas veidiem un pienākumiem starp ģimenes locekļiem). ¹²
Dzimumu līdztiesība	Vienādas tiesības, iespējas un atzinība neatkarīgi no dzimuma, balstīta uz humānisma un diskriminācijas nepieļaušanas principiem. ¹³
Eksternalizējošas grūtības	Eksternalizējošas grūtības pamatpazīme ir uz ārējo vidi vērsta rīcība, tostarp impulsīva uzvedība, antisociāla rīcība, naidīgums un agresija. ¹⁴
Ētiskie jautājumi	Ētiskie jautājumi ir filozofiski un normatīvi jautājumi, kas skar cilvēka rīcības morālo izvērtējumu, analizējot principus, vērtības un normas, pēc kurām nosaka, kas ir pareiza vai nepareiza, laba vai slikta rīcība noteiktā sociālā, profesionālā vai

⁸ Slimību profilakses un kontroles centrs, *Autiskā spektra traucējumu (AST) agrīna diagnostika un ārstēšana*, 2020. gads, 15.-16.lpp., pieejams: <https://www.spkc.gov.lv/lv/media/6033/download>

⁹ Labklājības ministrija (LM.gov.lv), "Bērnu tiesību aizsardzības likums" (2023), 3.pants.
Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/49096-bernu-tiesibu-aizsardzibas-likums>

¹⁰ Bērnu tiesību aizsardzības likuma 1.panta 8. apakšpunkts.
Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/49096-bernu-tiesibu-aizsardzibas-likums>

¹¹ Latvijas Universitāte, "Sociālā darba vārdnīca" (2023), 84. lpp.,
pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/sociala-darba-vardnica>

¹² Turpat, 88. lpp.,

¹³ Turpat, 97.-98. lpp.,

¹⁴ American Psychological Association, Externalizing–internalizing.
Pieejams: <https://dictionary.apa.org/externalizing-internalizing>

	teorētiskā kontekstā ¹⁵ .
Ģimene	Ģimene ir divu vai vairāku cilvēku veidota mazā sociālā grupa, kuras locekļus vieno asinsradniecība, laulība vai nozīmīgas emocionālas saiknes un kurā tiek īstenotas vairākas ģimenes locekļu eksistencei un attīstībai svarīgas funkcijas. ¹⁶
Ģimenes sistēma	Ģimene kā savstarpēji saistītu elementu kopums, kurā attiecību dinamika ietekmē katra locekļa funkcionēšanu. ¹⁷
Individuālais sociālās rehabilitācijas plāns (Atbalsta plāns)	Sociālās rehabilitācijas pakalpojuma sniedzējs katrai sociāli rehabilitējamai personai izstrādā un īsteno individuālās sociālās rehabilitācijas plānu. ¹⁸ Sociālās rehabilitācijas plāns (<i>social rehabilitation plan*</i>) ir individuāls, integrēts un strukturēts atbalsta pasākumu plānojums. Tiek izmantots sociālās rehabilitācijas programmās, sociālajos pakalpojumos, veselības aprūpes sistēmā, atkarību ārstēšanā, darbā ar vardarbībā cietušajiem, onkoloģijas pacientiem, kā arī citām klientu mērķgrupām konkrētu problēmu mazināšanā, lai atjaunotu, saglabātu vai attīstītu cilvēka prasmes un spējas, kas sekmē viņa neatkarīgu dzīvi. Tā mērķis ir veidot saturisko un laika ietvaru, lai abas iesaistītās puses (plāna izstrādātājs un klients) skaidri saprastu, kas, kāpēc, ar kādu mērķi un kādā laikā notiks un kas par ko ir atbildīgs. Plāns ir vērsts uz cilvēka pašaprūpes, mobilitātes, funkcionēšanas neatkarības un sociālās līdzdalības veicināšanu. Plāna nepieciešamību nosaka multidisciplināra izvērtējuma rezultātā un to izveido, ņemot vērā cilvēka individuālās sociālās, psiholoģiskās un arī medicīniskās problēmas. Plāns var būt arī sociālā pakalpojuma veida elements, ar kuru konkrētā sociālā pakalpojuma veida saturs tiek individualizēts atbilstoši konkrētā klienta vajadzībām. ¹⁹
Internalizējošās grūtības	Internalizējošām grūtībām raksturīgi galvenokārt iekšēji psiholoģiski procesi, piemēram, trauksme, somatizācija un depresija. ²⁰
Intelektuālās attīstības traucējumi	Intelektuālās attīstības traucējumi (<i>intellectual disability, intellectual development disorders; IDD</i>) ir viens no trim nervu sistēmas attīstības traucējumu veidiem (piemēram, autiska spektra traucējumi, uzmanības deficīta un hiperaktivitātes sindroms). Intelektuālās attīstības traucējumi cilvēkam ir kopš dzimšanas, bet tos grūti identificēt agrīni, tādēļ diagnosticē galvenokārt līdz 18 gadu vecumam. Tas ir pastāvīgs stāvoklis, kam raksturīgas pazeminātas intelektuālās spējas (pazemināta spēja kognitīvi

¹⁵ Singer, P. (2026). Ethics, pieejams: <https://www.britannica.com/topic/ethics-philosophy>

¹⁶ Latvijas Universitāte, "Sociālā darba vārdnīca" (2023), 145.lpp., pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/sociala-darba-vardnica>,

¹⁷ Turpat, 161.lpp.,

¹⁸ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums, 24.pants, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68488-socialo-pakalpojumu-un-socialas-palidzibas-likums>

¹⁹ Latvijas Universitāte, "Sociālā darba vārdnīca" (2023), 437.lpp., pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/sociala-darba-vardnica>

²⁰ American Psychological Association, Externalizing–internalizing. Pieejams: <https://dictionary.apa.org/externalizing-internalizing>

	funkcionēt, spriest, plānot, veidot loģiskas asociācijas, ikdienā izmantot iemācīto vai pieredzēto). Cilvēkam ir grūtības adaptēties dzīvei, funkcionēt ikdienā, komunicēt, būt neatkarīgam. Personām ar kognitīvās spējas, valodas, motoriskās un sociālās iemaņas var būt pastāvīgi pazeminātā līmenī, tomēr atsevišķos gadījumos var novērot pakāpenisku uzlabošanas mācīšanās un rehabilitācijas procesā.
Jaunietis	Personu vecumā no 13 līdz 24 gadiem ieskaitot. ²¹
Klīniskais psihologs	Klīniskais psihologs sniedz psiholoģisko palīdzību dažādu garīgo, emocionālo un uzvedības traucējumu, kā arī citu psiholoģisko problēmu gadījumos, tā galvenās darbības jomas ir psiholoģiskā izpēte, izvērtēšana, psiholoģiskā konsultēšana un rehabilitācija. ²²
Likumiskais pārstāvis	Bērna mamma, tētis, aizbildnis, bērnu aprūpes iestādes vadītājs vai tā pilnvarotais pārstāvis. Likumiskais pārstāvis var būt arī piesaistes persona.
Neadaptīva rīcība (neadaptīva uzvedība)	Uzvedība vai funkcionēšanas veids, kas neatbilst vides prasībām un kavē personas spēju efektīvi pielāgoties, risināt ikdienas prasības un sasniegt attīstībai nozīmīgus mērķus. ²³
Opozicionāra izaicinoša uzvedība	Ilgstošs negatīvas, izaicinošas, nepaklausīgas un provokatīvas uzvedības modelis attiecībā pret autoritātēm (piem., vecākiem, pedagogiem), kas pārsniedz vecumam raksturīgas robežas un būtiski traucē sociālo funkcionēšanu. ²⁴
Piesaistes persona	Likumiskais pārstāvis, ar kuru bērnam ir izveidojušās stabilas un emocionāli drošas attiecības, un kura nodrošina bērnam emocionālu atbalstu, drošības sajūtu un attiecību nepārtrauktību ikdienā.
Uzmanības deficīta hiperaktivitātes sindroms (UDHS)	(<i>Attention deficit hyperactivity disorder, ADHD</i>) ir psihiski traucējumi, ko raksturo nespēja noturēt uzmanību, grūtības koncentrēties, impulsīva uzvedība un izteikti pastiprināta aktivitāte. UDHS sākas zīdaiņa vecumā, bērnībā vai jaunībā un var saglabāties visas dzīves laikā. ²⁵ Neuroattīstības traucējums, kam raksturīgs uzmanības deficīts, hiperaktivitāte un impulsivitāte, kas var saglabāties arī pieaugušā vecumā.

²¹ Jaunatnes likums. 1.pants. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/175920-jaunatnes-likums>

²² Profesiju pasaule, pieejams: <https://www.profesijupasaule.lv/kliniskais-psihologs>, MK 23.05.2017. noteikumi Nr. 264 "Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstoši pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām", pielikuma 308.punkts, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/291004>

²³ American Psychological Association, Maladaptation. Pieejams: <https://dictionary.apa.org/maladaptation>

²⁴ Slimību profilakses un kontroles centrs (SPKC), SSK-10: F91.3 – Opozicionāri izaicinoši traucējumi. Pieejams: <https://ssk10.spkc.gov.lv/ssk/F913>

²⁵ Latvijas Universitāte, "Sociālā darba vārdnīca" (2023), 482.lpp., pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/sociala-darba-vardnica>

Ievads

Pēdējo gadu laikā pieaug bērnu skaits ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku. Tomēr joprojām Latvijā trūkst agrīnas, koordinētas un ģimenei draudzīgas palīdzības šiem bērniem.

Tādejādi, lai risinātu trūkumus esošajā sistēmā, Eiropas Sociālā fonda Plus līdzfinansētā projekta Nr. 4.3.6.5/1/24/I/001 “Atbalsta pasākumi bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām un to ģimenēm” ietvaros nodibinājums “Latvijas Bērnu atbalsta fonds” sadarbībā ar biedrību “Resiliences centrs” saskaņā ar Bērnu aizsardzības centra pasūtījumu, ir izstrādājuši Atbalsta pakalpojuma aprakstu un vadlīnijas bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku un viņu ģimenēm.

Atbalsta pakalpojuma ģimeniskā vidē apraksta un vadlīnijas (neaprobētās versijas) sniedz visaptverošu pārskatu par Atbalsta pakalpojumu ģimeniskā vidē, un tas ir sadalīts sešās nodaļās. Pirmajā nodaļā definēts Atbalsta pakalpojuma nosaukums, otrajā ir definēts pakalpojuma mērķis un uzdevumi. Trešā nodaļā aprakstītas prasības pakalpojuma sniegšanas vietai. Ceturtajā nodaļā aprakstīta Atbalsta pakalpojuma organizēšanas un īstenošanas kārtība.

Piektajā nodaļā aprakstīta risku un krīžu vadība. Savukārt sestajā nodaļā aprakstīta izmaksu noteikšanas metodika un cenu aprēķins. Materiālu papildina astoņi pielikumi.

Dokumentu papildina seši metodiskie pielikumi, kas ietver Atbalsta pakalpojuma iekšējās kārtības noteikumus, galvenās metodes, kvalitātes un rezultātu novērtēšanas anketas, drošības protokolu un pārejas plāna veidlapu.

Atbalsta pakalpojuma ģimeniskā vidē vadlīnijas savstarpēji papildina Multidisciplinārā atbalsta pakalpojuma aprakstu un vadlīnijas (neaprobēto versiju), Starpdisciplinārā atbalsta pakalpojuma aprakstu un vadlīnijas (neaprobētu versiju) un Dzīvokļa pakalpojuma aprakstu un vadlīnijas (neaprobētu versiju). Atbalsta pakalpojums ir viens no Multidisciplinārā atbalsta pakalpojuma veidiem.

Nodevumā izstrādātais Atbalsta pakalpojuma apraksts var tikt precizēts un papildināts izmēģinājumuprojekta laikā, kā arī veiktie precizējumi un papildinājumi, nepieciešamības gadījumā, tiks aprobēti izmēģinājumuprojektā.

1. Atbalsta pakalpojuma nosaukums

Izvēloties Atbalsta pakalpojuma nosaukumu, ir būtiski, lai tas ietver gan Atbalsta pakalpojuma mērķa grupu, gan Atbalsta pakalpojuma specifiku - bērnus ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku, kā arī viņu ģimenes, kā arī Atbalsta pakalpojuma neatņemamu daļu: vides maiņu. Nosaukumam ir jābūt saprotamam bērnam, likumiskajam pārstāvim un iesaistītajām institūcijām un speciālistiem, kā arī pietiekami precīzam, lai neradītu pārpratumus par Atbalsta pakalpojuma raksturu (piem., tas nav sods, nav disciplinēšanas iestāde, bet atbalsts). Tāpat nosaukumam jāiekļauj fakts, ka Atbalsta pakalpojums tiek sniegts gan bērnam, kas atrodas jaunā vidē kopā ar piesaistes personu un audzinātāju, gan bērnam, kurš uzturas jaunajā vidē kopā ar audzinātāju, ja tas ir bērna interesēm atbilstoši. Nosaukumam jāpauž, ka Atbalsta pakalpojuma primārais mērķis ir bērna funkcionēšanas un attīstības uzlabošana drošā, atbalstošā ģimeniskā vidē, nevis izolācija vai izņemšana no faktiskās dzīvesvietas kā pašmērķis.

Līdz ar to nosaukumam būtu jāatspoguļo būtība - Vides maiņa + Uzvedības/atkarību problēmu un to attīstības risku mazināšana + Atbalsts ģimeniskā vidē.

Apskatot Īrijas, Vācijas un Norvēģijas praksi un ņemot vērā bērnu un jauniešu viedokli — tostarp kopienas centra “Resiliences Avots” 18 mērķa grupas jauniešu iesaisti diskusijās kopējā čatā - ir izvirzīti šādi iespējamie Atbalsta pakalpojuma nosaukumi:

- Kompass;
- LevelUp ģimene;
- Restarta punkts.

Pēc jauniešu balsojuma par trīs augstāk minētajiem Atbalsta pakalpojuma nosaukumiem, lielāko punktu skaitu ieguva nosaukums “Kompass”.

Tādējādi, izvērtējot augstāk minēto, Atbalsta pakalpojumam tiek izvēlēts nosaukums Atbalsta pakalpojums ģimeniskā vidē “Kompass”.

2. Vispārīgā informācija par Atbalsta pakalpojumu

Vispārīgo informāciju par Atbalsta pakalpojumu skatīt 2.1. tabulā.

2.1. tabula. "Vispārīgā informācija par Atbalsta pakalpojumu"

<i>Rādītāja nosaukums</i>	<i>Rādītāja apraksts</i>
<i>Atbalsta pakalpojuma definīcija</i>	Atbalsta pakalpojums ir sociālās rehabilitācijas pakalpojums ar vides maiņu bērnam kopā ar audzinātāju vai bērnam kopā ar piesaistes personu un audzinātāju, kas paredz intensīvu iejaukšanos situācijā, kur bērnam ar uzvedības vai atkarības problēmām vai to attīstības riskiem un viņa piesaistes personai ir nepieciešams specifiskāks atbalsts un integrācija sabiedrībā.
<i>Atbalsta pakalpojuma mērķi</i>	1. Nodrošināt bērnam drošu, stabilu un attiecībās balstītu dzīves vidi, kas veicina bērna emocionālo stabilitāti, drošības izjūtu un attīstību. 2. Mazināt uzvedības, emocionālo un atkarību problēmas un to attīstības riskus, stiprinot bērna pašregulācijas, sociālās un komunikācijas prasmes. 3. Stiprināt bērna ģimenes sistēmas vai piesaistes personas spēju nodrošināt bērnam drošu un attīstību veicinošu vidi, veicinot bērna sociālo funkcionēšanu un iekļaušanos izglītības vidē un sabiedrībā.
<i>Atbalsta pakalpojuma uzdevumi</i>	1. Īstenot bērnam izstrādāto individuālo Atbalsta plānu, nodrošinot tajā paredzēto sociālo, psiholoģisko un praktisko atbalstu, kā arī nepieciešamības gadījumā precizēt Atbalsta plāna uzdevumus atbilstoši bērna attīstības dinamikai un vajadzībām. 2. Nodrošināt bērnam drošu, strukturētu un atbalstošu dzīves vidi, kurā tiek veidota stabila ikdienas kārtība, skaidri noteikumi un paredzama vide. 3. Nodrošināt bērnam individuālajām vajadzībām atbilstošu psihosociālo un emocionālo atbalstu uzvedības un atkarību problēmu mazināšanai. 4. Stiprināt bērna pašregulācijas, sociālās un komunikācijas prasmes, izmantojot individuālu darbu, mentoringu un attīstību veicinošas aktivitātes. 5. Stiprināt piesaistes personas audzināšanas, komunikācijas un konfliktu risināšanas prasmes, nodrošinot konsultācijas un praktisku atbalstu bērna aprūpē un audzināšanā. 6. Veicināt bērna iesaisti izglītības procesā un citās attīstību veicinošās aktivitātēs, sadarbojoties ar izglītības iestādēm un citiem dažādu jomu iesaistītajiem speciālistiem. 7. Nodrošināt sadarbību ar sociālo dienestu, izglītības un veselības aprūpes iestādēm un citām institūcijām, lai nodrošinātu bērnam nepieciešamo starpdisciplināro atbalstu. 8. Plānot un nodrošināt pakāpenisku pāreju uz mazāk intensīvu atbalsta formu vai atgriešanos ģimenes vidē, izvērtējot bērna progresu un turpmākās vajadzības.

Rādītāja nosaukums	Rādītāja apraksts
Atbalsta pakalpojuma modeļi	Atbalsta pakalpojums ietver divus ģimeniskās vides modeļus: 1. Atbalsta pakalpojums ar piesaistes personu un audzinātāju; 2. Atbalsta pakalpojums ar audzinātāju, kuros tiek nodrošināta bērna drošība un stabilitāte. I Ģimeniskā vide ar piesaistes personu un audzinātāju²⁶ – ja bērnam (no 8 gadu vecuma) ir piesaistes persona, tā dzīvo kopā ar bērnu Atbalsta pakalpojuma dzīvesvietā, nepieciešamības gadījumā kopā var dzīvot arī brāļi un māsas līdz 17 gadu (ieskaitot) vecumam. Šis modelis tiek nodrošināts gadījumos, kad iepriekšējā ģimenes vai sociālā vide nespēj nodrošināt bērnam drošību, stabilitāti un attīstībai nepieciešamos apstākļus. Šajā Atbalsta pakalpojuma modelī atbalstu nodrošina starpdisciplināra speciālistu komanda, tajā skaitā audzinātājs, papildu bērna un tā piesaistes personas atbalstam un prasmju attīstīšanai un funkcionēšanas stabilizēšanai ģimeniskā vidē. Bērns dzīvo vienā mājoklī ar piesaistes personu. Piesaistes persona kopā ar audzinātāju nodrošina ikdienas aprūpi un emocionālo atbalstu, radot bērnam paredzamu un drošu vidi. Audzinātājs palīdz piesaistes personai nodrošināt bērnam: 1. drošu, stabilu un ģimenisku vidi; 2. ikdienas dzīves organizēšanu un strukturēšanu, tostarp dienas režīma, sadzīves pienākumu un atpūtas veidošanu; 3. emocionālo un sociālo vajadzību atbalstīšanu, veicinot piederības sajūtu un emocionālo stabilitāti, t.sk. traumatiskās pieredzes pārstrādi; 4. pašaprūpes prasmju attīstību; 5. tiesību un interešu aizstāvību, palīdzot apzināt savas stiprās puses, attīstīt sociālās un pašregulācijas prasmes. II Ģimeniskā vide ar audzinātāju – ja bērns ir sasniedzis vismaz 14 gadu vecumu un viņam nav pieejama piesaistes persona (piemēram, bērns nāk no institucionālas aprūpes vai piesaistes persona objektīvu apstākļu dēļ nespēj nodrošināt bērnam drošu aprūpi), bērns dzīvo Atbalsta pakalpojuma dzīvesvietā kopā ar audzinātāju. Audzinātājs nodrošina bērna drošību, atbalstu un uzraudzību ikdienas situācijās. Audzinātāja iesaiste Atbalsta pakalpojumā ir nepieciešama saistībā ar Atbalsta pakalpojuma raksturu, mērķa grupas sarežģītajām sociālajām un emocionālajām vajadzībām, nepieciešamību nodrošināt starpdisciplināru, nevis tikai uzraugošu atbalstu, ievērojot bērna labākās intereses. Audzinātāja klātbūtne sevī ietver:

²⁶ Balstoties uz **Bērnu tiesību aizsardzības likumu**, drošā persona ģimeniskā vidē ir pieaugušais, kas sniedz bērnam atbalstu ikdienas dzīvē, nodrošina stabilu un drošu klātbūtni, ievērojot bērna tiesību aizsardzības principus (6. pants) un atbalstot vecāku pienākumu īstenošanu pret bērnu (24. pants). Drošā persona darbojas bērna interesēs, veido drošu emocionālo un sociālo vidi, palīdzot bērna attīstībai, un tās iesaiste tiek vērtēta pašvaldības sociālā dienesta izvērtējumā (1. pants). Šī loma ir pielāgojama gadījumos, kad bērnam nav sava pieaugušā klātbūtnes, un var papildināt sociālā audzinātāja funkcijas. <https://likumi.lv/ta/id/49096-bernu-tiesibu-aizsardzibas-likums>

Rādītāja nosaukums	Rādītāja apraksts
	1. drošas, stabilas un ikdienas ģimeniskas vides nodrošināšanu gadījumos, kad bērns saņem Atbalsta pakalpojumu bez piesaistes personas; 2. ikdienas dzīves organizēšanu un strukturēšanu, tostarp dienas režīma, sadzīves pienākumu un atpūtas veidošanu; 3. bērna emocionālo un sociālo vajadzību atbalstīšanu, veicinot piederības sajūtu un emocionālo stabilitāti, t.sk. traumatiskās pieredzes pārstrādi; 4. bērna pašaprūpes prasmju attīstību; 5. bērna tiesību un interešu aizstāvību, palīdzot apzināt savas stiprās puses, attīstīt sociālās un pašregulācijas prasmes. Abi Atbalsta pakalpojuma modeļi veido strukturētu, uz bērna vajadzībām balstītu sistēmu, kas nodrošina bērna drošību, attīstību un sociālo integrāciju, vienlaikus stiprinot pieaugušo spēju nodrošināt bērnam stabilu un attīstību veicinošu vidi. Šī pieeja atbilst Latvijas normatīvajos aktos noteiktajiem bērna tiesību aizsardzības un sociālās aprūpes principiem, tostarp Bērnu tiesību aizsardzības likumam²⁷ un Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumam²⁸, kas paredz bērna tiesības uz drošu vidi, individuālajām vajadzībām atbilstošu aprūpi un atbalstu, kā arī bērna labāko interešu prioritāti situācijās, kad ģimenes vide nav pietiekama vai ir bērnam nedroša.
Atbalsta pakalpojuma mērķa grupa	Bērni vecumā no 8 līdz 17 gadiem (ieskaitot). I Atbalsta pakalpojums paredzēts bērniem kopā ar piesaistes personu un audzinātāju, nodrošinot viņu kopīgu iesaisti un atbalstu Atbalsta pakalpojuma īstenošanas laikā. Šajā grupā ietilpst bērni, kuriem: 1. ir emocionālās, uzvedības, atkarību vai socializācijas grūtības; 2. novērojami UDHS, impulsivitātes vai citi neirodiversitātes simptomi; 3. ir traumatiska pieredze, piedzīvota vai veikta vardarbība; 4. pastāv atkarību problēmas vai atkarību attīstības riski; 5. nepieciešams strukturēts atbalsts un piesaistes personas līdzdalība Atbalsta pakalpojuma saņemšanas procesā. II Atbalsta pakalpojums paredzēts bērniem, kopā ar piesaistes personu un audzinātāju, un vienu vai vairākiem brāļiem/māsām vecumā līdz 17 gadiem (ieskaitot), ja ģimenes sistēmas atjaunošanai un savstarpējo attiecību stiprināšanai nepieciešama vienota, integrēta palīdzība. Šajā grupā ietilpst, bērni kuriem: 1. ir uzvedības, emocionālās vai atkarību problēmas;

²⁷ Bērnu tiesību aizsardzības likums. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/49096>

²⁸ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68488>

Rādītāja nosaukums	Rādītāja apraksts
	2. ir attiecību grūtības starp vienaudžiem un / vai piesaistes personu, tostarp emocionāla atsvešināšanās un uzticēšanās problēmas; 3. novērojama ģimenes dinamika, kurā nepieciešama mediācija, izlīgums un vecāku prasmju stiprināšana; 4. ir vajadzība pēc drošas, bet kopīgas dzīvesvietas ar terapeitisku atbalstu visiem ģimenes locekļiem. Bērni vecumā no 14 līdz 17 gadiem (ieskaitot). I Atbalsta pakalpojums paredzēts bērniem vecumā no 14 līdz 17 gadiem (ieskaitot), kuriem nepieciešama stabilizācija un sociālā rehabilitācija individuālā ģimeniskā vidē. Bērniem no 14 gadu vecuma Atbalsta pakalpojums var tikt īstenots arī bez piesaistes personas, nodrošinot atbalstu ģimeniskā vidē ar audzinātāja iesaisti. Jauniešu neiroattīstības pētījumi rāda, ka ap 15–17 gadu vecumu būtiski attīstās izpildfunkcijas, plānošanas spējas un pašregulācija, lai gan pilnīga prefrontālās garozas nobriešana turpinās līdz agrīnajiem 20 gadiem²⁹. Tas nozīmē, ka jaunieši šajā vecumā jau spēj pieņemt strukturētus, atbalstītus lēmumus, taču joprojām gūst būtisku ieguvumu no drošas, uzraudzītas pārejas vides. Bieža dzīvesvietas maiņa jauniešiem ārpusģimenes aprūpē agrākā vecumā nav ieteicama, jo pārvietošana var izraisīt paaugstinātu neirobioloģisko un psiholoģisko slodzi. Atkārtotas piesaistes personu maiņas ietekmē emocionālo regulāciju, uzvedību un identitātes veidošanos. Šajā grupā ietilpst bērni, kuriem: 1. ir uzvedības, emocionālās vai atkarību problēmas; 2. ir traumatiska pieredze, piedzīvota vai veikta vardarbība; 3. ir neiroattīstības grūtības vai sociālās adaptācijas traucējumi (visbiežāk novērojami bērniem no ārpusģimenes aprūpes iestādēm, jo piedzīvots agrīnās piesaistes zaudējums); 4. nepieciešama individualizēta pieeja; 5. ir nepieciešams starpposms starp ārpusģimenes aprūpi un patstāvīgu dzīvi. II Atbalsta pakalpojums paredzēts bērniem no 14 gadiem, kuri nonākuši krīzes situācijā vai ārstniecības iestādē (piemēram, pēc atkarību izraisīto vielu pārdozēšanas, alkohola vai citu apreibinošo vielu lietošanas, vai pēc smagas emocionālas vai fiziskas vardarbības) un kuriem nepieciešama strukturēta palīdzība pēc izrakstīšanās no ārstniecības iestādes. Šis Atbalsta pakalpojuma modelis tiek piemērots bērniem ar augstu motivāciju uz veselīgām un ilgtspējīgām pārmaiņām. Šajā grupā ietilpst bērni, kuriem: 1. ir nepieciešama krīzes intervence un atbalsts atveseļošanās procesā;

²⁹ Steinberg, L. (2020). Adolescence (12th ed). New York: McGraw-Hill Education

<i>Rādītāja nosaukums</i>	<i>Rādītāja apraksts</i>
	2. ir ierobežoti vai trūkstot sociālie un ģimenes resursi; 3. ir nepieciešama palīdzība, lai atjaunotu spēju patstāvīgi dzīvot, mācīties un funkcionēt sabiedrībā. Gadījumā, ja bērns ir uzsācis saņemt Atbalsta pakalpojumu līdz 18 gadu vecumam, tad pēc pilngadības sasniegšanas bērns turpina saņemt Atbalsta pakalpojumu līdz Atbalsta pakalpojuma beigām.
<i>Atbalsta pakalpojuma īstenošanas komanda</i>	Atbalsta pakalpojumu īsteno Atbalsta pakalpojuma administratīvā un starpdisciplināra komanda. Atbalsta pakalpojuma administratīvajā komandā darbojas četri speciālisti. Atbalsta pakalpojuma vadītājs - plāno un organizē Atbalsta pakalpojuma sniegšanu, atlasa speciālistu komandu, nodrošina Atbalsta pakalpojuma sasaisti ar MA pakalpojumu un nepieciešamības gadījumā ar tā veidiem (nodrošina informācijas apriti ar MA pakalpojuma administratīvo komandu, piedalās MA pakalpojuma vadības sapulcēs), uzrauga Atbalsta pakalpojuma sniegšanas gaitu un izvērtē Atbalsta pakalpojuma kvalitāti, organizē un vada Atbalsta pakalpojuma administratīvās komandas sanāksmes, uzrauga Atbalsta pakalpojuma īstenošanas risku pārraudzību un to iespējamu novēršanu. Starpdisciplinārās komandas vadītājs - koordinē Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas reģionos, organizē un vada īstenošanas komandas sanāksmes, līdzdarbojas Atbalsta pakalpojuma risku pārraudzībā un iespējamo risku novēršanā. Nodrošina Atbalsta pakalpojuma dokumentācijas identificēšanu (piešķirot vienotu identifikācijas kodu (ID) katram pakalpojuma saņēmējam), sistematizāciju un uzglabāšanu visā izmēģinājumu projekta īstenošanas laikā, nodrošina dokumentācijas kvalitātes vadību. Finansists/grāmatvedis - vada izmēģinājumu projekta Atbalsta pakalpojuma budžeta sagatavošanu, kontrolē tā izpildi un naudas plūsmu, kā arī izstrādā priekšlikumus budžeta grozījumiem vai finanšu līdzekļu izlietošanas efektivitātes paaugstināšanai, nepieciešamības gadījumā, pārskata Atbalsta pakalpojuma cenu u.c. Datu aizsardzības speciālists - nodrošina, ka Atbalsta pakalpojums tiek īstenots saskaņā ar VDA regulas prasībām. Atbalsta pakalpojuma starpprofesionāļu komanda īsteno bērna Atbalsta plāna izpildi, nodrošina informācijas apmaiņu starp iesaistītajiem speciālistiem, sagatavo informāciju MA pakalpojumam un veic nepieciešamās darbības Atbalsta pakalpojuma īstenošanai. Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas pamatsastāvu veido: Sociālais darbinieks nodrošina Atbalsta plāna īstenošanu, īstenošanas dinamikas izvērtēšanu un uzraudzību savas profesionālās kompetences ietvaros, t.sk. bērna un, ja piemērojams, piesaistes personas vajadzību, resursu un risku identificēšanu Atbalsta pakalpojuma sniegšanas laikā, Atbalsta pakalpojuma procesa

Rādītāja nosaukums	Rādītāja apraksts
	dokumentēšanu, regulāras informācijas apmaiņas organizēšanu Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas ietvaros, rekomendāciju sagatavošanu MA starpdisciplinārai komandai. Klīniskais psihologs nodrošina bērna psiholoģiskās funkcionēšanas izvērtēšanu, psiholoģiskā atbalsta sniegšanu un metodisku ieguldījumu Atbalsta plāna īstenošanā. Klīniskā psihologa darbība ir vērsta uz bērna emocionālās stabilitātes, pašregulācijas un attīstības potenciāla stiprināšanu, ievērojot bērna labākās intereses un noteikto metodisko ietvaru. Psiholoģiskais atbalsts tiek sniegts arī piesaistes personai. Audzinātājs nodrošina bērnam drošu, strukturētu un attīstību veicinošu ikdienas dzīves vidi Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā, sniedz bērnam praktisku un emocionālu atbalstu ikdienas situācijās veicinot sociālo prasmju, pašregulācijas un patstāvīgas funkcionēšanas attīstību, kā arī vienlaikus nodrošinot paredzamu dienas struktūru un uzvedības robežas. Gadījumos, kad bērns dzīvo kopā ar piesaistes personu, audzinātājs sadarbojas ar piesaistes personu, sniedzot profesionālu atbalstu bērna ikdienas situāciju vadībā, uzvedības robežu ievērošanā un atbalsta plāna īstenošanā. Mentors nodrošina bērna sociālās integrācijas veicināšanu ārpus mājas vides, tostarp iesaistot bērnu sabiedriskās, izglītojošās un brīvā laika aktivitātēs, attīstot komunikācijas prasmes un piederības sajūtu sabiedrībai. Mentora atbalsts īpaši nozīmīgs pārejas posmos, kad Atbalsta pakalpojuma intensitāte pakāpeniski samazinās un bērns kļūst gatavāks patstāvīgākai funkcionēšanai un integrācijai sabiedrībā. Šāda pieeja palīdz saglabāt izveidotās uzticības attiecības ar pieaugušo piesaistes personu un nodrošina pakāpenisku, drošu pāreju uz mazāk intensīvu atbalsta formu. Mācību atbalsta speciālists Mācību atbalsta speciālists nodrošina bērna izglītības prasmju attīstību, mācību nepārtrauktību un pakāpenisku iekļaušanos izglītības vai profesionālās sagatavošanās vidē. Speciālista darbs ir vērsts uz bērna individuālo spēju, grūtību un resursu izvērtēšanu, kā arī praktisku atbalstu mācību procesā, nepieciešamības gadījumā piesaista privātskolotājus, ņemot vērā bērna attīstības posmu, emocionālo stāvokli un sociālās funkcionēšanas līmeni. Citi piesaistītie speciālisti (piemēram, psihiatrs, ārsts narkologs, medmāsa, terapeits, sporta treneris, u.c.) tiek iesaistīti Atbalsta pakalpojuma īstenošanā pēc nepieciešamības atbilstoši bērna individuālajām vajadzībām un Atbalsta plānā noteiktajiem mērķiem. Šo speciālistu darbība papildina starpdisciplinārās komandas darbu un ir vērsta uz specifisku grūtību, risku vai attīstības vajadzību profesionālu risināšanu, nodrošinot mērķtiecīgu, uz bērna attīstību vērstu atbalstu.
Atbalsta pakalpojuma speciālistu atlases	Pakalpojuma vadītājs: 1. Otrā cikla augstākā akadēmiskā vai profesionālā izglītība sociālajās, vadības vai tiesību zinātnēs.

<i>Rādītāja nosaukums</i>	<i>Rādītāja apraksts</i>
<i>nosacījumi</i>	2. Izpratne un zināšanas par sociālās rehabilitācijas pakalpojuma saturu un vadību. 3. Vismaz 3 gadu pieredze sociālās rehabilitācijas pakalpojuma vadīšanā. 4. Iepriekšējo piecu gadu laikā ir pieredze darbā ar mērķa grupu (vismaz 36 mēnešu summētā darba pieredze) Spēja nodrošināt starpprofesionālu krīžu vadību, pieņemot koordinētus un profesionāli pamatotus lēmumus paaugstināta riska situācijās. 5. Spēja nodrošināt profesionālu konsekvenci un metodisko atbilstību. Starpdisciplinārās komandas vadītājs: 1. Otrā cikla augstākā akadēmiskā vai profesionālā izglītība sociālajās zinātnēs. 2. Pieredze iepriekšējo 3 (trīs) gadu laikā komandas vadībā. 3. Iepriekšējo piecu gadu laikā ir pieredze darbā ar mērķa grupu (vismaz 36 mēnešu summētā darba pieredze) Spēja nodrošināt starpprofesionālu krīžu vadību, pieņemot koordinētus un profesionāli pamatotus lēmumus paaugstināta riska situācijās. 4. Spēja analizēt procesa dinamiku un identificēt nepieciešamās korekcijas atbalsta sniegšanā. Finansists/grāmatvedis: 1. Otrā cikla augstākā izglītība finanšu vadībā, ekonomikā vai vadībzinātnēs. 2. Vēlams vismaz 2 gadu pieredze ES fondu finansētu vai citu finanšu instrumentu finansētu projektu finanšu vadībā. 3. Iepriekšējo piecu gadu laikā ir pieredze darbā ar mērķa grupu (vismaz 36 mēnešu summētā darba pieredze). Datu aizsardzības speciālists³⁰: 1. Pirmā cikla augstākā izglītība tiesību vai informācijas tehnoloģijas zinātnēs. 2. Pēdējo 3 gadu laikā profesionālā pieredze fizisko personu datu aizsardzības jomā. 3. Nepieciešams fizisko personu datu aizsardzības speciālista sertifikāts. Sociālais darbinieks³¹: 1. Pirmā cikla augstākā izglītība sociālajā darbā vai karitatīvajā sociālajā darbā.

³⁰ Fizisko personu datu apstrādes likuma 18.panta pirmā daļa, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/300099>

³¹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 41.pants, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68488-socialo-pakalpojumu-un-socialas-palidzibas-likums>

Rādītāja nosaukums	Rādītāja apraksts
	2. Iepriekšējo piecu gadu laikā ir pieredze darbā ar ģimenēm ar bērniem (vismaz 24 mēnešu summētā darba pieredze) Kompetence darbā ar gadījumu vadību, sociālās situācijas analīzi un sociālās rehabilitācijas plānošanu. 3. Spēja strādāt starpprofesionālā vidē, ievērojot vienotu metodisko ietvaru. 4. Spēja profesionāli rīkoties riska situācijās, sadarbojoties ar citām iesaistītajām institūcijām savas kompetences ietvaros. Klīniskais psihologs³²: 1. Otrā cikla augstākā izglītība psiholoģijā. 2. Psihologa profesionālā kvalifikācija un reģistrācija Psihologu reģistrā atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem. 3. Profesionālā kvalifikācija klīniskajā psiholoģijā. 4. Papildu profesionālā apmācība vai vismaz 2 gadu praktiska pieredze darbā ar bērniem, kuriem ir sociālās funkcionēšanas vai emocionālās pašregulācijas grūtības, kā arī atkarību veidošanās risks. 5. Zināšanas par bērnu un pusaudžu attīstības psiholoģiju, emocionālās un uzvedības regulācijas mehānismiem. 6. Izpratne par traumas ietekmi uz bērna un bērna psiholoģisko funkcionēšanu un uzvedību. 7. Kompetence psiholoģiskajā izvērtēšanā, novērošanā un profesionālajā secinājumu formulēšanā. 8. Spēja analizēt bērna procesa dinamiku un sniegt metodiski pamatotas rekomendācijas atbalsta sniegšanai. 9. Spēja profesionāli rīkoties paaugstināta riska situācijās, ievērojot savas kompetences robežas un sadarbojoties ar citiem speciālistiem. Audzinātājs 1. Vēlams otrā cikla augstākā izglītība pedagoģijā, psiholoģijā, sociālajā darbā vai profesionālā izglītība sociālās aprūpes vai pedagoģijas jomā kopā ar specializētām apmācībām darbam ar bērniem. 2. Vismaz divu gadu profesionālā pieredze darbā ar bērniem ārpusģimenes aprūpē vai darbā ar bērniem ar uzvedības vai emocionālās regulācijas grūtībām. 3. Obligāta bērnu tiesību aizsardzības apmācību apguve atbilstoši normatīvajiem aktiem un atbilstība BTAL 72.panta piektās daļas prasībām;

³² Psihologu likums, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/290115-psihologu-likums>, MK 29.05.2018. noteikumi Nr.301 “Psihologu noteikumi”, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/299322-psihologu-noteikumi>

<i>Rādītāja nosaukums</i>	<i>Rādītāja apraksts</i>
	4. Zināšanas par bērna attīstības posmiem, traumas ietekmi uz bērna emocionālo un uzvedības funkcionēšanu, kā arī uzvedības regulācijas atbalsta pamatprincipiem. 5. Prasmes nodrošināt strukturētu un paredzamu ikdienas vidi, uzturēt skaidras uzvedības robežas un profesionāli rīkoties paaugstinātas emocionālās spriedzes vai krīzes situācijās. 6. Spēja sadarboties ar piesaistes personu un starpdisciplināro komandu, nodrošinot vienotu pieeju bērna audzināšanā un Atbalsta plāna īstenošanā. Mentors 1. Vismaz 21 gadu vecs,³³ bet atsevišķos gadījumos mentora vecums var būt no 18 gadiem, lai nodrošinātu “jaunietis jauniešiem atbalstu”; 2. Atbilst BTAL 72.panta piektās daļas prasībām; 3. Iegūta vismaz vispārējā vai profesionālā vidējā izglītība; 4. Spēj sazināties valsts valodā; 5. Izprot un īsteno dzīvē veselīga dzīvesveida pamatprincipus; 6. Vēlams hobijs, kas var būt kā resurss sadarbības veidošanā ar bērnu; 7. Nav aizspriedumu vai diskriminējošas attieksmes pēc dzimuma, vecuma, ekonomiskā stāvokļa, tautības, reliģijas u.tml.; 8. Ir pieredze atbalsta sniegšanā bērniem (piemēram, brāļiem, māsām, veicot brīvprātīgo darbu, iepriekšējās darba vietās u.c.); 9. Ir motivācija izprast bērnu ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības riskiem vajadzības; 10. Ir motivācija veidot ilgtermiņa sadarbību ar bērnu; 11. Ir motivācija pilnveidot zināšanas un prasmes, uzsākot darbu ar mentorējamo un tā laikā. Mācību atbalsta speciālists 1. Otrā cikla augstākā izglītība pedagoģijā, izglītības zinātnēs, speciālajā vai sociālajā pedagoģijā, vai citā radniecīgā jomā. 2. Pieredze pēdējo 2 gadu laikā darbā ar bērniem. 3. Vēlama papildu sagatavotība darbā ar bērniem ar mācību grūtībām vai sociālās atstumtības risku. 4. Zināšanas par Latvijas izglītības sistēmu un mācību organizēšanas principiem. 5. Spēja izvērtēt bērna zināšanu un mācību prasmju līmeni.

³³ Starting a Youth Mentoring Program: 6 Matching - MENTOR Mentors ir vismaz 3 gadus vecāks par mentorējamo.
<https://mentoring.org/resource/matching/>

<i>Rādītāja nosaukums</i>	<i>Rādītāja apraksts</i>
	6. Zināšanas par mācīšanās grūtību cēloņiem un mācību motivācijas veicināšanas metodēm. 7. Prasme pielāgot mācību atbalstu bērna individuālajām spējām un funkcionēšanas līmenim. Citi piesaistītie speciālisti 1. Otrā cikla augstākā izglītība un vismaz 2 gadu profesionālā pieredze. 2. Atbilstoša profesionālā kvalifikācija un sertifikācija saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem. 3. Reģistrācija attiecīgajos profesionālajos reģistros (ja piemērojams). 4. Zināšanas par bērnu attīstības īpatnībām, tostarp emocionālās, uzvedības un psihosociālās attīstības aspektiem. 5. Izpratne par traumas, hroniska stresa un nelabvēlīgas vides ietekmi uz bērna funkcionēšanu. 6. Spēja strādāt ar bērniem ar uzvedības grūtībām, emocionālām vai atkarību problēmām vai to attīstības riskiem. 7. Prasme strādāt komandā, ievērojot vienotu metodisko ietvaru un Atbalsta pakalpojuma mērķus. 8. Spēja sniegt profesionālas rekomendācijas, kas ir praktiski īstenojamas Atbalsta pakalpojuma ietvaros.

3. Prasības atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietai

Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietai jānodrošina bērnam droša, stabila un attīstību veicinoša dzīves vide, kas veicina bērna drošības izjūtu, uzvedības stabilizāciju un sociālo funkcionēšanu, kā arī rada apstākļus profesionāla atbalsta sniegšanai.

Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietai jāatbilst Ministru kabineta noteikumiem Nr. 338 “Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”, Ministru kabineta noteikumiem Nr. 238 “Ugunsdrošības noteikumi”, kā arī citiem normatīvajiem aktiem, kas regulē dzīvojamo telpu ekspluatāciju, drošību un higiēnu.

Uzsākot Atbalsta pakalpojumu sadarbībā ar iesaistītajām pašvaldībām tiek izvēlētas Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietas, tai skaitā audzinātāja dzīvesvieta, atbilstoši telpu piemērotības prasībām.

1. Atbalsta pakalpojuma ietvaros bērnam atbilstoši Atbalsta pakalpojuma sniegšanas modelim tiek nodrošināta droša, funkcionāla un attīstību veicinoša dzīves vide, kas atbilst bērna vecumam, individuālajām vajadzībām un Atbalsta pakalpojuma mērķiem. Atbalsta pakalpojuma nodrošināšanai tiek izmantots dzīvoklis vai dzīvojamā māja ar minimālo kopējo dzīvojamo telpu aptuveni 48–50 m², nodrošinot pietiekamu privātumu, drošību un iespēju organizēt ikdienas dzīvi ģimeniskā vidē, kas ir piemērota pastāvīgai dzīvošanai un nodrošina bērnam drošu un stabilu dzīves vidi.
2. Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vieta atrodas drošā vidē un nodrošina piekļuvi sabiedriskajam transportam, izglītības iestādēm, veselības aprūpes pakalpojumiem un citiem bērnam nepieciešamiem resursiem.
3. Bērnam Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā tiek nodrošināta atsevišķa dzīvojamā telpa, kas nodrošina privātumu un personīgās telpas neaizskaramību.
4. Dzīvojamā vide ir aprīkota pamata dzīves vajadzību nodrošināšanai un organizēta tā, lai bērns varētu veikt ikdienas darbības (piemēram, mantu glabāšanu, atpūtu un pašaprūpi).
5. Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā nodrošināta vieta mācībām, individuālām konsultācijām un citām atbalsta aktivitātēm.
6. Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā ir pieejama virtuves zona ar pamata aprīkojumu ēdiena pagatavošanai un ikdienas sadzīves prasmju attīstīšanai.
7. Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā pēc nepieciešamības tiek nodrošināta piekļuve digitālajiem resursiem izglītības un saziņas vajadzībām.
8. Vadoties no attiecīgās situācijas, dzīvojamā platība Atbalsta pakalpojuma ietvaros primāri tiek aprīkota ar:
 - 8.1. nepieciešamajām mēbelēm;
 - 8.2. sadzīves tehniku;
 - 8.3. mīksto inventāru;
 - 8.4. virtuves inventāru un traukiem;
 - 8.5. higiēnas un tīrīšanas līdzekļiem;
 - 8.6. mācību tehniku un izglītības resursiem;
 - 8.7. aprīkojumu ārkārtas situācijām.

Telpu organizācija Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā tiek nodrošināta, ņemot vērā Atbalsta pakalpojuma modeli un bērna individuālās vajadzības (skatīt 3.1.tabulu). Detalizēts izmaksu noteikšanas metodika un cenas aprēķins atspoguļots 6. nodaļā.

3.1. tabula. Telpu organizācija atbilstoši Atbalsta pakalpojuma modelim

Ģimeniskā vidē ar piesaistes personu un audzinātāju:	Ģimeniskā vidē ar audzinātāju:
1. Bērns Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā dzīvo kopā ar piesaistes personu. 2. Bērnam un piesaistes personai tiek nodrošinātas savstarpēji nodalītas dzīvojamās telpas, ievērojot privātumu un drošu personisko telpu. 3. Ja Atbalsta pakalpojumā piedalās arī bērna brāļi vai māsas, telpu organizācija tiek nodrošināta, ievērojot bērnu drošību, privātumu un bērna labāko interešu principu. 4. Audzinātājam Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā tiek nodrošināta atsevišķa telpa profesionālo pienākumu veikšanai un atpūtai.	1. Bērns Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā dzīvo kopā ar audzinātāju. 2. Bērnam un audzinātājam tiek nodrošinātas savstarpēji nodalītas dzīvojamās telpas, nodrošinot bērna drošību, privātumu un stabilu dzīves vidi. 3. Audzinātājs nodrošina bērna ikdienas drošību, uzraudzību un attīstību veicinošu atbalstu Atbalsta pakalpojuma īstenošanas laikā. 4. Audzinātājam Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā tiek nodrošināta atsevišķa telpa profesionālo pienākumu veikšanai un atpūtai.

Lai Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā nodrošinātu bērna vajadzībām atbilstošu atbalstošu vidi, tiks ievērotas sekojošas papildus prasības.

Drošība

1. Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā tiek nodrošināta droša fiziskā vide, ievērojot piemērojamos normatīvos aktus drošības jomā.
2. Piekļuve Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietai tiek organizēta tā, lai nodrošinātu bērna drošību, privātumu un personas datu aizsardzību.
3. Trešo personu uzturēšanās Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā tiek regulēta Atbalsta pakalpojuma sniedzēja iekšējās kārtības noteikumos, ar kuriem bērns un, ja piemērojams, piesaistes persona tiek iepazīstināti, uzsākot Atbalsta pakalpojuma saņemšanu.
4. Drošības nodrošināšanai Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā var tikt izmantoti tehniski drošības risinājumi, ievērojot bērna tiesības uz privāto dzīvi un personas datu aizsardzības prasības.
5. Videonovērošana bērna dzīvojamajās telpās netiek izmantota.
6. Drošības riski tiek izvērtēti, uzsākot Atbalsta pakalpojuma sniegšanu un pēc nepieciešamības Atbalsta pakalpojuma īstenošanas laikā, ņemot vērā bērna individuālo situāciju un Atbalsta plānā noteiktos pasākumus.

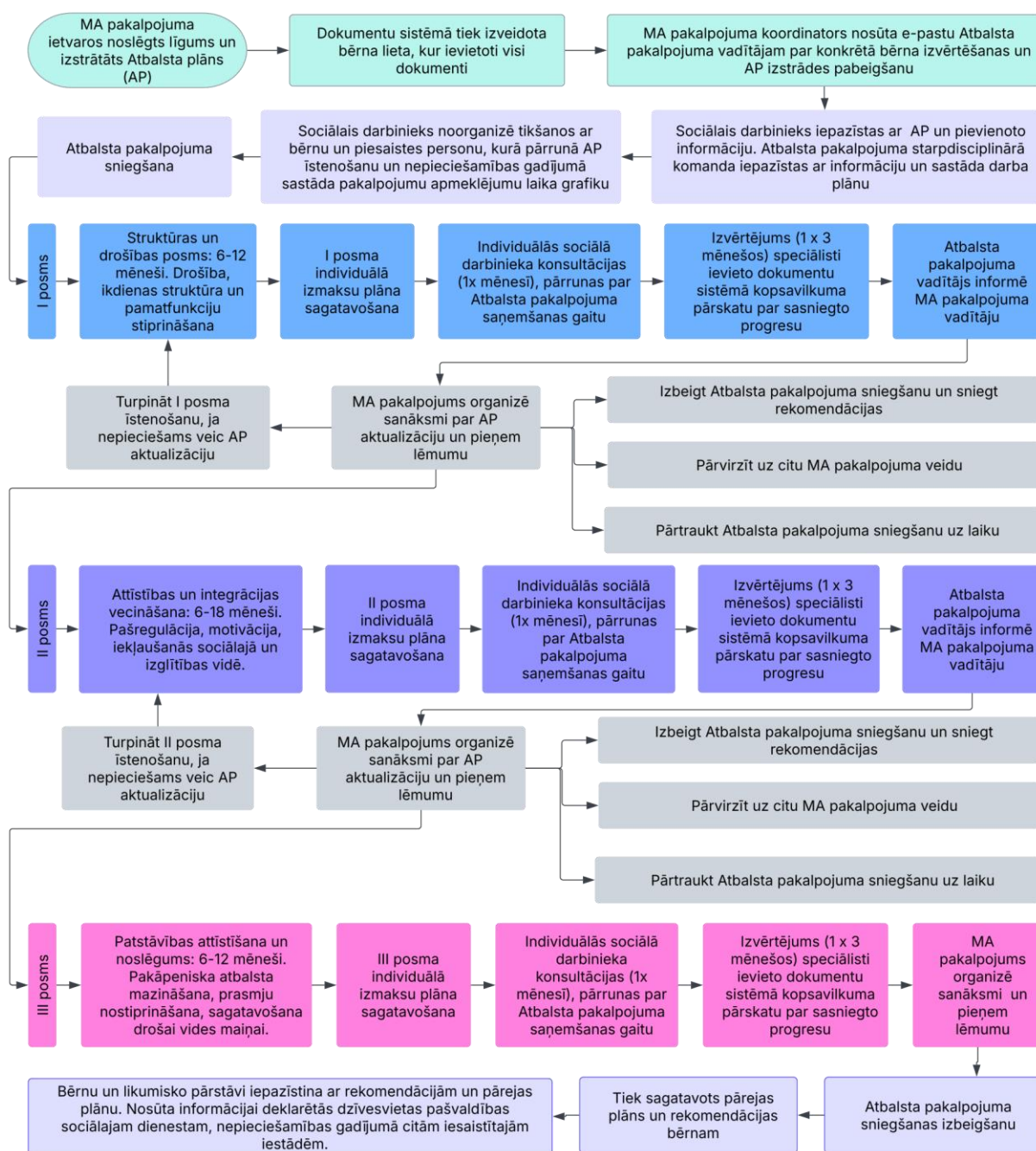
Higiēna un sadzīves apstākļi

1. Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā pieejamas sanitārās telpas (duša vai vanna un roku mazgāšanas iespējas), nodrošinot bērnam privātumu un individuālu lietošanu.
2. Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā nodrošinātas iespējas veļas mazgāšanai un žāvēšanai.
3. Bērnam ir pieejami personīgās higiēnas līdzekļi vai nodrošināta iespēja tos iegādāties patstāvīgi vai ar atbalstu, ja tas nepieciešams.

4. Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietā tiek nodrošināti sadzīves apstākļi, kas ļauj bērnam apgūt un praktizēt ikdienas dzīves prasmes, tai skaitā uzturēt dzīvojamo telpu kārtībā un ievērot personīgās higiēnas paradumus.
5. Bērnam nepieciešamības gadījumā tiek sniegts atbalsts personīgās higiēnas un sadzīves prasmju attīstīšanā, veicinot patstāvību un atbildības uzņemšanos.

4. Atbalsta pakalpojuma organizēšanas un īstenošanas kārtība

Atbalsta pakalpojuma sniegšana tiek organizēta kā secīgs un koordinēts atbalsta process, kurā saskaņā ar MA pakalpojumā izstrādāto Atbalsta plānu tiek sniegts atbalsts bērnam un, ja piemērojams, viņa piesaistes personu, nodrošinot mērķtiecīgu un strukturētu atbalsta procesu ģimeniskā vidē. Atbalsta pakalpojums tiek īstenots kā uz bērna individuālajām vajadzībām balstīts atbalsta process, kura ietvaros tiek nodrošināta droša vides maiņa, stabilizācija un sistemātisks darbs ar bērna emocionālo, uzvedības un sociālo funkcionēšanu. 4.1. attēlā atspoguļots Atbalsta pakalpojuma sniegšanas process un detalizēts apraksts 4.1. tabulā.

4.1. attēls. Atbalsta pakalpojuma īstenošanas procesa shēma.

4.1. tabula. Atbalsta pakalpojuma sniegšanas procesa apraksts

Rādītāja nosaukums	Rādītāja apraksts
<i>Sagatavošanās Atbalsta pakalpojuma uzsākšanai</i>	
<i>Informācijas iegūšanas un datu apmaiņas kārtība Atbalsta pakalpojumā</i>	Ņemot vērā, ka Atbalsta pakalpojums ir MA pakalpojuma veids un tiek īstenots kā vienotas funkcionalitātes sastāvdaļa ar vairākām īstenošanas daļām, personas datu apstrāde tajā tiek veikta saskaņā ar Vispārīgo datu aizsardzības regulu un citiem Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem. Lai izvairītos no informācijas dublēšanās, kārtība, kas nosaka nepieciešamības gadījumā iegūstamās vai pieprasāmās informācijas avotus par pakalpojuma saņēmējiem no dažādām iestādēm un organizācijām, kā arī personas datu apmaiņas kārtību, drošības prasības un atbildības sadalījumu Atbalsta pakalpojuma nodrošināšanā, ir detalizēti noteikta MA pakalpojuma apraksta 5. nodaļā.
<i>Horizontālie principi un bērna labāko interešu nodrošināšana</i>	Atbalsta pakalpojuma īstenošana balstās uz Latvijas Republikas Satversmi, Bērnu tiesību aizsardzības likumu un starptautiskajām tiesību normām, nodrošinot, ka jebkura profesionālā rīcība ir ne tikai tiesiska, bet arī ētiski pamatota. Atbalsta pakalpojums tiek veidots kā iekļaujošs un uz bērna tiesībām balstīts mehānisms, pilnībā respektējot personu cieņu un pamattiesības, bērna labāko interešu prioritāti, kā arī dzimumu līdztiesības, vienlīdzīgu iespēju un diskriminācijas novēršanas principus. Atbalsta pakalpojuma ietvaros bērniem un viņu ģimenēm tiek nodrošināta vienlīdzīga pieeja atbalstam neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes, veselības stāvokļa, sociālā statusa, etniskās piederības, reliģiskās pārliecības vai citiem apstākļiem. Lēmumi par Atbalsta pakalpojuma piešķiršanu, saturu un intensitāti tiek pieņemti, balstoties uz individuālu bērna situācijas, vajadzību, drošības, attīstības interešu un ģimenes resursu izvērtējumu, vienlaikus nodrošinot, ka Atbalsta pakalpojuma īstenošanā netiek pieļauta stigmatizējoša, diskriminējoša vai stereotipos balstīta pieeja. Ņemot vērā, ka Atbalsta pakalpojums ir MA pakalpojuma veids un tiek īstenots kā vienotas funkcionalitātes sastāvdaļa ar vairākām īstenošanas daļām, dzimumu līdztiesība, vienlīdzīgas iespējas un diskriminācijas novēršanas principi ir aprakstīti MA pakalpojuma 4. nodaļā.
<i>Vispārējās prasības Atbalsta pakalpojuma sniegšanā</i>	Atbalsta pakalpojuma sniegšanā, ja tas ir saistoši, tiek ievērotas šādas prasības: • Atbalsta pakalpojuma izpildē tiek integrēti mērķi nodrošināt bērna vislabāko interešu aizstāvību, atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. pantam “Bērna tiesību aizsardzības princips”; • nodrošināta valstī noteikto epidemioloģisko drošības pasākumu ievērošanu; • nodrošināta ziņu sniegšana saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 51. pantā noteikto kārtību, gadījumos, ja rodas aizdomas, ka kāds pret izmēģinājumuprojekta dalībnieku - bērnu varētu būt veicis prettiesiskas darbības.
<i>Prasības Atbalsta pakalpojuma sniedzējiem</i>	Atbalsta pakalpojumu var sniegt juridiska persona, kuras sniegtais sociālās rehabilitācijas pakalpojums, šajā gadījumā Atbalsta pakalpojums, ir reģistrēts SPS reģistrā. Ņemot vērā, ka biedrība “Resiliences centrs”, kas nodrošinās

Atbalsta pakalpojuma sniegšanu izmēģinājumprojektā, jau ir reģistrēta SPS reģistrā, pastāv iespēja aktualizēt informāciju par kādu no biedrības reģistrētajiem sociālajiem pakalpojumiem, proti, iesniegt SPS reģistrā iesniegumu "Datu aktualizācija", iesniegumā mainot iesnieguma sadaļā "Pakalpojuma sniegšanas forma" uz "ar izmitināšanu".

Pēc izmēģinājumprojektu uzsākšanas Biedrībai 10 darbdienu laikā portālā latvija.lv (<https://latvija.gov.lv>) jāiesniedz datu aktualizācijas iesniegums, pievienojot:

1. aktualizētu nolikumu, kurā norādīts, ka tiek sniegti sociālās rehabilitācijas pakalpojumi ar un bez izmitināšanas;
2. sociālās rehabilitācijas pakalpojumu - Atbalsta pakalpojuma aprakstu brīvā formā;
3. vides pieejamības apraksts (iespējamības nodrošināšanas mehānisms), tai skaitā norādot, ka nepieciešamības gadījumā Biedrība nodrošinās kāpurķēžu invalīdu pacēlāju;
4. bērnu dzīvesvietu adreses, kuras tiks tulkotas kā sociālā pakalpojuma dzīvesvietā saņemšanas adreses;
5. vēstuli par veikto izmaiņu nepieciešamību.

Attiecīgi Labklājības ministrija, izvērtējot iesniegto informāciju, pieņems lēmumu par datu aktualizāciju SPS reģistrā.

Nemot vērā, ka bērnu dzīvesvietas dati un faktiski dzīvokļi būs uzskatāmi par bērna deklarēto dzīvesvietu, Labklājības ministrija nodrošinās šo adresu aizsardzību, proti, iesniegtā informācija par to būs pieejama tikai Labklājības ministrijas SPS reģistra autorizētajiem lietotājiem un tiks izsniegta tikai pēc pamatota pieprasījuma kādai citai personai. Publiskajā SPS reģistra daļā tā nebūs pieejama.

Ja, uzsākot izmēģinājumprojektu, vēl nav zināmas visas Atbalsta pakalpojuma sniegšanas vietas, Biedrība izmēģinājumprojektu īstenošanas laikā informē Labklājības ministriju par izmaiņām, iesniedzot informāciju par jaunajām adresēm (telpu plānu, telpu aprakstu, īres/nomas līgumu, aktuālo speciālistu sarakstu), aizpildot jaunu datu aktualizācijas iesniegumu portālā latvija.lv.

Atbalsta pakalpojums tiek sniegts saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumu, Bērnu tiesību aizsardzības likumu, Ministru kabineta 02.04.2019. noteikumiem Nr.138 „Noteikumi par sociālo pakalpojumu saņemšanu”, Ministru kabineta 13.06.2017. noteikumiem Nr.338 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” II nodaļā „Vispārīgās prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” un XXI nodaļā „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem, kas sniedz sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanai” noteiktajām prasībām, Ministru kabineta 27.06.2017. noteikumiem Nr.385 „Noteikumi par sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrēšanu” un citiem normatīvajiem aktiem.

	Šobrīd normatīvie akti neparedz fizisku personu reģistrēšanu SPS reģistrā. Atbalsta pakalpojuma nodrošināšanā tiek piesaistīti speciālisti, kuriem ir noteiktas konkrētas atlases prasības. Speciālistu darbība tiek īstenota atbilstoši attiecīgās profesijas vispārīgajām kvalifikācijas, profesionālās darbības un ētikas prasībām.
<i>Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas atlase</i>	Pirms izmēģinājumu projekta uzsākšanas tiks piesaistīti starpdisciplinārās komandas speciālisti, izsludinot informāciju par pieejamajām vakancēm. Sadarbības piedāvājumiem Personu apvienības mājas lapā un sociālajos tīklos, kā arī sadarbības partneru pašvaldību mājas lapā vai sociālajos tīklos. Saņemtie pieteikumi tiks apkopoti, un Atbalsta pakalpojuma vadītājs tos izvērtēs, lai pārbaudītu, vai iesniegtā informācija atbilst noteiktajiem atlases nosacījumiem.
<i>Pakalpojuma sniedzēju/ speciālistu atlase</i>	MA pakalpojuma izstrādātajā Atbalsta plānā tiek iekļauti konkrēti pakalpojumi un atbilstoši tiem Atbalsta pakalpojuma administratīvā komanda piesaista pakalpojuma sniedzējus/speciālistus. Klātienēs tikšanās laikā ar potenciālajiem pretendentiem tiks pārrunātas speciālista kompetences, pakalpojuma sniedzēja piedāvājums, pienākumi un iespējamā darba noslodze.
<i>Metodiskais ietvars un pamatpieejas Atbalsta pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Atbalsta pakalpojuma metodiskais ietvars ir balstīts vairākās savstarpēji papildinošās pieejās, kuru efektivitāti apliecina zinātniskie pētījumi, Personu apvienības praktiskā pieredze, kā arī ārvalstu (Īrijas, Vācijas un Norvēģijas) labās prakses piemēri. Minētās pieejas netiek īstenotas izolēti, bet gan integrētas vienotā un savstarpēji saistītā sistēmā, nodrošinot mērķtiecīgu Atbalsta plāna īstenošanu bērnam un koordinētu darbu ar viņa piesaistes personu. Šo metodisko ietvaru veido: internalizēto un eksternalizēto uzvedības grūtību divdimensionālā pieeja, biopsihosociālā pieeja, traumas izpratnē balstītā pieeja, personcentrētā pieeja un resilience pieeja (skatīt 4.2. attēlu). Šo pieeju savstarpējā integrācija nodrošina iespēju vienlaikus ņemt vērā bērna uzvedības izpausmes, emocionālo stāvokli, attīstības vajadzības, nervu sistēmas regulācijas iespējas un attiecību pieredzi, vienlaikus saglabājot konsekventu, drošu un uz attīstību vērstu atbalsta sistēmu, kā arī vajadzības gadījumā Atbalsta plānu pielāgot bērna vajadzībām.

4.2. attēls. Atbalsta pakalpojuma metodiskā ietvara pamatpieejas.

Atbalsta pakalpojuma metodiskā pamata centrā ir bērnu dalījums pēc eksternalizētām un internalizētām uzvedības izpausmēm, kas kalpo kā galvenais orientieris Atbalsta plāna īstenošanā un starpdisciplinārās komandas ikdienas rīcībā. Šis dalījums nosaka, kādā veidā bērna grūtības visbiežāk izpaužas, kādi ir galvenie riski un vajadzības, kā arī kāda Atbalsta pakalpojuma struktūra, intensitāte un intervencu veids konkrētajā gadījumā ir piemērots. Pieeja (skatīt 4.2. tabula) balstās pieņēmumā, ka bērnu emocionālās un uzvedības grūtības nav viendabīgas, bet konceptuāli iedalāmas divās savstarpēji saistītās, tomēr atšķirīgās dimensijās – grūtībās, kas pārsvarā izpaužas uz āru un ietekmē apkārtējo vidi, un grūtībās, kas, galvenokārt, norisinās indivīda iekšējā emocionālajā pieredzē. Šāda konceptualizācija ļauj strukturēt grūtības un pamatot atšķirīgu intervences loģiku, vides struktūras prasības un atbalsta intensitāti.

4.2. tabula. Atbalsta pakalpojuma metodiskā ietvara pamatpieejas

Pieeja	Pieejas raksturojums
<i>Internalizēto³⁴ un eksternalizēto³⁵ grūtību</i>	Internalizēto ³⁶ un eksternalizēto ³⁷ grūtību divdimensionālā pieeja kalpo kā sākumpunkts bērna uzvedības un emocionālo grūtību strukturēšanai. Šī

³⁴ <https://dictionary.apa.org/internalizing>

³⁵ <https://dictionary.apa.org/externalizing>

³⁶ <https://dictionary.apa.org/internalizing>

³⁷ <https://dictionary.apa.org/externalizing>

	<i>divdimensionālā pieeja</i>	pieeja nodrošina pamatu diferencētu atbalsta stratēģiju izvēlei, darba intensitātes noteikšanai un vides struktūras pielāgošanai, izvairoties no vienotas un vispārinātas pieejas bērniem ar atšķirīgām vajadzībām. Eksternalizētu grūtību gadījumā Atbalsta pakalpojuma plānošanā nepieciešams paredzēt augstāku strukturētības līmeni, skaidrus noteikumus, paredzamu ikdienas ritmu un konsekventu pieaugušo iesaisti, jo šādas grūtības bieži ir saistītas ar uzvedības pašregulācijas deficītiem un paaugstinātu impulsivitāti. Pētījumi³⁸ rāda, ka bērniem ar eksternalizētām grūtībām efektīvākas ir intervences, kas apvieno uzvedības regulācijas prasmju attīstīšanu, skaidru robežu noteikšanu un sistemātisku darbu ar bērna piesaistes un atbalsta personām, lai nodrošinātu konsekveni dažādās vidēs. Savukārt internalizētu grūtību gadījumā Atbalsta pakalpojuma īstenošanā uzsvars tiek likts uz emocionālās drošības nodrošināšanu, stabilu un uzticamu attiecību veidošanu ar speciālistu, kā arī pakāpenisku un individualizētu iesaistes intensitātes palielināšanu.
	<i>Biopsihosociālā pieeja³⁹</i>	Pieeja skaidro cilvēka veselību un uzvedību kā trīs savstarpēji saistītu faktoru kopumu (<i>George L. Engel</i>): 1) bioloģiskie jeb fiziskie faktori (piem., ģenētiskie un iedzimtie priekšnosacījumi, centrālās nervu sistēmas darbība, temperaments, medikamentu vai psihoaktīvu vielu ietekme); 2) psiholoģiskie faktori (piem., garastāvoklis, raksturs, uzskati, paradumi, personība, piesaistes tips, adaptācijas modeļi, stresa pārvarēšanas stratēģijas); 3) sociālie faktori (piem., ģimene, draugi, nodarbošanās, starppersonu attiecības, sociālā atbalsta sistēma). Šī pieeja nodrošina holistikšu skatījumu uz bērnu un viņa vajadzībām nosakot nepieciešamību pielāgot atbalsta tempu, prasību līmeni un intervenču secību bērna regulācijas iespējām, kas tieši atspoguļojas Atbalsta plāna saturā un vajadzības gadījumā tiek pielāgotas bērna individuālajām vajadzībām.

³⁸ Eckshtain, D., Kuppens, S., Ugueto, A., Ng, M. Y., Vaughn-Coaxum, R., & Weisz, J. R. (2020). Cognitive behavior therapy for externalizing disorders in children and adolescents in routine clinical care: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 81, 101893
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0272735820301422>

³⁹ Borrell-Carrió, F., Suchman, A.L., & Epstein, R.M. (2004). The Biopsychosocial Model 25 Years Later: Principles, Practice, and Scientific Inquiry, *Annals of Family Medicine*, 2 (6), 576-582. <https://doi.org/10.1370/afm.245>

	<i>Traumas izpratnē balstīta pieeja⁴⁰</i>	Traumas izpratnē balstīta pieeja balstās izpratnē par psiholoģiskās traumas izplatību un ietekmi, atpazīst traumas pazīmes un integrē šo izpratni praksē, vienlaikus aktīvi izvairoties no atkārtotas traumatizācijas, kas saista neirobioloģisko izpratni ar bērna attiecību pieredzi. Tā uzsver, ka bērna uzvedība un emocionālās reakcijas bieži ir saistītas ar iepriekšēju nedrošības, zaudējumu vai traumējošu pieredzi, un ka jebkādas pārmaiņas ir iespējamās tikai drošās un uzticamās attiecībās. Šīs pieejas ietvaros drošības, paredzamības un konsekventas pieaugušo klātbūtnes nodrošināšana tiek uzskatīta par obligātu Atbalsta plāna pamatu. Tā balstās izpratnē, ka bērniem ar uzvedības, atkarību vai regulācijas grūtībām bieži ir pieredze ar hronisku stresu, piedzīvotām vardarbības situācijām vai traumatiskām attiecībām, kas ietekmē nervu sistēmas darbību un spēju pašregulēties. Stabilas, prognozējamas un empātiskas attiecības ar pieaugušo kļūst par galveno korektīvo pieredzi, caur kuru bērns pakāpeniski atjauno drošības sajūtu un spēju mācīties.
	<i>Personcentrēta pieeja⁴¹</i>	Personcentrēta pieeja paredz bērna uztveri kā aktīvu procesa dalībnieku ar individuālām vajadzībām, resursiem un attīstības tempu. Šīs pieejas ietvaros Atbalsta plāns nav izveidots tikai kā problēmu korekcijas instruments, negrozāms, bet kā sadarbībā veidots atbalsta process, kas respektē bērna subjektīvo pieredzi, stiprās puses un līdzdalības iespējas, vienlaikus mērķtiecīgi iesaistot arī piesaistes personu kā nozīmīgu atbalsta resursu. Empātija, beznosacījuma pieņemšana un autentiska attiecību klātbūtne ir priekšnoteikums jebkādam pozitīvām pārmaiņām⁴². Šāda attieksme ir īpaši būtiska bērniem ar uzvedības, emocionālām vai atkarību grūtībām, kuri bieži ir piedzīvojuši kontroli, noraidījumu vai attiecību nedrošību.

⁴⁰ Hopper, E. K., Bassuk, E. L., & Olivet, J. (2010). Shelter from the storm: Trauma-informed care in homelessness services. *The Open Health Services and Policy Journal*, 3, 80–100.

⁴¹ Yao, L., & Kabir, R. (2023). *Person-centered therapy (Rogerian therapy)*. In StatPearls. StatPearls Publishing. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK589708/>

⁴² Tanzilli, A., Giovanardi, G., Patriarca, E., Lingiardi, V., & Williams, R. (2021). *From a symptom-based to a person-centered approach in treating depressive disorders in adolescence: A clinical case formulation using the Psychodynamic Diagnostic Manual (PDM-2)'s framework*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(19), 10127. <https://doi.org/10.3390/ijerph181910127>

	Resiliences pieeja⁴³ Resiliences pieeja integrē un noslēdz iepriekš minētās pieejas. Resiliences skatījums fokusējas uz bērna un ģimenes aizsargfaktoru stiprināšanu, spēju pielāgoties grūtībām un attīstīt funkcionālas pārvēršanas stratēģijas. Šī pieeja nodrošina, ka Atbalsta pakalpojums nav vērsts tikai uz aktuālo grūtību mazināšanu, bet arī uz bērna attīstības potenciāla, pašregulācijas spēju un sociālās funkcionēšanas stiprināšanu nākotnē.								
Galvenās Atbalsta pakalpojuma nodrošināšanā izmantotās metodes	Visos Atbalsta pakalpojuma procesa posmos, īpaši attīstības un izglītošanas posmā veicina izpratni un zināšanas par emocionālo regulāciju, uzvedības mehānismiem, neiroattīstības īpatnībām (t.sk. UDHS), traumām, atkarībām un atkarību riskiem. Psihoizglītošana tiek nodrošināta gan individuāli, gan grupās, pielāgojot saturu bērna vecumam un piesaistes personas lomai, un ir kā pamats apzinātai līdzdalībai Atbalsta pakalpojuma procesā. 4.3.tabulā apkopotas galvenās Atbalsta pakalpojuma nodrošināšanā izmantotās metodes, to mērķi, principi un praktiskās īstenošanas veidi, kas atspoguļo Atbalsta pakalpojuma integrēto pieeju un ikdienas darbā lietojamus instrumentus. 4.3. tabula. Atbalsta pakalpojuma nodrošināšanā izmantotās galvenās metodes <table><tr><th>Metodes nosaukums</th><th>Metodes mērķis</th><th>Metodes pielietošanas principi</th><th>Praktiskās īstenošanas veidi</th></tr><tr><td>TBRI - uz uzticēšanos balstīta attiecību intervence (Trust-Based Relational Intervention)</td><td>Veicināt emocionālo drošību, piesaisti un pašregulāciju</td><td>-Uzvedība kā emocionālu vajadzību signāls - Empātiska, nevardarbīga komunikācija</td><td>- Darbs ar fizioloģisko un emocionālo regulāciju - Piesaistes persona empātiska atbalsta veidošana - Ģimeniskā vidē, cieša sadarbība ar vecākiem/piesaistes personām</td></tr></table>	Metodes nosaukums	Metodes mērķis	Metodes pielietošanas principi	Praktiskās īstenošanas veidi	TBRI - uz uzticēšanos balstīta attiecību intervence (Trust-Based Relational Intervention)	Veicināt emocionālo drošību, piesaisti un pašregulāciju	-Uzvedība kā emocionālu vajadzību signāls - Empātiska, nevardarbīga komunikācija	- Darbs ar fizioloģisko un emocionālo regulāciju - Piesaistes persona empātiska atbalsta veidošana - Ģimeniskā vidē, cieša sadarbība ar vecākiem/piesaistes personām
Metodes nosaukums	Metodes mērķis	Metodes pielietošanas principi	Praktiskās īstenošanas veidi						
TBRI - uz uzticēšanos balstīta attiecību intervence (Trust-Based Relational Intervention)	Veicināt emocionālo drošību, piesaisti un pašregulāciju	-Uzvedība kā emocionālu vajadzību signāls - Empātiska, nevardarbīga komunikācija	- Darbs ar fizioloģisko un emocionālo regulāciju - Piesaistes persona empātiska atbalsta veidošana - Ģimeniskā vidē, cieša sadarbība ar vecākiem/piesaistes personām						

⁴³ <https://resilience.lv/wp-content/uploads/2022/05/Resiliences-rokasgramata.pdf>

	KBT (Kognitīvi– biheiviorālā terapija)	Izprast domas, emocijas un uzvedību, attīstīt prasmes	- Savstarpējo saistību starp domām, emocijām un uzvedību izpratne - Iemācītie domāšanas modeļi var tikt mainīti - Prasmju mācīšana, nevis “piespiešana”	- Reflektīvas sarunas, situāciju analīze, uzvedības ķēžu izpēte - Praktiski uzdevumi emociju regulācijai - Integrēta ikdienas pedagoģiskajā un attiecībās balstītajā darbā	
	MI (Motivējošā intervēšana)	Veicināt iekšējo motivāciju un līdzdalību	- Sadarbība (<i>Collaboration</i>) - Evokācija (<i>Evocation</i>) - Autonomijas respektēšana (<i>Autonomy</i>) - Empātiska pieeja (<i>Empathy</i>) - Četri procesi: iesaistīšana, fokusa noteikšana, motivācijas izcelšana, plānošana	- Ikdienas sarunas ar mentor, psihologu vai sociālo darbinieku - OARS modelis: atvērtie jautājumi (<i>Open questions</i>), afirmācijas (<i>Affirmations</i>), reflektīvā klausīšanās (<i>Reflective listening</i>), kopsavilkuma refleksija (<i>Summary reflections</i>) - Sākotnējā sadarbības izveidē un pārejas posmos	
	PBS / PBIS (Pozitīvās uzvedības atbalsts)	Strukturēt vidi un mācīt sociāli pieņemamu uzvedību	- Funkcionālās uzvedības izpratne - Uzvedība kā vajadzību signāls - Trīs līmeņi: universālais, mērķētais, individuālais	- Paredzama un droša ikdienas vide - Sociāli akceptētas uzvedības stratēģiju mācīšana - Pašregulācijas un iekšējās kontroles stiprināšana - Konsekventa speciālistu rīcība	

	SEM / SEL (<i>Sociāli emocionālā mācīšanās</i>)	Attīstīt emocionālo inteliģenci, empātiju un attiecību prasmes	- Fokusēšanās uz pieciem principiem: pašapziņa, pašvadība, sociālā apziņa, attiecību veidošana, atbildīga lēmumu pieņemšana - Emocionālā drošība kā priekšnoteikums	- Reflektīvas sarunas un grupu treniņi - Pieredzes aktivitātes un empātijas veicināšana - Pozitīva uzvedības pastiprināšana
	<i>Pieredzē balstīta mācīšanās</i>	Prasmju apguve caur darbību un refleksiju	- Mācīšanās caur darbību un atkārtotu izmēģināšanu - Shadow-learning: speciālists darbojas līdzās bērnam	- Ikdienas dzīve kā mācīšanās vide (rutīnas, attiecības, konflikti) - Soļi: piedzīvot → reflektēt → formulēt secinājumus → izmēģināt jaunu rīcību - Pakāpeniska speciālista klātbūtnes mazināšana
Pielikumā Nr. 6 ietverti detalizēti apraksti par katru metodi, to teorētisko pamatu, pielietojuma piemēriem un praktiskām vadlīnijām. Pielikums kalpo kā atbalsts speciālistiem, lai izvērtētu piemērotākās pieejas katra bērna individuālajām vajadzībām.				
<i>Uzņemšana Atbalsta pakalpojumā</i>	Bērna likumiskais pārstāvis noslēdz līgumu par MA pakalpojuma saņemšanu. Pēc līguma noslēgšanas tiek veikta bērna individuālo vajadzību izvērtēšana, kurā piedalās bērns un piesaistes persona. Izvērtēšanas rezultātā bērnam tiek piešķirts MA pakalpojuma veids – Atbalsta pakalpojums, un izstrādāts Atbalsta plāns, kas nosaka nepieciešamo atbalstu un tā īstenošanas kārtību. Dokumentu sistēmā tiek izveidota bērna lieta, kurā tiek ievietoti visi iepriekš minētie dokumenti, un informēta Atbalsta pakalpojuma vadītājs.			
<i>Informācijas saņemšana no MA pakalpojuma</i>	Pirms Atbalsta pakalpojuma uzsākšanas, MA pakalpojuma koordinators nosūta Atbalsta pakalpojuma vadītājam e-pastā informāciju par konkrētā bērna izvērtēšanas pabeigšanu un Atbalsta plāna izstrādes pabeigšanu. Atbilstoši epidemioloģiskajai situācijai valstī, nepieciešamo dokumentu aizpildīšana var tikt organizēta arī attālināti, nosūtot dokumentus ar pasta, kurjerpasta vai citu sūtījumu pakalpojumu sniedzēju starpniecību. Visus dokumentus iespējams parakstīt ar drošu elektronisku parakstu un nosūtīt elektroniski. Visas konsultācijas, kas nepieciešamas, var tikt nodrošinātas			

	attālināti – WhatsApp videozvanā, tiešsaistes platformās (ZOOM, MS Teams, Google Met u.c.). Turpmāk Atbalsta pakalpojuma īstenošana tiek organizēta saskaņā ar Atbalsta plānu, nodrošinot tajā paredzēto atbalsta pasākumu īstenošanu un bērnam nepieciešamo atbalsta vidi. Atbalsta pakalpojuma īstenošanas laikā Atbalsta pakalpojuma administratīvā un starpdisciplinārā komanda nodrošina regulāru informācijas apmaiņu ar MA pakalpojumā iesaistītajām pusēm. Veic starpizvērtēšanu, nosakot bērna un, ja attiecināms, piesaistes personas tā brīža grūtības, stiprās puses, riska un aizsargfaktorus, vērtē progresu dinamiskā. Nepieciešamības gadījumā sniedz rekomendācijas par izmaiņām Atbalsta plānā MA pakalpojuma vadītājam, sagatavojot pārskatu par saņemtā Atbalsta pakalpojuma progresu.
<i>Atbalsta pakalpojuma īstenošana kopā ar piesaistes personu</i>	Bērns dzīvo kopā ar piesaistes personu Atbalsta pakalpojuma dzīvesvietā, savukārt audzinātājs nodrošina profesionālu atbalstu bērnam un piesaistes personai Atbalsta plāna īstenošanā, palīdzot organizēt strukturētu ikdienas vidi un risināt bērna attīstībai nozīmīgas situācijas. Primārais darbs tiek vērsts uz bērna emocionālās stabilitātes, uzvedības regulācijas un sociālo prasmju attīstīšanu. Atbalsts bērnam tiek nodrošināts ikdienas dzīves situācijās, sadarbojoties audzinātājam un Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārai komandai. Vienlaikus Atbalsta pakalpojuma ietvaros tiek nodrošināts mērķtiecīgs darbs ar piesaistes personu, stiprinot viņas spēju nodrošināt bērnam stabilu un paredzamu ikdienas vidi. Piesaistes persona tiek iesaistīta Atbalsta plāna īstenošanā un regulārā sadarbībā ar Atbalsta pakalpojuma starpdisciplināro komandu. Sadarbības ietvaros piesaistes persona saņem atbalstu bērna uzvedības izpratnē, ikdienas situāciju vadībā un attiecību regulēšanā, veicinot vienotu pieeju starp Atbalsta pakalpojuma ietvaros īstenotajām intervencēm un ģimenes ikdienas praksi. Ja nepieciešams, piesaistes personai var tikt nodrošinātas konsultācijas vai informatīvs atbalsts nodarbinātības, izglītības vai sociālās stabilitātes stiprināšanai, lai veicinātu ģimenes spēju nodrošināt bērnam stabilu dzīves vidi arī pēc Atbalsta pakalpojuma noslēguma.
<i>Atbalsta pakalpojuma īstenošana bez piesaistes personas ar audzinātāju</i>	Atbalsta pakalpojums tiek īstenots ģimeniskā vidē kopā ar audzinātāju, kurš nodrošina bērna ikdienas drošību, uzraudzību un emocionālo atbalstu. Audzinātājs organizē bērna ikdienas dzīves struktūru un atbalsta bērna sociālo, emocionālo un pašregulācijas prasmju attīstību, sadarbojoties ar Atbalsta pakalpojuma starpdisciplināro komandu. Vienlaikus, ja tas atbilst bērna interesēm un iespējām, Atbalsta pakalpojuma īstenošanas laikā tiek veicināta sadarbības veidošana ar piesaistes personu vai ģimeni. Šādās situācijās Atbalsta pakalpojuma vadītājs informē MA pakalpojumu. MA pakalpojums piesaistes personai, sadarbībā ar bērna

	dzīvesvietas sociālo dienestu, var tikt rekomendētas konsultācijas vai informatīvs atbalsts, lai stiprinātu iespējas nodrošināt bērnam drošu vidi gadījumā, ja bērns atgriežas iepriekšējā dzīves vidē vai tiek atjaunota regulāra savstarpējā mijiedarbība.
<i>Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas tikšanās</i>	Atbalsta pakalpojuma komanda saņem Atbalsta plānu. Tiek organizēta Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas tikšanās un veikta padziļināta iepazīšanās ar Atbalsta plānu un tam pievienoto informāciju.
<i>Komunikācija ar bērnu un piesaistes personu</i>	Atbalsta pakalpojuma vadītājs saņemot Atbalsta plānu, sazinās ar bērna piesaistes personu un vienojas par klātienes tikšanos ar Atbalsta pakalpojuma personālu (pakalpojuma vadītāju, starpdisciplinārās komandas vadītāju un sociālo darbinieku). Tikšanās laikā detalizēti tiek pārrunāti un parakstīti Atbalsta pakalpojuma iekšējās kārtības noteikumi (pielikums Nr. 1) un tiek sniegta sīkāka informācija par Atbalsta pakalpojuma norisi, par pakalpojuma mērķiem un saturu, kā arī tiek pārrunāta savstarpējās komunikācijas kārtība un informēšana par būtiskām izmaiņām bērna situācijā. Tikšanās laikā bērns ar piesaistes personu tiek iepazīstināti arī ar Atbalsta pakalpojuma personālu.
<i>Izmatotie dokumenti un to aprites kārtība</i>	Atbalsta pakalpojuma saņemšanas posmā, lai nodrošinātu Atbalsta pakalpojuma sniegšanu un uzraudzību, tiek iekārtoti šādi dokumenti: • Bērna lieta; • Bērnu reģistrācijas žurnāls; • Atbalsta pakalpojuma sniedzēja iekšējās kārtības noteikumi; • Atbalsta pakalpojuma apraksts un vadlīnijas; • Starpinstitucionālo/starpprofesionālo sanāksmju protokoli. Visa dokumentācija tiek noformēta, uzglabāta un apstrādāta atbilstoši normatīvo aktu prasībām, kurās ir definēti glabāšanas termiņi, datu aizsardzība, konfidencialitāte un informācijas izsekojamība.
<i>Bērna lietas izveidošana</i>	Uzsākot Atbalsta pakalpojuma sniegšanu, katram bērnam tiek izveidota bērna lieta, kurā tiek apkopoti ar Atbalsta pakalpojuma saņemšanu saistītie dokumenti: • MA izstrādātais Atbalsta plāns un tam pievienotie dokumenti; • izglītības iestādes aktuālais raksturojums, ja attiecināms; • parakstu lapas, kas apliecina bērna/piesaistes personas dalību Atbalsta pakalpojuma ietvaros sniegtajos pakalpojumos. Parakstu lapas tiek pievienotas bērna lietai vai glabājas atsevišķā mapē; • bērna un piesaistes personas situācijas progresa novērtēšanas anketa; • parakstīti Atbalsta pakalpojuma iekšējās kārtības noteikumi (Pielikums Nr. 1); • pēc Atbalsta pakalpojuma saņemšanas vai pārtraucot saņemt Atbalsta pakalpojumu kopsavilkuma pārskats par sasniegto progresu saņemto Atbalsta pakalpojumu.

<i>Atbalsta pakalpojuma saņemšanas ilgums un apjoms</i>	Balstoties uz MA pakalpojuma starpdisciplinārās komandas izvērtēšanas rezultātiem Atbalsta plānā tiek noteikts Atbalsta pakalpojuma saņemšanas ilgums. Maksimālais Atbalsta pakalpojuma ilgums vienam bērnam nepārsniedz 30 mēnešus. Atbalsta pakalpojuma īstenošanas laikā Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārā komanda novēro bērna progresu un nepieciešamības gadījumā informē MA starpdisciplināro komandu par nepieciešamajām izmaiņām bērna Atbalsta plānā. Pēc Atbalsta plāna saņemšanas tiek uzsākta Atbalsta pakalpojuma īstenošana. Atbalsta pakalpojuma ietvaros sniegto speciālistu konsultāciju apjoma noteikšanai tiek nodrošināta individuāla pieeja: ilgumu un intensitāti var pielāgot atkarībā no bērna un viņa piesaistes personas vajadzībām un izvērtējuma rezultātiem. Atbalsta pakalpojuma īstenošana tiek organizēta kā strukturēts, posmveida process, kas ļauj pakāpeniski pielāgot profesionālā atbalsta apjomu atbilstoši bērna situācijas dinamikai un sasniegtajam progresam. Posmveida pieeja nodrošina secīgu pāreju no stabilizācijas un drošības nodrošināšanas uz bērna funkcionēšanas attīstīšanu un sagatavošanos patstāvīgākai dzīvei. Atbalsta pakalpojuma īstenošana tiek organizēta trīs secīgos posmos neatkarīgi no Atbalsta pakalpojuma modeļa (ģimeniskā vide ar piesaistes personu un audzinātāju vai ģimeniskā vide ar audzinātāju). Posmu secība ir vienāda visiem Atbalsta pakalpojuma saņēmējiem, savukārt, katra posma ilgums tiek noteikts individuāli, ņemot vērā bērna situāciju, vajadzības un sasniegto progresu. Posmu ilgumi ir orientējoši un var tikt pielāgoti, ņemot vērā bērna individuālās vajadzības, situācijas dinamiku un sasniegto progresu. Atbalsta pakalpojuma īstenošanas laikā speciālistu iesaistes apjoms un darba organizācija tiek plānota atbilstoši konkrētā posma mērķiem un bērna vajadzībām. Posmi nosaka darba saturisko fokusu konkrētajā Atbalsta pakalpojuma īstenošanas periodā. Atbalsta apjoms un speciālistu iesaistes intensitāte Atbalsta pakalpojuma gaitā var mainīties, ņemot vērā bērna situācijas dinamiku, sasniegto progresu un MA starpprofesionāļu komandas rekomendācijas. Atbalsta pakalpojuma organizēšana tiek pielāgota individuāli, nodrošinot bērna drošību, attīstības pēctecību un pakāpenisku virzību uz stabilāku un patstāvīgāku funkcionēšanu.
--	--

<i>Bērna ikdienas izdevumi</i>	Lai nodrošinātu bērna ikdienas vajadzības un veicinātu drošu un stabilu funkcionēšanu Atbalsta pakalpojuma ietvaros, tiek paredzēts finansējums bērna ikdienas izdevumu segšanai. Finansējuma apmērs noteikts atbilstoši Atbalsta pakalpojuma modelim un paredzēts bērna pamatvajadzību nodrošināšanai. Bērna ikdienas izdevumi ietver izdevumus bērna pamatvajadzību, ikdienas funkcionēšanas un sociālās integrācijas nodrošināšanai, tostarp pārtikai, personīgās higiēnas precēm, sadzīves ķīmijai, transportam, mobilajiem sakariem, apģērbam un apaviem, izglītības vajadzību nodrošināšanai, brīvā laika aktivitātēm, personīgajām vajadzībām, kā arī kabatas naudai. Kabatas nauda ir būtisks instruments bērna sociālo un patstāvīgas dzīves prasmju attīstīšanā, jo tā sniedz iespēju praktiski apgūt finanšu plānošanu, prioritāšu noteikšanu un atbildīgu lēmumu pieņemšanu ikdienā. Regulāri pieejama kabatas nauda veicina bērna pašnoteikšanos, patstāvību, līdzdalību savas ikdienas organizēšanā un mobilitāti. Vienlaikus tā palīdz mazināt sociālās atstumtības risku, nodrošinot bērnam iespēju piedalīties vienaudžu aktivitātēs, izmantot sabiedrībā ierastus pakalpojumus un attīstīt sociālajai integrācijai nepieciešamās prasmes drošā un atbalstošā vidē. Kabatas naudas apmērs tiek noteikts, ņemot vērā bērna vecumu, individuālās vajadzības, attīstības līmeni un sociālās funkcionēšanas mērķus. Piešķirtās kabatas naudas apjoms tiek pielāgots bērna spējām pakāpeniski apgūt un attīstīt finanšu prasmes. Dzīves vide tiek organizēta tā, lai veicinātu bērna drošības sajūtu, ikdienas prasmju attīstību, patstāvību un sociālo integrāciju. Detalizēts izmaksu noteikšanas metodika un cenas aprēķins atspoguļots 6.nodaļā.		
<i>Iesaistīto pušu tiesības un pienākumi</i>	Atbalsta pakalpojums tiek īstenots, ievērojot bērna tiesību aizsardzības pamatprincipus – bērna labāko interešu prioritāti, vienlīdzīgu attieksmi, diskriminācijas aizliegumu, bērna līdzdalības tiesības un tiesības uz drošu vidi, kā to nosaka Latvijas Republikas Satversmes 91. un 110. pants⁴⁴, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. pants⁴⁵, kā arī ANO Bērnu tiesību konvencijas 2., 3. un 12. pants⁴⁶. Tabulā 4.4. atspoguļots iesaistīto pušu tiesības un pienākumi. <i>4.4. Atbalsta pakalpojumā iesaistīto pušu tiesības un pienākumi</i> <table border="1" data-bbox="448 1749 1466 1816"> <tr> <td data-bbox="448 1749 663 1816">Iesaistītā puse</td><td data-bbox="663 1749 1466 1816">Tiesības un pienākumi</td></tr> </table>	Iesaistītā puse	Tiesības un pienākumi
Iesaistītā puse	Tiesības un pienākumi		

⁴⁴ Satversme. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/57980-latvijas-republikas-satversme>

⁴⁵ Bērnu tiesību aizsardzības likuma, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/49096-bernu-tiesibu-aizsardzibas-likums>

⁴⁶ ANO Bērnu tiesību konvencija. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/1150>

	<i>Bērns (8–17 gadi (ieskaitot))</i>	Tiesības Bēnam ir tiesības saņemt individuāli pielāgotu Atbalsta pakalpojumu, ņemot vērā viņa vecumu, attīstības līmeni, veselības stāvokli un īpašās vajadzības, tostarp neiroloģiskas īpatnības, psiholoģiskas traumas vai atkarību problemātiku, saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 3. un 5. pantu ANO Bērnu tiesību konvencijas 23. pantu. Bēnam ir tiesības uz līdzdalību, tiesības tikt uzklautam un piedalīties ar viņu saistīto lēmumu pieņemšanā atbilstoši vecumam un brieduma pakāpei, saskaņā ar Bērnu tiesību konvencijas 12. pantu un Bērnu tiesību aizsardzības likuma 13. pantu. Bēnam ir tiesības uz drošību un privātās dzīves aizsardzību, tiesības uz drošu, stabilu un vardarbību nepieļaujošu vidi, kā arī uz privātās dzīves neaizskaramību, ievērojot Bērnu tiesību aizsardzības likuma 9. pantu un Satversmes 96. pantu. Bēnam ir tiesības uz emocionālu atbalstu, tiesības saņemt emocionālu atbalstu no Atbalsta pakalpojuma sniedzējiem - audzinātāja, mentora un citiem speciālistiem, kas veicina viņa emocionālo drošību un attīstību. Līdzdarbība Atbalsta pakalpojuma ietvaros bērnam tiek nodrošinātas tiesības uz līdzdalību Atbalsta plāna izstrādē un īstenošanā, ņemot vērā bērna vecumu, brieduma pakāpi un individuālās spējas (Bērnu tiesību aizsardzības likuma 13. un 24. pants). Sadarbība ar speciālistiem Bēnam ir pienākums ievērot iekšējās kārtības noteikumus un piedalīties atbalsta pasākumos, ciktāl tas ir iespējams un atbilstoši bērna labākajām interesēm. Uzvedības grūtības vai atteikšanās sadarboties nav pamats Atbalsta pakalpojuma pārtraukšanai, bet pamats papildu atbalsta pasākumu izvērtēšanai, saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. pantu.
	<i>Likumiskie pārstāvji</i>	Tiesības Likumiskajiem pārstāvjiem ir tiesības uz iesaisti, tiesības piedalīties bērna atbalsta procesā, ja tas atbilst bērna labākajām interesēm, kā to nosaka ANO Bērnu tiesību konvencijas 18. pants un Civillikuma 177. pants ⁴⁷. Tiesības uz atbalstu un informāciju, tiesības saņemt informāciju par bērna attīstības vajadzībām un piekļuvi

⁴⁷ Civillikums. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/225418-civillikums>

	atbalsta, izglītojošiem un konsultatīviem pakalpojumiem, saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 26. pantu. Pienākumi Likumiskajiem pārstāvjiem ir atbildība par bērna labklājību, pienākums nodrošināt bērna fizisko un emocionālo aprūpi un aizsargāt bērna intereses, atbilstoši Civillikuma 177. un 178. pantam un Bērnu tiesību aizsardzības likuma 24. pantam. Pienākums sadarboties ar Atbalsta pakalpojuma sniedzēju, ar MA pakalpojuma komandu un ievērot noteiktos drošības pasākumus, saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. un 24. pantu.
<i>Atbalsta pakalpojuma administratīvā un starpdisciplinārā komanda</i>	Tiesības Informācijas piekļuve: Tiesības saņemt un apstrādāt bērna lietas materiālus, kas nepieciešami profesionālo pienākumu veikšanai, minimāli nepieciešamajā apjomā (Vispārīgā datu aizsardzības regula (ES) 2016/679 5. panta 1. punkta "c" apakšpunkts; 6. panta 1. punkta "e" apakšpunkts; 9. panta 2. punkta "h" apakšpunkts⁴⁸ un Fizisko personu datu apstrādes likuma 4. pants; 27. pants⁴⁹). Lēmumu pieņemšana: Tiesības ierosināt izmaiņas Atbalsta plānā, balstoties uz profesionālajiem novērojumiem un diagnostikas datiem. Profesionālā aizsardzība: Tiesības uz regulāru supervīziju, metodisko vadību un drošu darba vidi, īpaši strādājot ar augsta riska gadījumiem un bērniem un/ vai piesaistes personām ar vardarbības pieredzi. Pienākumi Profesionālā ētika un konfidencialitāte: Pienākums nodrošināt bērna un viņa ģimenes privātuma aizsardzību, neizpaužot trešajām personām informāciju, kas iegūta Atbalsta pakalpojuma sniegšanas laikā (izņemot likumā noteiktos gadījumus). Starpinstitucionālā sadarbība: Aktīvi līdzdarboties komandas sanāsmēs un nodrošināt pēctecīgu informācijas apmaiņu ar citiem komandas speciālistiem, lai nodrošinātu atbalsta sniegšanu.

⁴⁸ Vispārīgā datu aizsardzības regula. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj/lav>

⁴⁹ Fizisko personu datu apstrādes likums. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/300099-fizisko-personu-datu-apstrades-likums>

	Ziņošanas pienākums: Nekavējoties informēt tiesībsargājošās iestādes un bāriņtiesu, ja darba procesā konstatēti bērna tiesību pārkāpumi vai tiešs apdraudējums bērna dzīvībai un veselībai (Bērnu tiesību aizsardzības likuma 73. pants). Dokumentēšana: Veikt regulāru un precīzu darba procesa dokumentēšanu atbilstoši Atbalsta pakalpojuma aprakstam un vadlīnijām un normatīvajiem aktiem saistībā ar sociālo pakalpojumu sniegšanu.
Atbalsta pakalpojuma sniegšana	
1. posms - struktūras un drošības nodrošināšana (6-12 mēneši)	
<i>Atbalsta pakalpojuma 1.posma mērķis</i>	Šī posma ietvaros tiek nodrošināta bērna fiziskā un emocionālā drošība, stabilizēta situācija un ieviesta paredzama ikdienas struktūra. Tiek stiprinātas bērna pamatprasmes un pamata funkcionēšanas nosacījumi (piemēram, dienas struktūra, sadarbības noteikumi u.c.), kas nepieciešami turpmākai atbalsta sniegšanai.
<i>Bērna vides maiņas process</i>	Bērna vides maiņa VIENMĒR ir stresa pilns notikums bērna dzīvē. Ir svarīgi kā tiek organizēts bērna vides maiņas process no bioloģiskās vides, institucionālās vai citas ārpusģimenes vides uz Atbalsta pakalpojuma vidi. Kad bērns tiek pakāpeniski sagatavots vides maiņai, viņš jūtas drošāk un viņam mazinās zaudējuma sajūta. Šis ir nozīmīgi pie jebkuras bērna vides maiņas procesa, bet īpaši bērnam nonākot Atbalsta pakalpojuma 2. modelī - ar vides maiņu bez piesaistes personas, bet ar audzinātāju. Vides maiņas principi: Atbalsts stresa mazināšanā, t.sk. - Mazināt bailes, depresiju, bezpalīdzības sajūtu un trauksmi bērna ģimenei, pašam bērnam un audzinātājam (atbilstoši Atbalsta pakalpojuma modelim); - Sadalīt adaptācijas procesu saprotamos posmos, palīdzēt to veidot pārredzamu un kontrolētu; - Palīdzēt bērna ģimenei, bērnam un audzinātājam pielāgoties jaunajām lomām, atbildībām un videi (atbilstoši Atbalsta pakalpojuma modelim); - Veidot jaunu piesaisti starp bērnu un audzinātāju, ja attiecināms; - Palīdzēt vides maiņā iesaistītajiem dalībniekiem (bērnam un piesaistes personai, ja attiecināms) veidot saikni ar Atbalsta pakalpojuma speciālistiem, kuri var atbalstīt un iedrošināt; Saglabāt bērnam drošības sajūtu un kontroli pār vides maiņas procesu - Plānot bērna vecumam piemērotas vides maiņas aktivitātes, ar kurām bērns var tikt galā. - Pārrunāt ar bērnu visus vides maiņas soļus un nepieciešamību.

	3. Atbalsts izpratnes veidošanā 3.1. Iesaistīt bērnu un piesaistes personu, ja attiecināms, vides maiņas procesa plānošanā, t. sk. dot viņiem iespēju pieņemt lēmumus un izdarīt izvēles; 3.2. Palīdzēt bērnam un piesaistes personai saprast, kāpēc vides maiņa notiek un pārliecināties, ka visas puses saprot, kāpēc bērnam tiek nodrošināta droša vide; 3.4. Pārliecināties, ka bērns un piesaistes persona ir labi informēti par visiem drošas vides aspektiem, piem., apciemojums pirms vides maiņas - kur brauks, kad, cik, ar ko kopā u.t.t.; 3.5. Palīdzēt visiem vides maiņas procesā iesaistītajiem dalībniekiem saprast un pārrunāt, kā un cik bieži bērns kontaktēsies un apciemos savu bioloģisko ģimeni, ja bērns to vēlas. 4. Veicināt jaunas piesaistes veidošanos 4.1. Izmantot stratēģijas, kas var palīdzēt atvadīties no cilvēkiem, kas bērnam ir svarīgi tagadējā atrašanās vietā, vienlaicīgi uzsākot jaunas attiecības jaunajā vietā; 4.2. Turpināt novērtēt vides maiņas procesu un arī to, cik labi bērns veido attiecības ar audzinātāju; 4.3. Būt informētiem par adaptācijas posmiem.
<i>Adaptācijas posms</i> 1. Atbalsta pakalpojuma posmā ar audzinātāju	Adaptācijas posmu⁵⁰ ilgums ir atkarīgs no bērna individuālajām spējām un pieaugušā līdzdalības. Posmu intensitātes dinamika nosaka bērna psihoemocionālo izmaiņu procesu, tādēļ Atbalsta pakalpojumā nozīmīga ir bērna un audzinātāja emocionālā saderība. Audzinātājs būs kopā ar bērnu sekojošos bērna un audzinātāja pielāgošanās posmos, kurus ir būtiski apzināties: 1. Iepazīšanās - Iespējami laba bērna un audzinātāja saskarsme, aktīvi centieni izzināt otru. Šajā posmā ir ieteicama ikdienas noteikumu uzturēšana veidojot konkrētu dienas kārtību un nosakot saprotamu rāmi un robežas. 2. Medusmēnesis - ko raksturo gaidas un optimisms. Bērna uzvedība šķiet paredzama, taču bērns šajā posmā ir emocionāli distancējies, attiecības ar audzinātāju ir paviršas, jo piesaiste vēl nav izveidojusies. Bērns gūst gandarījumu no saņemtās uzmanības, savukārt audzinātājam ir tendence nepamanīt nevēlamu uzvedību, kā arī samazināt problēmu nozīmi. 3. Ambivalence - bērns pretojas audzinātāja autoritātei un pārbauda audzinātāja spēju nolikt robežas. Var būt raksturīga uzvedība, kas norāda uz vēlmi pieķerties no vienas puses un uzvedību, kas norāda uz vēlmi izvairīties no attiecībām no otras puses.. Šajā posmā ir nepieciešams intensīvāks atbalsts audzinātājam. Ambivalences posmam ir raksturīga emociju intensitāte, bieži noteikumu pārkāpumi. 4. Normalizācija - Posms, kurā audzinātājs mācās pieskaņot savas emocijas un vajadzības bērna izjūtām un vajadzībām. Šajā posmā notiek aktīvāka piesaistes veidošanās, jo bērns sāk uzticēties pieaugušajam. 5. Attiecību saikņu nostiprināšana- nostiprinās uzticība starp bērnu un pieaugušo. Bērns ir gatavs mācīties, pielāgoties, mainīties, augt.

⁵⁰ KETBA (Kompetenta emocionāli traumētu bērnu aprūpe), Vadītāja materiāls, Trauma Free World, 4.izdevums latviešu valodā 2025 Back2Back Ministries, 125.-128.lpp.

	Atbalsta pakalpojuma 1. posms saistāms ar 1.-2. bērna un audzinātāja adaptācijas posmu - Iepazīšanās un medusmēnesis
<i>Atbalsta pakalpojuma 1.posmā veicamās darbības un speciālistu noslodze*</i>	Atbalsta pakalpojuma 1.posma prioritāte ir bērnam drošas vides un drošu attiecību veidošana. Lai to īstenotu, pakalpojuma starpdisciplinārajai komandai ir jāveic sekojoši uzdevumi: ● akūtu risku mazināšana un situācijas stabilizācija; ● fiziskās un emocionālās drošības nodrošināšana; ● skaidra un paredzama ikdienas struktūra; ● uzvedības deeskalācija un pamata pašregulācijas prasmju veidošana. 1.posma īstenošanā iesaistīto speciālistu noslodzes vienā mēnesī: ● sociālais darbinieks: 40 h; ● klīniskais psihologs: līdz 16 h; ● mācību atbalsta speciālists: līdz 24 h; ● citi speciālisti pēc vajadzības: līdz 24 h. <i>Atbalsta pakalpojumā ar piesaistes personu:</i> ● audzinātājs (sniedz atbalstu piesaistes personai): pilna slodze (40h nedēļā); ● mentors (sniedz atbalstu bērnam): līdz 50 h. Audzinātāja un mentora noslodze tiek noteikta katram bērnam individuāli, ņemot vērā viņa vajadzības. <i>Atbalsta pakalpojumā bez piesaistes personas:</i> audzinātājs: (24*7). <i>*norādīta vidējā plānotā speciālistu noslodze, kas izmēģinājumprojekta laikā var mainīties, ņemot vērā konkrētā bērna individuālās vajadzības.</i>
<i>Atbalsta pakalpojuma saņemšanas veidi</i>	Atbalsta pakalpojums tiek nodrošināts, izmantojot daudzdimensionālu un starpdisciplināru pieeju, kas aptver bērna funkcionēšanai būtiskos dzīves aspektus. Atbalsta pakalpojuma saturs un intensitāte tiek pielāgota bērna individuālajām vajadzībām, attīstības posmam, riska faktoriem un Atbalsta plānā noteiktajiem mērķiem. Atbalsta pakalpojuma ietvaros tiek nodrošinātas šāds atbalsts: 1. Sociālais atbalsts Sociālā atbalsta mērķis ir nodrošināt bērnam drošu, strukturētu un attīstību veicinošu vidi, sekmēt sociālo funkcionēšanu un mazināt sociālās atstumtības riskus. Sociālais atbalsts palīdz bērnam attīstīt sadarbības prasmes, ievērot sociālās normas un stiprināt ikdienas funkcionēšanu. Atbalsta ietvaros tiek nodrošināta: 1.1. drošas vides nodrošināšana; 1.2. klātienē un tiešsaistes konsultācijas; 1.3. atbalsts ikdienas prasmju attīstīšanā; 1.4. starpinstitucionālā sadarbība; 1.5. Atbalsta plāna īstenošana un koordinēšana; 1.6. riska situāciju izvērtēšana; 1.7. iekšējās kārtības noteikumu ievērošanas monitorings. 2. Psihologiskais un emocionālais atbalsts

Psiholoģiskā un emocionālā atbalsta mērķis ir stiprināt bērna emocionālo stabilitāti, pašregulācijas prasmes, spēju veidot drošas attiecības un konstruktīvi risināt konfliktus. Atbalsts palīdz mazināt traumatiskas pieredzes, uzvedības grūtību un emocionālās spriedzes ietekmi uz bērna funkcionēšanu.

Atbalsta ietvaros tiek nodrošināts:

- 2.1. drošas emocionālās vides nodrošinājums;
- 2.2. klātienes un tiešsaistes konsultācijas;
- 2.3. krīzes interence;
- 2.4. konfliktu risināšana;
- 2.5. individuālas atbalsta sarunas attiecību veidošanas un emocionālā atbalsta nodrošināšanai;
- 2.6. psiholoģiskie treniņi emociju atpazīšanai, dusmu kontrolei, emociju pašregulācijai, trauksmes mazināšanai, relaksācijai, pašvērtējuma stabilizēšanai un citu psiholoģisko prasmju attīstīšanai.

3. Atbalsts veselības aprūpei

Veselības aprūpes atbalsta mērķis ir sekmēt bērna fizisko un psihisko veselību, nodrošinot veselības stāvokļa uzraudzību un nepieciešamo ārstniecības un rehabilitācijas pasākumu pieejamību. Īpaša uzmanība tiek pievērsta atkarību risku mazināšanai un ārstēšanās procesa atbalstam.

Atbalsta ietvaros tiek nodrošināts:

- 3.1. speciālistu klātienes un tiešsaistes konsultācijas;
- 3.2. medikamentu lietošanas uzraudzība;
- 3.3. veselības stāvokļa monitorēšana;
- 3.4. atbalsts atkarību risku mazināšanā un ārstēšanās procesa ievērošanā.

4. Atbalsts bērna izglītības procesā

Atbalsta bērna izglītības procesā mērķis ir sekmēt bērna iesaisti mācību procesā, attīstīt mācīšanās prasmes un mazināt izglītības pārtraukšanas riskus. Atbalsts palīdz stiprināt bērna motivāciju, sasniegumu dinamiku un sociālo integrāciju izglītības vidē.

Atbalsta ietvaros tiek nodrošināts:

- 4.1. mācību procesa uzraudzība;
- 4.2. atbalsts mājasdarbu izpildē;
- 4.3. sadarbība ar izglītības iestādēm;
- 4.4. karjeras konsultācijas;
- 4.5. digitālo prasmju attīstīšana.

5. Patstāvības prasmju attīstīšana

Patstāvības prasmju attīstīšanas mērķis ir attīstīt bērna spēju patstāvīgi organizēt savu ikdienu, pieņemt atbildīgus lēmumus un sagatavoties patstāvīgai dzīvei. Atbalsts veicina funkcionālu ikdienas prasmju apguvi un personīgās atbildības attīstīšanu.

Atbalsta ietvaros tiek attīstītas:

- 5.1. finanšu pratības prasmes;
- 5.2. ēst gatavošanas prasmes;
- 5.3. personīgās higiēnas prasmes un to monitorings;
- 5.4. laika plānošanas prasmes;
- 5.5. dienas režīma plānošanas un strukturēšanas prasmes.

6. Brīvā laika un sociālās iekļaušanas aktivitātes

	Brīvā laika un sociālās iekļaušanas aktivitāšu mērķis ir veicināt bērna sociālo integrāciju, pozitīvu brīvā laika izmantošanu un piederības sajūtu sabiedrībai. Aktivitātes palīdz attīstīt sociālās prasmes, paplašināt pozitīvās pieredzes loku un mazināt sociālās izolācijas risku. Aktivitāšu ietvaros tiek organizētas: 6.1. sociālo prasmju attīstīšanas aktivitātes; 6.2. ekskursijas un pārgājieni; 6.3. sporta aktivitātes; 6.4. radošās nodarbības; 6.5. kultūras un sabiedrisko pasākumu apmeklējumi; 6.6. citas bērna interesēm un vajadzībām atbilstošas aktivitātes. 7. Atbalsts pārejas procesā uz dabisko vidi Atbalsta pārejas procesā uz dabisko vidi mērķis ir nodrošināt pakāpenisku un drošu bērna pāreju uz patstāvīgāku dzīvi vai atgriešanos dabiskajā vidē, stiprinot bērna atbalsta tīklu un nodrošinot pēctecīgu palīdzību pēc Atbalsta pakalpojuma noslēguma. Atbalsta ietvaros tiek nodrošināts: 7.1. klātienē un tiešsaistē konsultācijas; 7.2. intensīvāka starpinstitucionālā sadarbība; 7.3. aktīvāka piesaistes personas vai ģimenes iesaiste; 7.4. dzīvesvietas pēc Atbalsta pakalpojuma nodrošināšanas iespēju apzināšana; 7.5. ārējo resursu identificēšana; 7.6. pēc pakalpojuma atbalsta plāna savlaicīga izstrāde. 8. Attālinātais Atbalsta pakalpojuma sniegšanas veids Attālinātais Atbalsta pakalpojuma sniegšanas veids tiek izmantots gadījumos, kad klātienē Atbalsta pakalpojuma nodrošināšana nav iespējama organizatorisku, ģeogrāfisku, veselības vai citu objektīvu apstākļu dēļ. Attālinātā forma nodrošina atbalsta procesa nepārtrauktību un pieejamību. Attālināti var tikt nodrošinātas: 8.1. speciālistu konsultācijas; 8.2. psiholoģiskais un emocionālais atbalsts; 8.3. mācību atbalsta speciālista konsultācijas; 8.4. starpinstitucionālās sadarbības sanāksmes; 8.5. individuālas atbalsta sarunas un uzraudzības process.
<i>Atbalsta pakalpojuma speciālistu sadarbības modelis</i>	Atbalsta pakalpojuma īstenošana balstās strukturētā, regulārā un daudzlīmeņu sadarbības modelī, kas nodrošina vienotu metodisko pieeju, profesionālu atbalstu speciālistiem un nepārtrauktu procesa dinamikas uzraudzību. Atbalsta pakalpojuma administratīvās un starpdisciplinārās komandas speciālisti sadarbojas savstarpēji, ievērojot bērna labākās intereses, Atbalsta plānā noteiktos mērķus un normatīvo aktu prasības. Sadarbība balstās uz savlaicīgu informācijas apmaiņu, savstarpēju cieņu un profesionālās kompetences ievērošanu. Katrs speciālists darbojas savas profesionālās kompetences un kvalifikācijas ietvaros, sniedzot pakalpojumus atbilstoši savai specializācijai. Speciālisti neuzņemas pienākumus, kas pārsniedz viņu profesionālās darbības robežas. Reizi nedēļā notiek starpdisciplinārās komandas kovīzijas, kuras vada starpdisciplinārās komandas vadītājs.

	To mērķis ir: 1. saskaņot starpdisciplinārās komandas darbu un atbildības; 2. pārrunāt aktuālos gadījumus un ikdienas izaicinājumus; 3. stiprināt vienotu pieeju Atbalsta plāna īstenošanā; 4. veicināt savstarpēju profesionālo atbalstu starpdisciplinārā komandā. Reizi mēnesī tiek nodrošināta supervīzija sniedzot profesionālo atbalstu speciālistiem. Reizi mēnesī MA pakalpojuma starpdisciplinārā komanda vada Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas metodisko kovīziju - bērna gadījuma vadītājs, vada procesa dinamikas un metodisko kovīziju, lai: 1. stiprinātu vienotu Atbalsta pakalpojuma īstenošanas modeli, 2. izvērtētu procesa dinamiku un atbilstību metodiskajām vadlīnijām, 3. sniegtu atbalstu sarežģītās situācijās, 4. nodrošinātu kvalitātes nepārtrauktību speciālistu vidū. Informācijas apmaiņa notiek, ievērojot personas datu aizsardzības prasības atbilstoši VDA regulai. Gadījumos, kad tiek konstatēta nepieciešamība pēc papildu atbalsta vai kompetencēm, speciālists par to informē Atbalsta pakalpojuma vadītāju, kurš organizē atbilstoša speciālista piesaisti vai sadarbību ar citām institūcijām. Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārā komanda tiek ikmēneša sanāksmēs, pārrunā bērna progresu dinamikā, aktualizē grūtības, meklē risinājumus, un sociālais darbinieks sazinās ar katra bērna Atbalsta plānā iesaistītiem speciālistiem (cik regulāri bērns un piesaistes persona apmeklē pakalpojumus, kāda ir sadarbība un progress). Lai nodrošinātu kvalitatīvu Atbalsta pakalpojuma sniegšanu, Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas vadītājs vai sociālais darbinieks sazinās ar bērna situācijā iesaistītajām iestādēm (piemēram, izglītības iestādi, sociālo dienestu, bāriņtiesu u.c.). Atbalsta pakalpojuma administratīvā komanda tiek pēc vajadzības, bet ne retāk kā reizi mēnesī ikmēneša sanāksmēs, pārrunā pakalpojuma īstenošanas gaitu, analizē finanšu izlietojumu un grūtības, kas radušās pakalpojuma īstenošanas gaitā un izvērtē nepieciešamās izmaiņas.
<i>Pamata instrumenti Atbalsta pakalpojuma procesa īstenošanai</i>	Lai nodrošinātu konsekventu un profesionāli pamatotu Atbalsta pakalpojuma īstenošanu, tiek izmantoti dažādi instrumenti Atbalsta pakalpojuma procesa īstenošanai. Pamata instrumenti Atbalsta pakalpojuma ietvaros tiek izmantoti kā strukturēti un savstarpēji papildinoši darba rīki, kas nodrošina metodiskā ietvara praktisku īstenošanu ikdienas darbā ar bērnu un, ja piemērojams, piesaistes personu. Instrumenti un metodes tiek kombinēti atbilstoši bērna individuālajām vajadzībām un Atbalsta plānā noteiktajiem mērķiem. Terapeitiskās metodes un specializētie instrumenti tiek izmantoti kā papildinoši līdzekļi dziļāku emocionālo, kognitīvo un attiecību pārmaiņu veicināšanai.

Katram instrumentam ir noteikta praktiskās pielietojšanas atbildība, kas nodrošina Atbalsta pakalpojuma procesa pārskatāmību, pēctecību un starpdisciplināru sadarbību.

Novērojumu žurnāls - tiek izmantots ikdienas darbā un regulārā Atbalsta pakalpojuma procesa uzraudzībā. Novērojumu žurnāls nodrošina sistemātisku datu uzkrāšanu profesionālai analīzei, situācijas izvērtēšanai un komandas lēmumu pieņemšanai. Tajā tiek fiksēta būtiska informācija par bērna uzvedību, emocionālo stāvokli, pašregulāciju, sociālajām prasmēm un attiecību dinamiku. Novērojumus veic un dokumentē ikviens speciālists, kurš ir iesaistīts darbā ar bērnu.

Dienas režīma plāns - tiek izmantots bērna ikdienas strukturēšanai, paredzamības veicināšanai un drošas vides nodrošināšanai. Dienas režīma plāns sekmē pašregulācijas, izpildfunkciju, patstāvības un funkcionālu ikdienas ieradumu attīstību. Par dienas režīma plāna īstenošanu atbild piesaistes persona, audzinātājs vai cits noteiktais speciālists atbilstoši pakalpojuma organizācijas modelim.

Refleksijas dienasgrāmata - veicina bērna pašrefleksiju, emociju apzināšanos, pieredzes izvērtēšanu un līdzdalību atbalsta procesā. Refleksijas dienasgrāmata palīdz attīstīt bērna spēju atpazīt savas emocijas, rīcības sekas un personīgos resursus. Dienasgrāmatu aizpilda pats bērns, nepieciešamības gadījumā atbalstu sniedz sociālais darbinieks, audzinātājs, mentors vai cits speciālists.

Dokumentu sistēma - digitāls komandas darba instruments, kas nodrošina strukturētu informācijas apriti, vienotu profesionālo pieeju, pienākumu sadalījumu un starpdisciplināru sadarbību. Dokumentu sistēma veicina atbalsta procesa nepārtrauktību, koordinētu rīcību un lēmumu pēctecību visos pakalpojuma īstenošanas posmos. Informāciju dokumentu sistēmā ievada attiecīgais speciālists savas kompetences ietvaros, savukārt sociālais darbinieks nodrošina lietas vadības koordinēšanu.

Progresu izvērtējuma lapa - tiek izmantota starpvērtēšanā un noslēguma izvērtēšanā, lai sistemātiski analizētu bērna attīstību, funkcionēšanas izmaiņas un sasniegtos rezultātus Atbalsta pakalpojuma laikā (skat. Pielikumu Nr. 3, Nr. 4, Nr. 5). Instruments veicina bērna pašizpratni, atbildības uzņemšanos un mērķtiecīgu līdzdalību Atbalsta plāna īstenošanā. Par progresu izvērtējuma lapu aizpildīšanu atbild sociālais darbinieks.

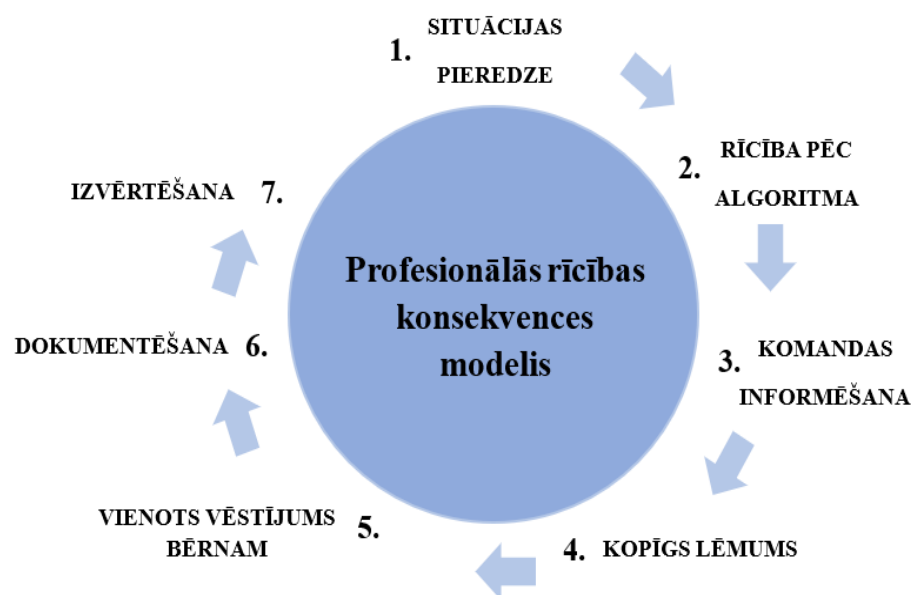
Drošības protokols - krīzes situācijās Nosaka vienotu rīcības algoritmu krīzes situācijās, tostarp agresijas, pašregulācijas grūtību, emocionālas krīzes vai atkarību epizožu gadījumos (skat. Pielikumu Nr. 7). Drošības protokola mērķis ir nodrošināt bērna, citu personu un personāla drošību, kā arī konsekvētu un traumas izpratnē balstītu profesionālo rīcību. Pakalpojuma vadītājs nodrošina darbinieku informēšanu par protokola saturu, ievērošanas kārtību un rīcību krīzes situācijās.

Pārejas plāns (skat. pielikums Nr.8) **Atbalsta pakalpojuma ietvaros** - tiek izmantots Atbalsta pakalpojuma noslēguma posmā, lai nodrošināt pakāpenisku, drošu un pēctecīgu bērna pāreju uz nākamo atbalsta posmu vai patstāvīgāku funkcionēšanu dabiskajā vidē, vienlaikus mazinot atkārtotu risku, krīžu un

	sociālās atstumtības iespējamību. Pārejas plāns palīdz identificēt un strukturēt bērnam pieejamos resursus — ģimeni, piesaistes personas, izglītības iestādes, interešu izglītības iespējas, ārstniecības un sociālos pakalpojumus, kā arī citus sabiedrības resursus. Karti sadarbībā ar bērnu izstrādā sociālais darbinieks.
<i>Atbalsta pakalpojuma 1.posma progresa starpizvērtēšana</i>	3 mēnešu Atbalsta pakalpojuma progresa starpizvērtēšana: pārskats par notiekošo progresu dinamikā un Atbalsta plāna īstenošanu, vērtējums par sasniegto rezultātu un Atbalsta pakalpojuma efektivitāti, tai skaitā Atbalsta pakalpojuma ietvaros saņemto pakalpojumu progresu un efektivitāti, un tālākā Atbalsta pakalpojuma, tai skaitā Atbalsta pakalpojuma ietvaros nodrošināto pakalpojumu saņemšanu. (skat. Pielikums Nr.3) Atbalsta pakalpojuma sniegšanas efektivitātes vērtēšana tiek veikta pēc skaidri definētiem rezultātu indikatoriem (piemēram, emocionālās stabilitātes uzlabošanās, izglītības iestādes apmeklējuma regularitāte, mācību sasniegumi, ģimenes sociālās funkcionēšanas uzlabojums u.c.). Starpizvērtēšana tiek veikta ne retāk kā reizi 3 mēnešos, izmantojot daudzveidīgus izvērtēšanas rīkus un metodes. Starpizvērtēšana balstās uz: 1. bērna un piesaistes personas strukturētām intervijām; 2. bērna un piesaistes personas anketēšanu (skat. Pielikums Nr.4 un Nr.5); 3. profesionālajiem novērojumiem (skat. Pielikums Nr.3); 4. speciālistu konsultāciju secinājumiem un rekomendācijām; 5. Atbalsta plāna izpildes novērtējumu (izmantojot anketēšanu). Izvērtēšanas rīku izmantošana, piemēram, strukturētas intervijas gan ar bērnu, gan piesaistes personu, ļaus paplašināti iegūt informāciju par sasniegtajiem rezultātiem, palīdzot veikt izmaiņu identificēšanu, ieraudzīt cēloņus un veidot iespējamās hipotēzes un ieteikumu sagatavošanu nākamajiem pakalpojumiem, kurus iesaka bērnam un viņa piesaistes personai. Atbalsta pakalpojuma 3 mēnešu starpizvērtēšanas progresa vērtējuma sanāksmēs primāri piedalās bērns, ja attiecināms, piesaistes persona, un Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārā komanda. Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārā komanda konkrētā bērna gadījumā iesniedz kopsavilkuma pārskatu par sasniegto progresu MA pakalpojuma starprofesionāļu komandai lēmumu pieņemšanai: • turpināt Atbalsta pakalpojuma sniegšanu; • izbeigt Atbalsta pakalpojuma sniegšanu un sniegt rekomendācijas turpmākai atbalsta sniegšanai; • pārvirzīt uz citu MA pakalpojuma veidu; • iniciēt Atbalsta pakalpojuma saņemšanas pārtraukšanu uz laiku.
2. posms – attīstības un integrācijas veicināšana (6-18 mēneši)	

<i>Atbalsta pakalpojuma 2. posma mērķis</i>	Šajā posmā atbalsts ir vērsts uz bērna funkcionēšanas uzlabošanu, emocionālās, sociālās un uzvedības regulācijas prasmju attīstīšanu, kā arī iekšējās motivācijas stiprināšanu. Vienlaikus tiek atbalstīta bērna iekļaušanās izglītības, interešu izglītības, ģimenes un sociālajā vidē.
<i>Adaptācijas posms 2. Atbalsta pakalpojuma posmā</i>	Atbalsta pakalpojuma 2. posms ir saistīts ar bērna un audzinātāja adaptācijas 3.posmu - ambivalenci, kad bērns pretojas audzinātāja autoritātei un pārbauda audzinātāja spēju novilkt robežas. Var būt raksturīga uzvedība, kas norāda uz vēlmi piekerties no vienas puses un uzvedību, kas norāda uz vēlmi izvairīties no attiecībām no otras puses. Šajā posmā ir nepieciešams intensīvāks atbalsts audzinātājam. Ambivalences posmam ir raksturīga emociju intensitāte, bieži noteikumu pārkāpumi. * Detalizēti ar bērna un audzinātāja adaptācijas posmiem var iepazīties 1.posma sadaļā.
<i>Atbalsta pakalpojuma 2.posmā veicamās darbības un speciālistu noslodze</i>	Atbalsta pakalpojuma 2.posma prioritāte ir: • funkcionēšanas stabilizēšana; • uzvedības un pašregulācijas grūtību mazināšana; • pamatprasmju un funkcionālu ieradumu veidošana, pakāpeniski ieviešot un nostiprinot strukturētu ikdienas ritmu. Speciālistu noslodze Atbalsta pakalpojuma 2.posma vienā mēnesī: • sociālais darbinieks: pilna slodze (40 stundas nedēļā); • klīniskais psihologs: līdz 24 h; • mācību atbalsta speciālists: līdz 32 h; • citi speciālisti pēc vajadzības: līdz 20 h. <u>Atbalsta pakalpojumā ar piesaistes personu</u> • audzinātājs (sniedz atbalstu piesaistes personai): pilna slodze (40 stundas nedēļā); • mentors (sniedz atbalstu bērnam): līdz 50 h. Audzinātāja un mentora noslodze tiek noteikta katram bērnam individuāli, ņemot vērā viņa vajadzības. <u>Atbalsta pakalpojumā bez piesaistes personas</u> - audzinātājs: (24*7). Norādīta vidējā plānotā speciālistu noslodze, kas izmēģinājumprojekta laikā var mainīties, ņemot vērā konkrētā bērna individuālās vajadzības.
<i>Saskarsme ar bioloģisko ģimeni, brāļiem, māsām vai bērnam nozīmīgiem cilvēkiem</i>	Saskarsme ir būtiska bērna vajadzība vides maiņas apstākļos, īpaši Atbalsta pakalpojuma 2. modelī - Ģimeniskā vidē ar audzinātāju (bez piesaistes personas). Ir būtiski atzīt un respektēt bērna vajadzību uzturēt kontaktu ar sev nozīmīgiem cilvēkiem, vienlaikus ievērojot bērna viedokli un gatavību šādi saskarsmei. Atbalsta pakalpojuma 1.posmā prioritāte ir bērna drošība, tādēļ rūpīgi jāizvērtē, kad saskarsmes atjaunošana ar ģimenes locekļiem ir bērnam droša un atbilstoša. Ja bērns nav gatavs šādi saskarsmei, tās uzsākšanu var atlikt uz vēlāku laiku, piemēram, sākot ar 2.posmu.

	Gadījumos, kad bērnam ir paredzēta saskarsme ar sev nozīmīgiem cilvēkiem ir svarīgi aspekti, kas jāņem vērā. 1. Bērna sagatavošana viņa bioloģiskās ģimenes apciemojumam. Sagatavot bērnu iespējamām izmaiņām tikšanās norisē, tostarp gadījumiem, kad tikšanās tiek atcelta, pārcelta vai ģimenes locekļi neierodas, lai mazinātu vilšanās, nedrošības un atraidījuma sajūtas. 2. Palīdzēt bērnam emocionāli tikt galā ar apciemojumā piedzīvoto. Pēc tikšanās ir būtiski palīdzēt bērnam izprast un pārstrādāt piedzīvotās emocijas. Atgriežoties no bioloģiskās ģimenes apciemojuma, bērnam var novērot dažādas emocionālas un uzvedības reakcijas, piemēram, noslēgšanos sevī, norobežošanos no apkārtējiem, uzmanības nepiešķiršanu, dusmas, paaugstinātu emocionālo jutīgumu, grūtības regulēt emocijas un uzvedību, kā arī citas reakcijas. Šādas izpausmes ir svarīgi uztvert kā iespējamu reakciju uz piedzīvotajiem pārdzīvojumiem un nodrošināt bērnam atbilstošu emocionālu atbalstu.
<i>Atbalsta pakalpojuma speciālistu sadarbības modeļi riska un krīzes situācijās</i>	Krīzes un riska situācijās starpdisciplinārā komanda rīkojas pēc strukturēta un iepriekš saskaņota rīcības plāna un Drošības protokola, kas nodrošina savlaicīgu reaģēšanu, bērna drošību un koordinētu speciālistu sadarbību, kā arī vienotu rīcības algoritmu krīzes situācijās. (skat. Pielikumu Nr. 7): 1. riska atpazīšana (audzinātājs, mentors); 2. tūlītēja rīcība (drošības nodrošināšana, bērna stabilizēšana, emocionāla atbalsta sniegšana/ klīniskais psihologs); 3. informēšana (sociālais darbinieks, starpdisciplinārās komandas vadītājs, Atbalsta pakalpojuma vadītājs); 4. riska novērtēšana (operatīvā palīdzība, pastiprināts atbalsts-krīzes interence, organizatoriski pasākumi/ klīniskais psihologs); 5. notikuma dokumentēšana (incidenta ziņojums/ starpdisciplinārās komandas speciālists, kura pakalpojuma sniegšanas laikā incidents ir noticis); 6. pēckrīzes darbība (starpdisciplinārās komandas sanāksme 24-72 stundu laikā, kopīga krīzes notikuma analīze un izvērtēšana (kas strādāja labi un kas vēl jāuzlabo-procedūru pilnveide), lēmums par atbalsta pasākumiem, emocionālā atbalsta sniegšana iesaistītajam personālam. Profesionālās rīcības konsekvences modelis (attēls Nr. 4.3.) papildina vizuāli iepriekšminēto un nosaka vienotu speciālistu rīcības secību situācijās, kad nepieciešama koordinēta profesionāla reakcija. Modelis palīdz nodrošināt saskaņotu starpdisciplinārās komandas darbību, vienotu komunikāciju ar bērnu un sistemātisku pieredzes izvērtēšanu turpmākai darba pilnveidei.

4.3. attēls. “Profesionālās rīcības konsekvences modelis”

Darbinieku lomas un atbildības krīzes situācijā

Krīzes situācijās starpdisciplinārā komanda rīkojas koordinēti, ievērojot skaidri noteiktu lomu un atbildību sadalījumu (skatīt 4.5. tabulu). Šāds sadalījums nodrošina savlaicīgu rīcību, bērna drošību, vienotu profesionālo pieeju un efektīvu krīzes situācijas vadību.

4.5. tabula. “Darbinieku lomas un atbildības krīzes situācijā”

Atbalsta pakalpojuma vadītājs	Nodrošina krīzes situācijas vadības kopējo koordināciju un starpdisciplinārās komandas darba pārraudzību. Veic saziņu ar MA pakalpojuma vadītāju. Nepieciešamības gadījumā Atbalsta pakalpojuma vadītājs pieņem stratēģiskus lēmumus par turpmāko rīcību un atbalsta procesa korekcijām.
Starpdisciplinārās komandas vadītājs	Organizē starpdisciplinārās komandas darbību, nodrošina nepieciešamos resursus krīzes risināšanai, pārrauga dokumentācijas atbilstību un informācijas apriti, kā arī organizē pēckrīzes monitoringu.
Sociālais darbinieks	Atbildīgs par situācijas profesionālu izvērtēšanu un turpmāko atbalsta pasākumu koordinēšanu. Sociālais darbinieks veic riska līmeņa izvērtējumu, koordinē nepieciešamos Atbalsta pakalpojuma pasākumus un nodrošina sadarbību ar iesaistītajām institūcijām. Krīzes situācijas rezultātā, nepieciešamības gadījumā, ierosina MA pakalpojuma starpprofesionālu komandai Atbalsta plāna aktualizāciju.

	Audzinātājs Mentors Klīniskais psihologs	Bieži ir pirmais speciālists, kurš ikdienas vidē atpazīst riska situāciju. Audzinātājs nodrošina bērna tūlītēju drošību, sniedz nepieciešamo atbalstu un rīkojas atbilstoši noteiktajam krīzes rīcības algoritmam. Ja situācija to prasa, audzinātājs izsauc neatliekamās dienestus (112), kā arī nekavējoties informē sociālo darbinieku un Atbalsta pakalpojuma vadītāju. Pēc situācijas stabilizēšanas audzinātājs dokumentē notikušo. Krīzes situācijā sniedz bērnam psihoemocionālu atbalstu, palīdzot mazināt spriedzi un stabilizēt emocionālo stāvokli. Mentors arī sniedz praktiskas rīcības ieteikumus citiem starpdisciplinārās komandas locekļiem savas kompetences ietvaros un piedalās krīzes situācijas izvērtēšanā. Nodrošina profesionālu psiholoģisko atbalstu krīzes situācijas laikā un pēc tās. Psihologs sniedz metodiskas rekomendācijas starpdisciplinārai komandai par bērna emocionālās regulācijas atbalstīšanu, piedalās krīzes situācijas analizē un palīdz noteikt turpmākos psiholoģiskā atbalsta virzienus.
Atbalsta pakalpojuma 2.posma progresu starpizvērtēšana *	3 mēnešu Atbalsta pakalpojuma progresu starpizvērtēšana ar mērķi: • turpināt Atbalsta pakalpojuma sniegšanu un sniegt rekomendācijas Atbalsta plāna izmaiņām; • izbeigt Atbalsta pakalpojuma sniegšanu un sniegt rekomendācijas turpmākai atbalsta sniegšanai; • pārvirzīt uz citu MA pakalpojuma veidu; • iniciēt Atbalsta pakalpojuma saņemšanas pārtraukšanu uz laiku. * Detalizētu pārskatu par progresu starpizvērtēšanu skatīt 1.posma apraksta beigās.	
3. posms – patstāvības attīstīšana un pāreja (6-12 mēneši)		
Atbalsta pakalpojuma 3.posma mērķis	Noslēguma posmā profesionālā atbalsta intensitāte tiek pakāpeniski samazināta, nostiprinot bērna patstāvīgas funkcionēšanas prasmes. Tiek nodrošināta sagatavošanās drošai pārejai uz nākamo dzīves vidi vai mazāk intensīvu atbalsta formu.	
Adaptācijas posmi 3. Atbalsta pakalpojuma posmā	Atbalsta pakalpojuma 3. posms atbilst bērna un audzinātāja adaptācijas 4. un 5. posmam – normalizācijai un savstarpējo saišu nostiprināšanai. • Normalizācija - Posms, kurā audzinātājs mācās pieskaņot savas emocijas un vajadzības bērna izjūtām un vajadzībām. Šajā posmā notiek aktīvāka piesaistes veidošanās, jo bērns sāk uzticēties pieaugušajam. • Attiecību saikņu nostiprināšana- nostiprinās uzticība starp bērnu un pieaugušo. Bērns ir gatavs mācīties, pielāgoties, mainīties, augt. * Detalizēti ar bērna un audzinātāja adaptācijas posmiem var iepazīties 1.posma sadaļā.	

<i>Atbalsta pakalpojuma 3.posmā veicamās darbības un speciālistu noslodze*</i>	3.posma galvenie uzdevumi ir: • sasniegtās funkcionēšanas stabilitātes nostiprināšana un atlikušo grūtību mazināšana; • patstāvīgas rīcības un mērķu īstenošanas prasmju attīstīšana; • aktīvas un atbildīgas līdzdalības veicināšana izglītības, interešu un kopienas aktivitātēs ar samazinātu profesionālo atbalstu. Iesaistīto speciālistu noslodze 3.posmā vienā mēnesī: • sociālais darbinieks: pilna slodze (40 stundas nedēļā); • klīniskais psihologs: līdz 16 h; • mācību atbalsta speciālists: līdz 20 h; • citi speciālisti pēc vajadzības: līdz 10 h. <u>Atbalsta pakalpojumā ar piesaistes personu</u> • audzinātājs (sniedz atbalstu piesaistes personai): pilna slodze (40 stundas nedēļā); • mentors (sniedz atbalstu bērnam): līdz 50 h. Audzinātāja un mentora noslodze tiek noteikta katram bērnam individuāli, ņemot vērā viņa vajadzības. <u>Atbalsta pakalpojumā bez piesaistes personas:</u> audzinātājs: (24*7). <i>*norādīta vidējā plānotā speciālistu noslodze, kas izmēģinājumprojekta laikā var mainīties, ņemot vērā konkrētā bērna individuālās vajadzības.</i>
<i>Atbalsta pakalpojuma 3.posma progresu starpizvērtēšana*</i>	3 mēnešu Atbalsta pakalpojuma progresu starpizvērtēšana ar mērķi: • turpināt Atbalsta pakalpojuma sniegšanu; • izbeigt Atbalsta pakalpojuma sniegšanu un sniegt rekomendācijas turpmākā atbalsta sniegšanai; • pārvirzīt uz citu MA pakalpojuma veidu; • iniciēt Atbalsta pakalpojuma saņemšanas pārtraukšanu uz laiku. * Detalizētu pārskatu par progresu starpizvērtēšanu skatīt 1.posma apraksta beigās.
<i>Atbalsta pakalpojuma progresu gala novērtējums</i>	Atbalsta pakalpojuma gala progresu novērtējums tiek sniegts Atbalsta pakalpojuma noslēgumā (Atbalsta pakalpojuma saņēmēju situācijas progresu novērtēšanas aptaujas anketa bērnam un, ja attiecināms, piesaistes personai (speciālistu veidlapa) (skat pielikums Nr. 3) kurā tiek apkopoti rezultāti, secinājumi un sniegti ieteikumi bērnam un, ja attiecināms, viņa piesaistes personai turpmākajam atbalstam. Gadījumos, ja noslēguma progresu vērtējuma procesā tiek konstatēts, ka Atbalsta pakalpojumu nepieciešams turpināt, to iespējams pagarināt vēl uz 6 mēnešiem. Noslēguma progresu izvērtējumu sagatavo Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārā komanda. Pamatojoties uz speciālistu sniegto informāciju, sociālais darbinieks sagatavo kopsavilkuma pārskatu par bērna un piesaistes personas situācijas progresu, apkopojot sasniegtos rezultātus, speciālistu

	secinājumus, ieteikumus un rekomendācijas turpmākajām darbībām, kas tiek iesniegtas MA pakalpojuma vadītājam turpmāko lēmumu pieņemšanai. Noslēdzoties Atbalsta pakalpojumam, sociālais darbinieks organizē noslēguma tikšanos ar bērnu un piesaistes personu, lai pārrunātu Atbalsta pakalpojuma laikā sasniegto progresu, izvērtējuma rezultātus un speciālistu sagatavotās rekomendācijas.
<i>Atbalsta pakalpojuma pārtraukšana un priekšlaicīga izbeigšana</i>	Atbalsta pakalpojums var tikt pārtraukts pirms Atbalsta plāna noteiktā termiņa beigām gadījumos, ja, balstoties uz Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas izvērtējumu, tiek konstatēts, ka Atbalsta pakalpojuma turpināšana vairs neatbilst bērna labākajām interesēm, Atbalsta pakalpojuma mērķi objektīvi nav sasniedzami, pastāv būtiski drošības riski bērnam vai Atbalsta pakalpojuma sniedzējiem. Bērni no 8 gadu vecuma ar piesaistes personu, t.sk. nepieciešamības gadījumā brāļi un māsas. 1. Ja ir notikusi situācijas uzlabošanās un bērns ar piesaistes personu var atgriezties dzīvot dabiskajā vidē (ģimenē, skolā, interešu pulciņos u.c.) turpinot izmantot SA pakalpojumu vai pašvaldības sniegto atbalstu. Pamatojoties uz speciālistu sniegto informāciju, sociālais darbinieks sagatavo kopsavilkuma pārskatu par bērna un piesaistes personas situācijas progresu, apkopojot sasniegtos rezultātus, speciālistu secinājumus, ieteikumus un rekomendācijas turpmākajām darbībām, kas tiek iesniegtas MA pakalpojuma vadītājam turpmāko lēmumu pieņemšanai. Progresu izvērtējumu sagatavo Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārā komanda. 2. Ja bērns un/vai piesaistes persona būtiski vairākkārt, sistemātiski pārkāpj Atbalsta pakalpojuma iekšējās kārtības noteikumus (pielikums Nr. 1). Turpmākā rīcība tiek noteikta, izvērtējot pārkāpumu smagumu, biežumu, ietekmi uz drošību un iepriekš veiktos atbalsta pasākumus. Par pārkāpumiem informācija tiek nodota MA pakalpojuma vadītājam. 3. Ja ir saņemta bērna piesaistes personas rakstisks, pamatots iesniegums par Atbalsta pakalpojuma pārtraukšanu. Bērns no 14 gadu vecuma, kas dzīvo kopā ar audzinātāju. 1. Ja bērna situācija uzlabojās un viņš tiek novirzīts uz citu MA pakalpojuma veidu (SA pakalpojumu, Dzīvokļa pakalpojumu), vai tiek ievietots ārpusģimenes aprūpē audžuģimenē. Pamatojoties uz speciālistu sniegto informāciju, sociālais darbinieks sagatavo kopsavilkuma pārskatu par bērna un piesaistes personas situācijas progresu, apkopojot sasniegtos rezultātus, speciālistu secinājumus, ieteikumus un rekomendācijas turpmākajām darbībām, kas tiek iesniegtas MA pakalpojuma vadītājam turpmāko lēmumu pieņemšanai. Progresu izvērtējumu sagatavo Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārā komanda. 2. Ja bērns būtiski, vairākkārt pārkāpj Atbalsta pakalpojuma iekšējās kārtības noteikumus (pielikums Nr.1) un vairākkārtējas pārrunas nav devušas rezultātu, t.sk. ar savu rīcību apdraud Atbalsta pakalpojumā

	iesaistīto darbinieku dzīvību un veselību, kas tiek fiksēts pārkāpumu aktos. Par pārkāpumiem informācija tiek nodota MA pakalpojuma vadītājam. - Ja bērna veselības stāvokļa (piemēram, nepieciešama ilgstoša, vairāk kā 3 mēneši, ārstēšana stacionārā) vai drošības apsvērumu dēļ (piemēram, apcietinājums) Atbalsta pakalpojums vairs nav piemērots. - Ja ir saņemta bērna piesaistes personas rakstisks, pamatots iesniegums par Atbalsta pakalpojuma pārtraukšanu. Gadījumos, ja ir saņemts bērna likumiskā pārstāvja rakstisks iesniegums ar pamatotiem iemesliem par Atbalsta pakalpojuma pārtraukšanu, MA pakalpojuma komanda izvērtē un pieņem lēmumu par Atbalsta pakalpojumu. - Atbalsta pakalpojums tiek apturēts uz laiku, ja pastāv pārejoši, objektīvi apstākļi un bērns ar piesaistes personu izsaka vēlmi turpināt dalību Atbalsta pakalpojumā pēc šķēršļu novēršanas (piemēram, atrašanās ārstēšanas iestādē, tuvinieka zaudējums u.c. gadījumi); - Atbalsta pakalpojums tiek pārtraukts, ja apstākļi ir ilglaicīgi (vairāk kā 3 mēneši) vai dalības turpināšana nav iespējama (piemēram, dzīves vietas maiņa). Ja Atbalsta pakalpojums ir apturēts uz laiku, pēc šķēršļu novēršanas, bērns un piesaistes persona var atsākt dalību Atbalsta pakalpojumā bez atkārtotas pilnas izvērtēšanas, turpinot Atbalsta pakalpojuma īstenošanu atbilstoši iepriekš izstrādātajam Atbalsta plānam. Ja izvērtējot aktuālo situāciju ir nepieciešami Atbalsta plāna precizējumi, tad MA starpprofesionāļu komanda tos veic. Atbalsta pakalpojuma izbeigšanai pārkāpumu gadījumos tiek piemērota sekojoša kārtība vai procedūra. - Izbeigšanas pamatotības izvērtēšana - lēmums par Atbalsta pakalpojuma izbeigšanu tiek pieņemta pēc Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas izvērtējuma, nodod informāciju MA pakalpojuma komandai, kura attiecīgi pieņem lēmumu par Atbalsta pakalpojuma izbeigšanu. Atbalsta pakalpojuma pārtraukšanas gadījumā: 3 (trīs) darba dienu laikā tiek paziņots bērnam, piesaistes personai un bērna deklarētās dzīves vietas pašvaldības sociālajam dienestam par MA pakalpojuma izbeigšanu tai skaitā izbeigšanas pamatojumu; 10 (desmit) darba dienu laikā bērnam, likumiskajam pārstāvim un bērna deklarētās dzīvesvietas pašvaldības sociālajam dienestam tiek nosūtīti ieteikumi un rekomendācijas turpmākā atbalsta sniegšanai. Pirms Atbalsta pakalpojuma pārtraukšanas tiek piemērota pakāpeniska brīdinājuma un izvērtēšanas sistēma, kuras mērķis ir dot iespēju koriģēt uzvedību, stiprināt sadarbību un novērst priekšlaicīgu Atbalsta pakalpojuma izbeigšanu, ja tas ir bērna interesēs.
--	---

Brīdinājuma sistēma un rīcība bērnam, kas saņem Atbalsta pakalpojumu ar piesaistes personu

Bērnā tiek nodrošināta skaidra, vecumam un attīstības līmenim atbilstoša informācija par Atbalsta pakalpojuma iekšējās kārtības noteikumiem (pielikums Nr. 1), sagaidāmo uzvedību un iespējamām sekām. Brīdinājuma sistēma tiek īstenota sadarbībā ar piesaistes personu, audzinātāju, mentoru vai citu nozīmētu speciālistu.

Brīdinājuma secība:

1. mutisks brīdinājums, nosaucot konkrēto uzvedību un vienojoties par vēlamo rīcību;
2. rakstisks atkārtots brīdinājums ar situācijas izvērtēšanu un korektīvu soļu noteikšanu;
3. rakstisks brīdinājums ar fiksējumu dokumentācijā un Atbalsta plāna korekcijas izvērtēšanu.

Izvērtējums par Atbalsta pakalpojuma turpināšanas iespējamību tiek nodots MA pakalpojuma komandai, ja uzvedība rada būtiskus riskus.

Brīdinājumu sistēma un rīcība piesaistes personai

Ja Atbalsta pakalpojumā iesaistītā piesaistes persona neievēro Atbalsta pakalpojuma iekšējās kārtības noteikumus (pielikums Nr. 1), tiek īstenota pakāpeniska rīcības kārtība:

1. mutisks brīdinājums un pārrunas, neatbilstošās uzvedības fiksēšana;
2. rakstisks brīdinājums ar korektīvas rīcības termiņu;
3. papildu uzraudzība un izglītošana;
4. sadarbības izbeigšana, ja piesaistes personas pārkāpumi apdraud bērna drošību vai Atbalsta pakalpojuma īstenošanas gaitu.

Šādos gadījumos tiek izvērtēta bērna iespēja turpināt Atbalsta pakalpojuma saņemšanu ar audzinātāju.

Brīdinājuma sistēma un rīcība bērnam, kas saņem Atbalsta pakalpojumu bez piesaistes personas

Ja bērns saņem Atbalsta pakalpojumu ar audzinātāju, brīdinājuma sistēma tiek īstenota strukturēti, ņemot vērā kopdzīves specifiku un pastāvīgu kontaktu.

Kārtība ietver:

1. tūlītēju situācijas izvērtēšanu ikdienas dzīves kontekstā;
2. skaidru uzvedības robežu noteikšanu un atkārtotu pārrunāšanu;
3. pakāpenisku brīdinājumu sistēmu (mutisku, atkārtotu ar vienošanos, dokumentētu);
4. Atbalsta plāna un ikdienas funkcionēšanas izvērtēšanu un nepieciešamo korekciju noteikšanu;

	5. informācijas nodošanu atbildīgajām iestādēm, ja pastāv ilgstoši vai būtiski iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumi.
<i>Atbalsta pakalpojuma plānotā izbeigšana</i>	Atbalsta pakalpojuma izbeigšana tiek īstenota kā strukturēts un profesionāli pamatots process, kura mērķis ir nodrošināt bērna labāko interešu ievērošanu, Atbalsta pakalpojuma procesa pēctecību un turpmākā atbalsta nepārtrauktību. Atbalsta pakalpojums tiek izbeigts sasniedzot individuālajā Atbalsta plānā noteiktos mērķus. Atbalsta pakalpojuma izbeigšana tiek sagatavota, balstoties uz noslēguma izvērtējumu, ko veic Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārā komanda, pēc tam sociālais darbinieks sagatavo kopsavilkuma pārskatu, kuru iesniedz MA pakalpojuma vadītājam. Iestāžu iesaiste Atbalsta pakalpojuma izbeigšanas procesā Atkarībā no bērna situācijas un identificētajiem riskiem Atbalsta pakalpojuma izbeigšanas procesā vai tūlīt pēc tā var tikt iesaistītas citas atbildīgās iestādes. Bārīntiesa tiek informēta un iesaistīta gadījumos, kad: 1. pastāv vai tiek konstatēts apdraudējums bērna drošībai, veselībai vai attīstībai; 2. nepieciešama bērna tiesību vai interešu aizsardzība ārpus Atbalsta pakalpojuma ietvara; 3. nepieciešams pieņemt lēmumus par aprūpes, aizgādības vai saskarsmes jautājumiem; 4. Atbalsta pakalpojuma izbeigšana var ietekmēt bērna dzīvesvietu vai aprūpes formu. Pašvaldības sociālais dienests tiek iesaistīts gadījumos, kad: 1. nepieciešams nodrošināt turpmāku sociālo atbalstu, sociālos pakalpojumus vai materiālo palīdzību; 2. nepieciešama atbalsta koordinācija pēc Atbalsta pakalpojuma izbeigšanas. Nepieciešamības gadījumā tiek iesaistītas arī citas iestādes (izglītības iestādes, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji, Valsts policija u.c.), ievērojot normatīvo aktu prasības un bērna labākās intereses. Atbalsta pakalpojuma noslēguma kopsavilkuma pārskata par sasniegto progresu sagatavošana Noslēdzot Atbalsta pakalpojumu, Atbalsta pakalpojuma sociālais darbinieks sagatavo kopsavilkuma pārskatu par sniegto Atbalsta pakalpojumu, kurā ietver: 1. Atbalsta pakalpojuma mērķi un bērna grūtību/situācijas raksturojumu; 2. pavadīto laiku Atbalsta pakalpojumā; 3. nodrošinātos pakalpojumus, to apjomu; 4. kopsavilkumu par Atbalsta pakalpojuma procesa gaitu un sasniegto progresu; 5. identificētās bērna stiprās puses, resursus un aizsargfaktoros; 6. jomas, kurās nepieciešams turpināt atbalstu vai uzraudzību;

	7. ieteikumus atbilstošu pakalpojumu vai intervences formu nodrošināšanai; 8. rekomendācijas sadarbībai ar ģimeni, izglītības iestādi un citām iesaistītajām pusēm. Kopsavilkuma pārskats tiek iesniegts MA pakalpojuma vadītājam. Rekomendācijas par turpmāko atbalstu tiek nodotas bērna likumiskajam pārstāvim, deklarētās dzīvesvietas pašvaldības sociālajam dienestam un pēc nepieciešamības atbildīgajām iestādēm, ja tas ir atbilstoši bērna vecumam un briedumam, arī pašam bērnam, veicinot līdzdalību un atbildību par turpmāko attīstības ceļu.
<i>Pārejas plāns Atbalsta pakalpojuma ietvaros</i>	Pēc Atbalsta pakalpojuma izbeigšanas Atbalsta pakalpojuma sociālais darbinieks apkopo Atbalsta pakalpojuma speciālistu sniegtās rekomendācijas un kopā ar Pārejas plānu (Pielikums Nr.6) nosūta MA pakalpojuma vadītājam. Pārejas plāna mērķis ir nodrošināt pakāpenisku, drošu un pēctecīgu bērna pāreju uz nākamo atbalsta posmu vai patstāvīgāku funkcionēšanu dabiskajā vidē, vienlaikus mazinot atkārtotu risku, krīžu un sociālās atstumtības iespējamību. Pārejas plāns tiek izstrādāts individuāli katram bērnam un balstās: 1. bērna vajadzību izvērtējumā; 2. funkcionēšanas dinamikā; 3. bērna motivācijā un gatavībā pārmaiņām; 4. piesaistes personu vai ģimenes iesaistē; 5. speciālistu rekomendācijās; 6. Atbalsta plānā noteikto mērķu sasniegšanas izvērtējumā. Pārejas plāns tiek uzsākts savlaicīgi - vēl pirms Atbalsta pakalpojuma noslēguma posma - un tiek īstenots sadarbībā ar MA pakalpojuma starpprofesionāļu komandu, bērnu, piesaistes personu, speciālistu komandu un iesaistītajām institūcijām. Pārejas plāna modeļi Nemot vērā Atbalsta pakalpojuma organizācijas modeli, pārejas process tiek īstenots divos virzienos: 1. bērnam kopā ar piesaistes personu; 2. bērnam kopā ar audzinātāju. Katram modelim tiek nodrošināts atšķirīgs pēctecīgais atbalsta mehānisms. 1. Pārejas plāns bērnam kopā ar piesaistes personu Pārejas mērķis Nodrošināt bērna drošu atgriešanos vai turpmāku funkcionēšanu ģimeniskā vidē, stiprinot ģimenes resursus, vecāku prasmes un atbalsta sistēmu bērna dzīvesvietā. Pēctecīgais pakalpojums Pārejas posmā bērnam un ģimenei var tikt nodrošināts SA pakalpojums, kas palīdz:

- nostiprināt Atbalsta pakalpojuma laikā apgūtās prasmes;
- mazināt atkārtotu risku iespējamību;
- stiprināt ģimenes funkcionēšanu;
- nodrošināt regulāru profesionālu atbalstu bērna dabiskajā vidē.

Galvenie pārejas uzdevumi

Darbs ar bērnu

- pašregulācijas un sociālo prasmju nostiprināšana;
- dienas režīma un ikdienas ieradumu uzturēšana;
- motivācijas stiprināšana izglītības procesam;
- atkarību risku mazināšanas turpināšana;
- drošu attiecību un atbalsta personu identificēšana.

Darbs ar piesaistes personu vai ģimeni

- vecāku prasmju stiprināšana;
- konsekventas robežu un noteikumu sistēmas veidošana;
- izpratnes veicināšana par bērna vajadzībām un uzvedību;
- atbalsts konfliktsituāciju risināšanā;
- ģimenes resursu aktivizēšana.

Starpinstitucionālā sadarbība

- sadarbība ar izglītības iestādi;
- sadarbība ar sociālo dienestu;
- nepieciešamības gadījumā sadarbība ar ārstniecības personām;
- ārējo resursu kartes aktualizēšana.

Atbalsta pakalpojuma pēctecības nodrošināšanai bērna dzīvesvietas pašvaldības sociālajam dienestam tiek sagatavota Pārejas plāna veidlapa (pielikums Nr.6).

Pārejas posma indikatori

Pārejas process tiek uzskatīts par sekmīgu, ja:

- bērns spēj ievērot ikdienas struktūru;
- samazinās riskanta uzvedība;
- bērns regulāri apmeklē izglītības iestādi;
- ģimene sadarbojas ar speciālistiem;
- ģimene spēj nodrošināt bērna pamatvajadzības;
- bērnam ir identificēts stabils atbalsta tīkls.

2. Pārejas plāns bērnam kopā ar audzinātāju

Pārejas mērķis

Pakāpeniski sagatavot bērnu patstāvīgākai dzīvei, attīstot sociālās, sadzīves un pašaprūpes prasmes, vienlaikus saglabājot strukturētu atbalsta vidi.

Pēctecīgais pakalpojums

Pārejas posmā bērnam var tikt nodrošināts dzīvokļa pakalpojums, kas kalpo kā starpposms starp intensīvu Atbalsta pakalpojumu un patstāvīgu dzīvi.

Dzīvokļa pakalpojuma mērķis ir:

- attīstīt bērna patstāvīgas dzīves prasmes;

- stiprināt atbildības uzņemšanos;
- sagatavot bērnu dzīvei sabiedrībā ar mazāku atbalsta intensitāti;
- nodrošināt strukturētu un drošu vidi pārejas periodā.

Galvenie pārejas uzdevumi

Patstāvības prasmju attīstīšana

- finanšu pratība;
- iepirkšanās un budžeta plānošana;
- ēst gatavošana;
- mājstarpniecības uzturēšana;
- laika plānošana;
- dokumentu un pakalpojumu lietošanas prasmes.

Sociālo un emocionālo prasmju stiprināšana

- konfliktu risināšanas prasmes;
- palīdzības lūgšanas prasmes;
- emocionālā pašregulācija;
- drošu sociālo kontaktu veidošana.

Izglītība un nodarbinātība

- izglītības turpināšana;
- profesionālās orientācijas atbalsts;
- nodarbinātības iespēju meklēšana;
- sadarbība ar NVA un citām institūcijām.

Sociālā atbalsta tīkla veidošana

- atbalsta personu identificēšana;
- sadarbība ar sociālajiem dienestiem;
- veselības aprūpes pieejamības nodrošināšana;
- ārējo resursu kartes izstrāde.

Pārejas posma indikatori

Pārejas process tiek uzskatīts par sekmīgu, ja:

- bērns spēj organizēt savu ikdienu ar minimālu atbalstu;
- bērns ievēro dzīvesvietas noteikumus;
- bērns spēj patstāvīgi veikt sadzīves pienākumus;
- bērns iesaistās izglītībā vai nodarbinātībā;
- samazinās uzvedības un atkarību riski;
- bērns spēj izmantot pieejamos sabiedrības resursus.

Pēc pakalpojuma atbalsts

Lai nodrošinātu ilgtspējīgu pāreju un mazinātu atkārtotu risku iespējamību, pēc Atbalsta pakalpojuma noslēguma ieteicams nodrošināt pēc pakalpojuma atbalstu:

- regulāras konsultācijas;
- attālināts atbalsts (piemēram, telefonsaruna);
- krīzes situāciju konsultēšanu;
- starpinstitucionālu sadarbību;

	● motivējošas tikšanās; ● atkārtotu izvērtēšanu noteiktos termiņos. Pēc pakalpojuma atbalsta intensitāte tiek noteikta individuāli, izvērtējot bērna funkcionēšanu un riska līmeni.
<i>Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas kvalitātes un rezultātu novērtēšana</i>	Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas kvalitātes un pakalpojuma rezultātu novērtēšanai ir izstrādāta anketa (2. pielikums). To pēc Atbalsta pakalpojuma noslēguma aizpilda visi Atbalsta pakalpojuma sniegšanā iesaistītie starpdisciplinārās komandas locekļi, tostarp sociālais darbinieks, klīniskais psihologs, mentors, audzinātājs un, ja nepieciešams, citi piesaistītie speciālisti. Datu apkopošana un izmantošana Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas novērtējuma anketā ļauj: 1. izvērtēt Atbalsta pakalpojuma ietekmi uz bērna attīstību un ģimenes funkcionēšanu; 2. pilnveidot Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas darba koordināciju un kvalitāti; 3. veidot uz datiem balstītu atgriezeniskās saites sistēmu Atbalsta pakalpojuma pilnveidei; 4. nodrošināt profesionālu caurskatāmību un atbildību par sniegtā Atbalsta pakalpojuma rezultātiem; 5. stiprināt uz pierādījumiem balstītu praksi sociālās rehabilitācijas un ģimenes atbalsta jomā.
<i>Atbalsta pakalpojuma sniegšanas kvalitātes novērtēšana</i>	Atbalsta pakalpojuma sniegšanas kvalitātes novērtēšanai ir izstrādātas 4 anketas (pielikums Nr.2., Nr.3, Nr.4., Nr.5), kuru aizpilda Atbalsta pakalpojuma speciālisti, starpdisciplinārā komanda, piesaistes persona, ja attiecināms un bērns (ja tas atbilstoši vecumam un attīstības līmenim spēj to patstāvīgi izdarīt) vai ar pieaugušā atbalstu, kuram izveidojusies ciešākās attiecības ar bērnu, t.i. piesaistes persona, audzinātājs vai mentors Atbalsta pakalpojuma ietvarā. Pildot kopā ar piesaistes personu, audzinātāju vai mentoru, anketa nebūs tikai formāls dokuments, bet reāli palīdzēs novērtēt Atbalsta pakalpojuma ietekmi, uzlabot kvalitāti un atbalstīt bērna turpmāko attīstību: 1. redzēt reālu bērna attīstības dinamiku, izvērtētu izmaiņas bērna emocionālajā stāvoklī, motivācijā un pašregulācijas spējās laika gaitā; 2. identificēt iespējamās neatbilstības starp Atbalsta plānā noteiktajiem mērķiem un bērna reālo pieredzi Atbalsta pakalpojuma laikā; 3. stiprināt bērna, ģimenes un speciālistu sadarbību; 4. nodrošināt profesionāli pamatotu lēmumu pieņemšanu ņemot vērā bērna viedokli; 5. veidot ilgtspējīgu un uz pierādījumiem balstītu praksi, savlaicīgi pamanīt riskus, pretestību vai atbalsta intensitātes neatbilstību. Atbalsta pakalpojuma sociālais darbinieks apkopo un analizē anketas datus, kas sniedz bērna un piesaistes personas subjektīvo skatījumu uz Atbalsta

	pakalpojuma procesa dinamiku, pašsajūtu, iesaistes līmeni un uztverto atbalsta atbilstību individuālajam Atbalsta plānam. Apkopotie pašnovērtējuma dati no bērna, kā arī no piesaistes personas tiek integrēti Atbalsta pakalpojuma saņemšanas noslēguma izvērtējumā. Atbalsta pakalpojuma kvalitātes novērtējums tiek veikts noslēdzoties pakalpojuma sniegšanai.
--	---

5. Atbalsta pakalpojuma īstenošanas risku vadība un krīžu vadība

Atbalsta pakalpojuma ietvaros risku vadība tiek īstenota kā sistemātisks un integrēts process, kas balstās starpdisciplinārā sadarbībā, savlaicīgā informācijas apmaiņā un konsekventā profesionālā rīcībā. Ņemot vērā bērnu ar emocionālām, uzvedības un sociālām grūtībām funkcionēšanas īpatnības, riski netiek skatīti kā izolēti incidenti, bet kā dinamiskas situācijas, kuru savlaicīga atpazīšana un mazināšana iespējama koordinētā komandas darbā. Efektīva sadarbība starp speciālistiem ir būtisks preventīvs mehānisms bērna drošības, stabilitātes un Atbalsta pakalpojuma procesa nepārtrauktības nodrošināšanai.

Atbalsta pakalpojuma riska vadības mērķis ir savlaicīgi identificēt, mazināt un novērst riskus (skatīt 5.1.tabulu), lai novērstu grūtības Atbalsta pakalpojuma sniegšanas procesā, nodrošinātu Atbalsta pakalpojuma kvalitāti un nepārtrauktību, kā arī veicinātu Atbalsta pakalpojuma atbilstību bērna vajadzībām.

5.1. tabula. "Prognozējamie Atbalsta pakalpojuma riski un to menedžments"

Riski	Indikatori	Risku novēršanas uzdevumi
<i>Drošas vides risks</i>	Grūtības izveidot sadarbības aliansi ar bērnu. Vāja bērna motivācija. Noteikumu pārkāpumi. Konflikta situācijas. Izteikti bērna uzvedības pārkāpumi un atkarību riski.	Specifisko vajadzību noteikšana un Atbalsta pakalpojuma pielāgošana. Vides resursu iesaiste. Konflikta situāciju/incidentu analīze. Regulāra bērna apmierinātības noteikšana.
<i>Personāla sadarbības risks</i>	Izdegšana. Nepietiekama profesionālā kvalifikācija, t.sk. profesionālo viedokļu atšķirības, nekonsekvence. Personāla mainība. Konflikta situācijas darba vidē.	Vienotas pieejas veidošana. Regulāras sapulces, kovīzijas, supervīzijas. Apmācību organizēšana izpratnes veicināšanai. Motivācijas veicināšanas pasākumi.
<i>Operatīvie riski</i>	Neparedzētu situāciju rašanās. Nav skaidrs risku vadības modelis. Procedūru un rīku trūkums.	Riska reģistrs. Speciālistu sadarbības risku vadības modeļa izstrāde. Operatīvās reaģēšanas/ rīcības plāns riska situācijās (suicīda, vielu lietošanas, pastiprinātas agresijas gadījumos).
<i>Finanšu riski</i>	Nepietiekams finansējums, daudz neparedzēti izdevumi. Neprecizitātes finanšu aprēķinos.	Detalizēta ikmēneša budžeta monitorings. Regulāras projekta administratīvās sapulces finanšu pārlūkam. Trīs līmeņu izmaksu aprēķins.

<i>Administratīvie riski</i>	Neregulāra informācijas apmaiņa un viedokļu atšķirības starp pakalpojumu līmeņiem Nepietiekama sasaiste starp MA pakalpojuma veidiem. Sadarbības grūtības ar iesaistītajām pašvaldībām.	Regulāru administratīvo sanāksmju organizēšana. Atbalsta pakalpojuma vadlīniju realizēšanas praksē pastāvīga monitorēšana un pilnveidošana atbilstoši nepieciešamībai. Dalība pašvaldību institūciju sanāksmēs pēc nepieciešamības.
<i>Juridiskie riski</i>	Normatīvo aktu neatbilstība vai iztrūkums. Datu aizsardzības pārkāpumi.	Datu aizsardzības speciālista un jurista pastāvīga iesaiste. Konfidencialitātes ievērošana. Ieteikumi normatīvo aktu pilnveidei.
<i>Starpdisciplinārie riski</i>	Nepietiekama iesaistīto jomu informācija par Atbalsta pakalpojumu. Viedokļu atšķirības starp jomu pārstāvjiem par Atbalsta pakalpojuma koncepciju un saturu.	Regulāras sadarbības veidošana ar BAC projekta uzraudzības darba grupu. Dalība konferencēs, darba grupās, starpdisciplinārās sanāksmēs, informēšana par Atbalsta pakalpojumu. Starpinstitūciju sanāksmes organizēšana Atbalsta pakalpojuma ietvaros pēc vajadzības.
<i>Atbalsta pakalpojuma īstenošanas risks</i>	Nepietiekama bērna un ģimenes līdzdalība Atbalsta pakalpojuma procesā. Atbalsta plānā noteikto mērķu nesasniegšana. Neregulāra speciālistu iesaiste vai sadarbības pārtraukumi. Zema Atbalsta pakalpojuma pieejamība vai nepietiekama pēctecība pēc Atbalsta pakalpojuma noslēguma.	Regulāra Atbalsta plāna pārskatīšana un pielāgošana bērna vajadzībām. Bērna un piesaistes personu motivēšanas un iesaistes stiprināšana. Starpdisciplinārās sadarbības koordinēšana un atbildību precizēšana. Pēctecīga atbalsta un ārējo resursu piesaistes nodrošināšana pēc Atbalsta pakalpojuma noslēguma. Pārejas plāna izveide.

Riska vadības procesa fāzes

1. **Risku identificēšana** – potenciālo risku savlaicīga atpazīšana, balstoties uz bērna uzvedības, emocionālā stāvokļa un vides faktoru novērojumiem.
2. **Risku novērtēšana** – identificēto risku analīze, nosakot to iespējamību, ietekmes pakāpi un nepieciešamo reakcijas līmeni.
3. **Risku mazināšana (preventīvo pasākumu īstenošana)** – mērķtiecīgu preventīvu un korektīvu pasākumu plānošana un īstenošana, lai samazinātu risku ietekmi vai novērstu to attīstību.
4. **Risku uzraudzība (monitorings)** – regulāra risku dinamikas novērošana un izvērtēšana, lai savlaicīgi identificētu izmaiņas un nepieciešamības gadījumā pielāgotu atbalsta pasākumus.

Atbalsta pakalpojuma sniegšanas speciālistu sadarbības risku vadības modeļa mērķis ir nodrošināt operatīvu un saskaņotu rīcību krīzes un riska situācijās definējot skaidras speciālistu lomas un atbildības, kā arī nodrošināt konsekventu lēmumu pieņemšanu atbilstoši bērna vajadzībām.

Atbalsta pakalpojuma riska starpdisciplinārās vadības pamatprincipi ir sekojoši:

1. bērna vajadzības kā prioritāte (droša vide, līdzvērtīga pieeja, pieņemšana, t.sk. bērna viedokļa uzklaušanās un respektēšana, bērna pēc iespējas iesaistīšana lēmuma pieņemšanā);
2. vienota izpratne par Atbalsta pakalpojuma mērķi, saturu un bērna vajadzībām;
3. profesionalitāte Atbalsta pakalpojuma nodrošināšanā (konfidencialitāte, profesionālās robežas, profesionālā ētika, profesionālās kompetences);
4. profesionālās rīcības konsekvence (Atbalsta pakalpojumā veicamo speciālistu lomu un uzdevumu apraksti, skaidri iekšējie noteikumi un krīzes rīcības algoritmi (attēli Nr.5.1. un Nr.5.2.), vienots profesionālās valodas lietojums);
5. regulāra informācijas aprīte starp iesaistītajiem speciālistiem - starpdisciplinārās komandas vienots darba čats WhatsApp lietotnē, supervīzijas 1 x mēnesī, iknedēļas starpdisciplinārās komandas kovīzijas, MA metodiskās kovīzijas 1 x mēnesī, operatīvās starpdisciplinārās komandas sapulces 1 x nedēļā (vairāk par šo skatīt nodevuma 6.2. nodaļā “Atbalsta pakalpojuma kvalitāte un progresu novērtēšana”);
6. strukturēta un regulāra informācijas aprīte starp MA pakalpojuma veidiem;
7. Atbalsta pakalpojuma sniegšanas speciālistu sadarbības risku vadības modelis;
8. starpdisciplinārā sadarbība (regulāra informācijas apmaiņa ar iesaistītajām institūcijām);
9. papildu mācību nodrošināšana balstoties uz Atbalsta pakalpojuma īstenošanas praksē identificētajām vajadzībām;
10. regulāra risku izvērtēšana.

Krīzes situāciju risināšana Atbalsta pakalpojuma ietvaros tiek organizēta trīs savstarpēji saistītos līmeņos: I līmenis - agrīnais brīdinājuma līmenis, II līmenis - paaugstināta riska līmenis un III līmenis - akūtais krīzes līmenis. Katrā līmenī tiek īstenota mērķtiecīga, pakāpeniska un atbilstoša rīcība, lai nodrošinātu bērna drošību, Atbalsta pakalpojuma nepārtrauktību un Atbalsta pakalpojuma procesa kvalitāti. Neatkarīgi no krīzes situāciju risināšanas līmeņa, informācijas aprīte un atbildīgo speciālistu savlaicīga iesaiste ir obligāts procesa elements. Par katru krīzes situāciju tiek informēts MA pakalpojuma vadītājs un nepieciešamības gadījumā iesaistīti MA pakalpojuma starpprofesionālās komandas speciālisti un Atbalsta pakalpojuma administratīvās un starpdisciplinārās komandas speciālisti, atbilstoši viņu kompetencei un atbildības jomai.

I līmenis – agrīnais brīdinājuma līmenis

Agrīnais brīdinājuma līmenis tiek aktivizēts, ja bērnam tiek novērotas pirmās pazīmes, kas liecina par iespējamu situācijas pasliktināšanos. Šajā līmenī galvenais mērķis ir savlaicīga reaģēšana un krīzes eskalācijas novēršana.

Par brīdinājuma signāliem uzskatāmas bērna uzvedības izmaiņas, emocionālās pašregulācijas pasliktināšanās, impulsivitātes pieaugums, sadarbības samazināšanās, vielu lietošanas pazīmes, atkārtota noteikumu neievērošana vai kavēšanās atgriezties dzīvesvietā.

Šajā līmenī audzinātājs vai mentors veic situācijas fiksēšanu, sarunu ar bērnu, izmanto deeskalācijas un motivējošas metodes, kā arī informē sociālo darbinieku vai Atbalsta pakalpojuma vadītāju. Nepieciešamības gadījumā tiek veikti nelieli ikdienas struktūras vai atbalsta intensitātes pielāgojumi.

II līmenis – paaugstināta riska līmenis

Paaugstināta riska līmenis tiek piemērots, ja agrīnā brīdinājuma pasākumi nav efektīvi vai ja riska pazīmes kļūst izteiktākas un atkārtojas.

Šajā līmenī bērnam tiek konstatētas atkārtotas agresijas epizodes, apstiprināta vielu lietošana, izteikta emocionāla destabilizācija vai būtiska atteikšanās no sadarbības.

Par situāciju nekavējoties tiek informēts sociālais darbinieks vai Atbalsta pakalpojuma vadītājs. Tiek sasaukta starpdisciplinārā komanda, veikta padziļināta riska izvērtēšana, piesaistīti papildu speciālisti (atkarību speciālists, psihiatrs), pārskatīts Atbalsta plāns un palielināta uzraudzība. Ja Atbalsta pakalpojums tiek īstenots kopā ar piesaistes personu, tā tiek aktīvi iesaistīta situācijas risināšanā.

III līmenis – akūtais krīzes līmenis

Akūtais krīzes līmenis tiek aktivizēts situācijās, kas rada tiešu apdraudējumu bērna dzīvībai, veselībai vai citu personu drošībai.

Par akūtām krīzes situācijām tiek uzskatītas fiziskas vardarbības epizodes, paškaitējums vai suicīda mēģinājums, smaga agresija, akūta vielu lietošana ar veselības apdraudējumu, bēgšana no dzīvesvietas vai citi nopietni drošības pārkāpumi.

Šajā līmenī nekavējoties tiek nodrošināta pakalpojuma saņēmēju un personāla drošība, izsaukta neatliekamā medicīniskā palīdzība vai Valsts policija, informēts Atbalsta pakalpojuma vadītājs un sociālais darbinieks, kā arī normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos – bāriņtiesa. Visa rīcība tiek atbilstoši dokumentēta. Tiek izmantots Drošības protokols (pielikums Nr.5). Rīcības plāns pašnāvības riska gadījumā un vielu pārdozēšanas risku gadījumā ir atspoguļoti 5.1. un 5.2. attēlos.

Pēckrīzes līmenis – izvērtēšana un turpmākā rīcība

Pēckrīzes situācijās neatkarīgi no tās līmeņa tiek veikta pēckrīzes analīze starpdisciplinārās komandas ietvaros. Tiek izvērtēti krīzes cēloņi, izmantoto pasākumu efektivitāte un nepieciešamība veikt izmaiņas Atbalsta plānā, Atbalsta pakalpojuma intensitātē vai formātā.

Šis līmenis nodrošina mērķtiecīgu turpmāko Atbalsta pakalpojuma risku mazināšanu un kvalitātes uzlabošanu ilgtermiņā.

5.1. attēls. Rīcības plāns pašnāvēsības riska gadījumā

5.2. attēls. Rīcības plāns vielu pārdozēšanas riska gadījumā

6. Izmaksu noteikšanas metodika un cenas aprēķins

Izmaksas aprēķinātas, pamatojoties uz “Atbalsta pakalpojuma ģimeniskā vidē apraksts un vadlīnijas (neaprobētā versija)” norādīto informāciju. Atbalsta pakalpojuma izmaksu aprēķins veidots Microsoft Excel formātā kā daudzlapu darba burtnīca (turpmāk – Burtnīca), kurā katra izmaksu kategorija ir strukturēta atsevišķā darba lapā, nodrošinot pārskatāmību un tajā ir viegli orientēties (skatīt pielikumu Nr.7 un Nr.8). Burtnīca sastāv no trīspadsmit lapām:

- Sauts;
- lapa Nr.1 - Atbalsta pakalpojuma ģimeniskā vidē ar audzinātāju — vienas vienības izmaksu aprēķins;
- lapa Nr.2 - Atbalsta pakalpojumam nepieciešamā finansējuma aprēķina kopsavilkums;
- lapa Nr.3 - Atbalsta pakalpojuma administratīvās komandas atlīdzības aprēķins;
- lapa Nr.4 - Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas atlīdzības aprēķins;
- lapa Nr.5 - Telpu nomas, apsaimniekošanas un komunālo pakalpojumu izmaksu aprēķins;
- lapa Nr.6 - Jaunieša dzīvesvietas un uzturēšanās izmaksu aprēķins;
- lapa Nr.7 - Administrēšanas izmaksu (10%) aprēķins;
- lapa Nr.8 - Jaunieša mēneša izdevumu budžets;
- lapa Nr.9 - Tirgus izpēte – telpu nomas un komunālo maksājumu izmaksas;
- lapa Nr.10 - Dzīvesvietas iekārtošanas izmaksu tāme;
- lapa Nr.11 - Dzīvokļa īres un komunālo izdevumu aprēķins;
- lapa nr.12 - Paraugš - Individuālā izmaksu tāme.

Atbalsta pakalpojumam nepieciešamā finansējuma aprēķina kopsavilkumā (Burtnīcas lapa Nr.2) apkopo visas izmaksu pozīcijas, ļaujot ātri gūt priekšstatu par kopējo izmaksu struktūru. Izmaksu aprēķiniem izveidotas divas Burtnīcas – viena “Atbalsta pakalpojums bez piesaistes personas” (pielikums Nr.7) un otra “Atbalsta pakalpojums ar piesaistes personu” (pielikums Nr.8).

Atbalsta pakalpojuma budžets: 892 592 EUR.

Atbalsta pakalpojuma sniegšanas laiks: 30 mēneši.

Sasniedzamais rādītājs: vismaz 5 bērni.

6.1. tabula “Izmaksu kategoriju apraksts un pamatojums”

Izmaksu kategorijas	Izmaksu kategoriju apraksts un pamatojums
Atbalsta pakalpojuma administratīvās un starpdisciplinārās komandas izmaksas	Atbalsta pakalpojuma izmaksu tāmē atlīdzība tiek noteikta saskaņā ar “Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumu” (turpmāk – Atlīdzības likums), 26.04.2022. Ministru kabineta noteikumiem Nr. 262 “Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs, amatu klasifikācijas un amatu apraksta izstrādāšanas kārtība” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 262) un pēc vienas vienības izmaksu principa. Saskaņā ar Atlīdzības likuma 3. pantu valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu (darbinieku) atlīdzību veido: • darba samaksa (mēnešalga, piemaksas, prēmijas un naudas balvas); • sociālās garantijas (pabalsti, kompensācijas, apdrošināšana un likumā noteikto izdevumu segšana); • atvaļinājumi.

	Atbalsta pakalpojuma administratīvās komandas atlīdzības lielums noteikts atbilstoši MK noteikumiem Nr.262, pielīdzinot Personu apvienības pieredzei un pieejamajam finansējumam. 1. Atbalsta pakalpojuma vadītājs - klasificēts 39.1 apakšsaimē "Projektu vadība un īstenošana" III līmenis, piemērojot 10. mēnešalgu grupu. Atlīdzība - bruto alga 2190 EUR. 2. Starpdisciplinārās komandas vadītājs - klasificēts 39.1 apakšsaimē "Projektu vadība un īstenošana" IIA līmenis, piemērojot 9. mēnešalgu grupu. Atlīdzība - bruto alga 1900 EUR. 3. Finansists/grāmatvedis - klasificēts 15.1 apakšsaimē "Finanšu analīze un vadība valsts iestādēs" III līmenis, piemērojot 10. mēnešalgu grupu. Atlīdzība - bruto alga 1750 EUR. 4. Datu aizsardzības speciālists - klasificēts 19. apakšsaimē "Iestāžu drošība" III līmenis, piemērojot 10. mēnešalgu grupu. Atlīdzība - bruto alga 1750 EUR. Darbinieku noslodze un atlīdzības apmērs skatāms Burtnīcas lapā Nr.3. Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas atlīdzības izmaksu tāmē iekļautā atlīdzība atbilst Atlīdzības likumā noteiktajai darba samaksai par attiecīgā darbinieka faktiski veikto darbu. Nosakot darbinieka atlīdzību, veikta statistikas datu analīze Valsts ieņēmumu dienesta mājas lapā sadaļā "Informācija par darba vietām 2025.gadā atbilstoši profesiju klasifikatoram" (skatīt 6.2.tabulu), kā arī ņemta vērā Personu apvienības praktiskā pieredze. Atlīdzība Mentoram pielīdzināta kategorijai "263501 Sociālais darbinieks" ar stundas tarifa likmi 11,09 EUR. Atbilstoši Personu apvienības pieredzei, audzinātāja 24/7 atlīdzība pielīdzināta starpdisciplinārās komandas vadītāja atlīdzībai 1900 EUR un izteikta stundas tarifa likmē 11,45 EUR, pieņemot, ka mēnesī ir 166 darba stundas. Darbinieku noslodze un atlīdzības apmērs skatāms Burtnīcas lapā Nr.4. Pamatojoties uz "Darba likuma" prasībām un grāmatvedības praksi, izmaksās iekļautas atvaļinājuma rezerves ar koeficientu 8% (20 atvaļinājuma dienas /250 darba dienas x 100). Pārējos ar personālu saistītos izdevumus maksās no finansējuma "Administratīvās izmaksas 10%" (Burtnīcas lapa Nr.7).
<i>Piesaistīto speciālistu izmaksas</i>	Atbalsta pakalpojuma piesaistīto speciālistu izmaksas aprēķina pēc vienas vienības izmaksu principa, kurā finansējums tiek noteikts par faktiski sniegto pakalpojumu apjomu. Piesaistīto speciālistu konsultāciju apjoms nav iepriekš fiksēts un katram bērnam un piesaistes personai var atšķirties atkarībā no individuālajām vajadzībām.

	Tirgū pieejamo speciālistu konsultāciju vidējā cena ir 48,88 EUR par konsultāciju (skatīt 6.3.tabulu). Šī cena noteikta, analizējot ārstniecības iestāžu maksas pakalpojumu cenrāžus un Personu apvienības praktisko pieredzi. Pamatojoties uz veikto tirgus cenu analīzi un administratīvās piemērošanas vienkāršošanas nolūkā, konsultācijas vienas vienības cena Atbalsta pakalpojuma ietvaros noteikta 50,00 EUR stundā (60 minūtes), noapaļojot aprēķināto vidējo cenu uz augšu līdz pilnam eiro apmēram. Aprēķinos tiek piemērota vienota konsultācijas cena neatkarīgi no tā, kurš speciālists nodrošina konsultāciju Atbalsta pakalpojuma ietvaros. Šāda pieeja izvēlēta metodoloģisku apsvērumu dēļ, jo Atbalsta pakalpojuma plānošanas posmā nav iespējams precīzi prognozēt katras profesijas speciālistu konsultāciju apjomu. Vienotas cenas izmantošana nodrošina vienotu izmaksu aprēķināšanas principu un atvieglo Atbalsta pakalpojuma izmaksu plānošanu. Vienlaikus Personu apvienība savā iekšējā atlīdzības sistēmā var noteikt atšķirīgu samaksu dažādu profesiju speciālistiem atbilstoši viņu kvalifikācijai, kompetencei un darba tirgus situācijai. Tas ļauj Atbalsta pakalpojuma īstenošanas laikā elastīgi pielāgot iesaistīto speciālistu sastāvu bērna un piesaistes personas individuālajām vajadzībām, vienlaikus saglabājot kopējo konsultāciju izmaksu līmeni atbilstoši aprēķinos noteiktajai vidējai cenai. Šāds finansēšanas modelis ir plaši atzīts sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu iepirkumā kā efektīvs instruments resursu racionālai izmantošanai.
<i>Telpu nomas, mājokļa īres, apsaimniekošanas un komunālo pakalpojumu izmaksas</i>	Telpu nomas maksa un komunālie izdevumi (piemēram, elektrība, ūdens, apkure, interneta pieslēgums u.c.) ir būtiskas izmaksu komponentes, kas tieši ietekmē Atbalsta pakalpojuma sniegšanas procesu. Organizācijām, kas atbilst sabiedriskā labuma organizācijas statusam vai sociālā uzņēmuma statusam, pašvaldībās ir iespēja saņemt bezatlīdzības lietošanā tās mantu. Šis mehānisms balstās uz Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumu (5. pants), kas atļauj publiskas personas (t.sk. pašvaldību) mantu nodot bezatlīdzības lietošanā sabiedriskā labuma organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem (izņēmums no vispārējā aizlieguma). Tas ir vienāds visā Latvijā, bet katra pašvaldība pati lemj par konkrētiem gadījumiem savā domē. Primāri Atbalsta pakalpojuma sniegšanas laikā tiks izskatīta iespēja administratīvajām un Atbalsta pakalpojuma īstenošanas vajadzībām iegūt telpas bezatlīdzības lietošanā. Tas neattiecas uz Atbalsta pakalpojumu bez piesaistes personas. Šī Atbalsta pakalpojuma ietvarā bērns dzīvo pie audzinātāja.

	Administratīvo telpu izmaksas (Burtnīcas lapa Nr.5) ir norādītas atbilstoši Tīrgus izpētē iegūtajai informācijai (Burtnīcas lapa Nr.9), kā arī Personu apvienības faktiskajām izmaksām par telpu nomu, apsaimniekošanas un komunālajiem izdevumiem. Atbalsta pakalpojuma nodrošināšanai mājokļa īres, apsaimniekošanas un komunālo izdevumu izmaksas aprēķinātas pamatojoties uz Tīrgus izpētē iegūto informāciju (Burtnīcas lapa Nr.9). Ja Atbalsta pakalpojumu nodrošina audzinātāja dzīvesvietā, Atbalsta pakalpojuma izmaksās neietilpst mājokļa īres maksa. Atbalsta pakalpojumā ar piesaistes personu, pieņemts, ka izdevumu apmaksu nodrošina piesaistes persona. Ja piesaistes persona nevar segt ar mājokli saistītos izdevumus, plānots īslaicīgi (līdz 6 mēnešiem) tos nodrošināt no Atbalsta pakalpojuma finansējuma. Mājoklim paredzēta apdrošināšana.
<i>Telpu aprīkojuma un amortizācijas izmaksas</i>	Telpu aprīkojuma un amortizācijas izdevumi ir būtiska Atbalsta pakalpojuma izmaksu sastāvdaļa, kas nodrošina Atbalsta pakalpojuma nodrošināšanas nepārtrauktību un ilgtspēju. Atbalsta pakalpojuma aprobācijas laikā nepieciešamās telpu aprīkojuma izmaksas un amortizācija izmaksas administratīvajām vajadzībām segs no finansējuma “Administratīvās izmaksas 10%”. Dzīvesvietas iekārtošanas izmaksas Atbalsta pakalpojumā ir norādītas Burtnīcas lapā Nr. 10. Izmaksu kategorijas var tikt kombinētas atbilstoši bērna aktuālajām vajadzībām un Atbalsta pakalpojuma nodrošināšanas modelim (ar piesaistes personu vai bez tās). Ņemot vērā plašo mērķa grupas vecuma diapazonu (no 8 līdz 24 gadiem), izmaksu aprēķins primāri balstīts uz vajadzībām, kas raksturīgas bērniem vecumā no 16 līdz 18 gadiem. Atbalsta pakalpojuma aprobācijas laikā tiks izvērtēts, vai ir nepieciešams diferencēt dzīvesvietas iekārtošanas izmaksas pa atsevišķām vecuma grupām, lai nodrošinātu precīzāku izmaksu atbilstību bērnu vajadzībām dažādos attīstības posmos.
<i>Bērna ikdienas izdevumi</i>	Bērna ikdienas izdevumi ietver izdevumus bērna pamatvajadzību un ikdienas funkcionēšanas nodrošināšanai, tostarp: • pārtikas iegādei; • personīgās higiēnas preču iegādei; • sadzīves ķīmijas iegādei; • kabatas naudai; • transporta izdevumu segšanai; • mobilo sakaru pakalpojumu nodrošināšanai; • personīgo vajadzību nodrošināšanai; • brīvā laika aktivitātēm;

	• skolas piederumu un mācību materiālu iegādei; • apģērba un apavu iegādei; • grāmatu un digitālo resursu iegādei; • matu griešanas un citiem personīgās aprūpes izdevumiem; • neparedzētu izdevumu segšanai. Kopējie bērna ikdienas izdevumi mēnesī ir 509,88 EUR (skatīt 7. un 8.pielikuma Burtnīcas lapu Nr. 8), tai skaitā kabatas naudai 50 EUR mēnesī. Atsevišķu izdevumu apjoms var tikt pielāgots atbilstoši bērna aktuālajām vajadzībām, iekļaujoties kopējā finansējumā un saglabājot kopējo atbalsta mērķi – nodrošināt bērna pamatvajadzības un sekmēt viņa stabilu funkcionēšanu. Atbalsta pakalpojuma modelī ar piesaistes personu tiek pieņemts, ka bērna ikdienas izmaksas primāri nodrošina piesaistes persona. Gadījumos, kad piesaistes persona objektīvu iemeslu dēļ nespēj segt bērna ikdienas izmaksas, Atbalsta pakalpojuma finansējums var tikt izmantots šo izmaksu segšanai uz laiku līdz sešiem mēnešiem, izvērtējot konkrēto situāciju un nepieciešamību pēc šāda atbalsta. Lai gan Atbalsta pakalpojuma mērķa grupas vecuma amplitūda ir no 8 līdz 24 gadiem, izmaksu aprēķins ir balstīts uz bērnu/jauniešu vecuma grupu no 16 līdz 18 gadiem, jo šajā vecumposmā izmaksu struktūra aptver lielāko daļu bērna/jaunieša pamatvajadzību. Atbalsta pakalpojuma aprobācijas laikā tiks izvērtēta nepieciešamība diferencēt izmaksas pa atsevišķām vecuma grupām, lai nodrošinātu precīzāku izmaksu atbilstību dažādu vecumu bērnu/jauniešu vajadzībām.
<i>Transporta izmaksas</i>	Transporta izmaksas administrācijas vajadzībām, Atbalsta pakalpojuma sniegšanas laikā, tiks segtas no izmaksu pozīcijas “Administratīvās izmaksas 10%”, savukārt, bērniem paredzētās izmaksas iekļautas izmaksu pozīcijā “Bērna ikdienas izdevumi”.
<i>Administratīvās izmaksas</i>	Administratīvās izmaksas 10% no Atbalsta pakalpojuma īstenošanas izmaksām (Burtnīcas lapa Nr. 7) . Administratīvo izmaksu likme 10% no Atbalsta pakalpojuma kopējās summas ir plaši izmantots standarta vienkāršots aprēķins, kas balstās uz ilggadēju praksi un vidējiem rādītājiem dažādās nozarēs. Šī likme ļauj segt tādas netiešās izmaksas kā juridiskais atbalsts, speciālists bērnu tiesību jautājumos, personāla vadība, darbinieku mācību izdevumi, biroja telpu uzturēšana un citas administratīvās funkcijas, kas nepieciešamas Atbalsta pakalpojuma veiksmīgai īstenošanai.

6.2.tabula "Informācija par darba vietām 2025. gadā atbilstoši profesiju klasifikatoram"

Profesiju klasifikators	Vidējais atalgojums stundā 6 mēn. periodā, EUR	Amata saime un līmenis
263501 Sociālais DARBINIEKS	11,09	43.1. VIA
263402 Klīniskais vai veselības PSIHOLOGS	16,06	43.2. II
235203 Speciālais PEDAGOGS	14,67	43.1. VA

6.3. tabula. Informācija no maksas pakalpojumu cenrāža dažādās ārstniecības iestādēs un Personu apvienības praktiskā pieredze

Speciālists/ iestāde	VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca"	Slimnīca "Ģintermuiža"	SIA „Rīgas 1. slimnīca"	Personu apvienības praktiskā pieredze	Vidējās izmaksas, EUR
Klīniskais psihologs	60.00	50.00	40.00	60.00	52,50
Psihiatrs	50.00	50.00	65.00	70.00	58,75
Narkologs	60.00	50.00	-	60.00	60,00
Audiologopēds	40.00	-	40.00	40.00	40,00
Ergoterapeits	40.00	-	36.00	40.00	38,67
Fizioterapeits	40.00	-	50.00	40.00	43,33
Multiprofesionālās komandas speciālista* grupas nodarbības izmaksas vienam klientam	-	15.00	15.50	15.00	15,17
Speciālistu vienas individuālās konsultācijas vidējās izmaksas					48,88

*Kustību un deju terapeits, drāmas terapeits, mūzikas terapeits.

VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" ir lielākā specializētā bērnu daudzprofilu ārstniecības iestāde Latvijā.⁵¹

Slimnīca "Ģintermuiža" nodrošināšana kvalitatīvu garīgās veselības aprūpes pakalpojumu un atkarības problēmu risināšanā.⁵²

SIA „Rīgas 1. slimnīca” nodrošina veselības aprūpes pakalpojumus gan bērniem, gan pieaugušajiem.⁵³

⁵¹ Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas maksas pakalpojumu cenrādis, pieejams: <https://www.bkus.lv/lv/maksas-pakalpojumi>

⁵² VSIA "Slimnīca "Ģintermuiža"" maksas pakalpojumu cenrādis, pieejams: <https://www.gintermuiža.lv/cenradis/>

⁵³ SIA "Rīgas 1. slimnīca" maksas pakalpojumu cenrādis, pieejams: <https://www.1slimnica.lv/cenradis/pacienta-lidzmaksajums/>

6.4. Vienas vienības izmaksas

Atbalsta pakalpojuma vienas vienības izmaksu aprēķinā piemērota izmaksu saistīšanas metode, kas nodrošina, ka katras izmaksu kategorijas vienības cena atspoguļo faktiskās plānotās izmaksas, kuras tieši attiecināmas uz konkrētā pakalpojuma veida sniegšanu. Vienas vienības izmaksas aprēķinātas, balstoties uz Atbalsta pakalpojuma izmaksu tāmē apstiprinātajiem pieņēmumiem, un nodrošina izmaksu pārredzamību, pārbaudāmību un pamatotību visā 30 mēnešu Atbalsta pakalpojuma sniegšanas periodā.

Atbalsta pakalpojumam noteikta **mērvienība – viens bērns mēnesī** (EUR/bērns/mēn.), kas raksturo viena bērna atbalsta nodrošināšanas izmaksas viena mēneša periodā. Šāda pieeja izvēlēta, jo Atbalsta pakalpojuma saturs un intensitāte katram bērnam var atšķirties atkarībā no individuālajām vajadzībām, savukārt, vienas mērvienības izmantošana nodrošina vienotu, pārskatāmu un salīdzināmu izmaksu aprēķina metodiku.

Atbalsta pakalpojuma aprobācijā paredzēti divi Atbalsta pakalpojuma veidi – Atbalsta pakalpojums bez piesaistes personas un Atbalsta pakalpojums ar piesaistes personu. Katram Atbalsta pakalpojuma veidam ir aprēķinātas kopējās izmaksas, lai noteiktu vienas vienības izmaksas atbilstoši konkrētā Atbalsta pakalpojuma veida saturam un paredzētajam atbalsta apjomam.

Kopējās izmaksas Atbalsta pakalpojumam bez piesaistes personas, rēķinot uz maksimāli pieejamo finansējumu, ir 892 591,58 EUR, izmaksas mēnesī vienam bērnam **9 917,68** EUR, paredzot, ka šādu Atbalsta pakalpojuma veidu varētu nodrošināt maksimāli 3 bērniem.

Kopējās izmaksas Atbalsta pakalpojumam ar piesaistes personu, rēķinot uz maksimāli pieejamo finansējumu, ir 874 489,02 EUR, izmaksas mēnesī vienam bērnam **8 140,07** EUR, paredzot, ka šādu Atbalsta pakalpojuma veidu varētu nodrošināt maksimāli 4 bērniem.

Atbalsta pakalpojuma aprobācijas laikā var nodrošināt abus Atbalsta pakalpojuma veidus, elastīgi plānojot to piemērošanu atbilstoši bērnu vajadzībām un sekojot līdzi kopējam izmaksu apjomam. Atbalsta pakalpojuma īstenošanas laikā Atbalsta pakalpojuma abu veidu izmaksas tiek kombinētas atbilstoši individuālajām vajadzībām un Atbalsta plānā noteiktajam atbalsta apjomam, nepārsniedzot Atbalsta pakalpojumam paredzēto kopējo budžetu 892 592 EUR un nodrošinot rezultatīvā rādītāja – piecu bērnu iesaisti Atbalsta pakalpojumā – izpildi.

Atbalsta pakalpojumu bez piesaistes personas pieejamo resursu ietvaros var nodrošināt 3 personām 30 mēnešu garumā. Kopējās mēneša izmaksas 3 bērniem ir 29 753,05 EUR/mēn., no kurām aprēķinātas vienas vienības (1 bērns/mēnesī) izmaksas (skatīt 6.4.tabulu), dālot kopējo mēneša summu ar bērnu skaitu. Atbalsta pakalpojuma izmaksu struktūra atspoguļo piecas izmaksu kategorijas, kas tieši attiecināmas uz Atbalsta pakalpojuma sniegšanu.

6.4.tabula. Atbalsta pakalpojuma bez piesaistes personas izmaksu aprēķins

Nr.	Izmaksu kategorija	Atsauce uz Burtnīcas lapu	Kopējās izmaksas mēnesī (EUR)	Bērnu skaits	Izmaksas uz 1 bērnu mēnesī (EUR)	Īpatsvars (%)

1.	Atbalsta pakalpojuma administratīvā komanda	Lapa Nr.3	6 072,88	3	2 024,29	57,33%
2.	Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārā komanda	Lapa Nr.4	17 056,32	3	5 685,44	20,41%
3.	Administrācijas telpu nomas un komunālo pakalpojumu izmaksas	Lapa Nr.5	1 814,92	3	604,97	9,09%
4.	Bērna dzīvesvietas un uzturēšanās izmaksas	Lapa Nr.6	2 104,11	3	701,37	7,07%
5.	Administrēšanas izmaksas (10%)	Lapa Nr.7	2 704,82	3	901,61	6,10%
KOPĀ			29 753,05	3	9 917,68	100%

Atbalsta pakalpojuma bez piesaistes personas — vienas vienības izmaksas (1 bērns / 1 mēnesis) — **9 917,68 EUR/bērns/mēn.**

Lielāko daļu vienas vienības izmaksu veido starpdisciplinārās komandas atlīdzības izmaksas (57,33% jeb 5 685,44 EUR/bērns/mēn.), kas atspoguļo Atbalsta pakalpojuma pamatbūtību — intensīvu, daudznozaru speciālistu (sociālā darbinieka, klīniskā psihologa, audzinātāja, mentora, mācību atbalsta speciālista un citu piesaistīto speciālistu) iesaisti katra bērna Atbalsta plāna īstenošanā. Administratīvās komandas atlīdzība veido 20,41% (2 024,29 EUR/bērns/mēn.), nodrošinot Atbalsta pakalpojuma vadību un koordināciju. Bērna dzīvesvietas un uzturēšanās izmaksas — 7,07% (701,37 EUR/bērns/mēn.) — sedz dzīvošanas izdevumus pie audzinātāja. Administrācijas telpu nomas un komunālo pakalpojumu izmaksas veido 6,10% (604,97 EUR/bērns/mēn.), savukārt, administrēšanas izmaksas (10%) — 9,09% (901,61 EUR/bērns/mēn.).

Atbalsta pakalpojuma ar piesaistes personu pieejamo resursu ietvaros var nodrošināt 4 bērniem 30 mēnešu garumā.

Kopējās mēneša izmaksas 4 bērniem ir 32 560,29 EUR/mēn., no kurām aprēķinātas vienas vienības (1 bērns/mēnesī) izmaksas (skatīt 6.5.tabulu), dalot kopējo mēneša summu ar bērnu skaitu. Atbalsta pakalpojuma izmaksu struktūra atspoguļo piecas izmaksu kategorijas, kas tieši attiecināmas uz atbalsta pakalpojuma sniegšanu.

6.5.tabula. Atbalsta pakalpojuma ar piesaistes personu izmaksu aprēķins

Nr.	Izmaksu kategorija	Atsauce uz Burtnīcas lapu	Kopējās izmaksas mēnesī (EUR)	Bērnu skaits	Izmaksas uz 1 bērnu mēnesī (EUR)	Īpatsvars (%)
-----	--------------------	---------------------------	-------------------------------	--------------	----------------------------------	---------------

1	Atbalsta pakalpojuma administratīvā komanda	Lapa Nr.3	6 072,88	4	1 518,22	53%
2	Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārā komanda	Lapa Nr.4	17 256,57	4	4 314,14	18,65%
3	Administrācijas telpu nomas un komunālo pakalpojumu izmaksas	Lapa Nr.5	1 814,92	4	453,73	14,64%
4	Bērna dzīvesvietas un uzturēšanās izmaksas	Lapa Nr.6	4 765,56	4	1 191,49	8,14%
5	Administrēšanas izmaksas (10%)	Lapa Nr.7	2649,97	4	662,49	5,57%
KOPĀ			32 560,29	4	8 140,07	100%

Atbalsta pakalpojuma ar piesaistes personu — vienas vienības izmaksas (1 bērns / 1 mēnesis) — **8 140,07 EUR/bērns/mēn.**

Lielāko daļu vienas vienības izmaksu veido starpdisciplinārās komandas atlīdzības izmaksas (53% jeb 4 314,14 EUR/bērns/mēn.), kas atspoguļo Atbalsta pakalpojuma pamatbūtību — intensīvu, daudznazaru speciālistu (sociālā darbinieka, klīniskā psihologa, audzinātāja, mentora, mācību atbalsta speciālista un citu piesaistīto speciālistu) iesaisti katra bērna individuālajā Atbalsta plāna īstenošanā. Administratīvās komandas atlīdzība veido 18,65% (1 518,22 EUR/bērns/mēn.), nodrošinot pakalpojuma vadību un koordināciju. Bērna dzīvesvietas un uzturēšanās izmaksas — 14,64% (1 191,49 EUR/bērns/mēn.) — sedz dzīvošanas izdevumus pie audzinātāja. Administrācijas telpu nomas un komunālo pakalpojumu izmaksas veido 5,57% (453,73 EUR/bērns/mēn.), savukārt, administrēšanas izmaksas (10%) — 8,14% (662,49 EUR/bērns/mēn.).

Vienas vienības izmaksas aprēķinātas, ņemot vērā maksimāli plānoto atbalsta apjomu bērnam 30 mēnešu periodā. Tomēr ir zināms, ka Atbalsta pakalpojuma apjoms ir atkarīgs no bērnam nepieciešamās atbalsta intensitātes konkrētajā Atbalsta pakalpojuma īstenošanas posmā. Bērnam attīstot prasmes un sasniedzot Atbalsta plānā noteiktos mērķus, pakāpeniski var samazināties nepieciešamais atbalsta apjoms, attiecīgi būtu jāsamazinās arī Atbalsta pakalpojuma mēneša izmaksām. Lai nodrošinātu, ka finansējums tiek izlietots atbilstoši faktiski sniegtajam Atbalsta pakalpojuma apjomam, katram bērnam plānots izstrādāt **individuālu izmaksu plānu** (Paraugš Burtnīcas lapa nr.12), kas paredz atšķirīgu atbalsta intensitāti dažādos atbalsta pakalpojuma īstenošanas posmos. Individuālo izmaksu plānu saskaņo ar MA pakalpojuma starpprofesionāļu komandu.

Individuālajā izmaksu plānā Atbalsta pakalpojuma izmaksas tiek plānotas trīs posmos.

- **1. posms – Struktūra un drošība.** Šajā posmā izmaksas uz vienu bērnu mēnesī ir visaugstākās, jo tās ietver dzīvesvietas iekārtošanas izmaksas un intensīvu atbalstu bērnam, lai veicinātu drošības sajūtas veidošanos, adaptāciju un stabilitāti.
- **2. posms – Attīstība un integrācija.** Šajā posmā bērns pakāpeniski attīsta nepieciešamās prasmes un integrējas jaunajā dzīves situācijā. Atbalsta intensitāte pakāpeniski samazinās, attiecīgi samazinoties arī pakalpojuma izmaksām.

- **3. posms – Patstāvības attīstīšana un noslēgums.** Šajā posmā bērnam tiek nodrošināts minimāls atbalsts, koncentrējoties uz patstāvības nostiprināšanu un sagatavošanos turpmākajai dzīvei pēc pakalpojuma noslēguma.

Ja Atbalsta pakalpojuma īstenošanas laikā mainās bērna situācija, vajadzības vai nepieciešamais atbalsta apjoms, individuālais izmaksu plāns var tikt pārskatīts un aktualizēts.

Personu apvienība nodrošina detalizētu faktisko izdevumu uzskaiti atbilstoši vienas vienības izmaksu metodikai un tajā iekļautajām izdevumu kategorijām.

Faktisko izdevumu uzskaitē tiek izmantota finansiālās ilgtspējas izvērtēšanai, izmēģinājumu projekta rezultātu analīzei un nepieciešamo precizējumu sagatavošanai Atbalsta pakalpojumu izmaksu modelī.

Atbalsta pakalpojuma aprobācijas laikā izmaksas var tikt pārskatītas un ja Atbalsta pakalpojumu aprobācijas laikā tiek veiktas izmaiņas vienas vienības izmaksu metodikā, tās attiecināmas arī uz aprakstu un izmaksu aprēķinu atbilstošajām sadaļām, norādot izmaiņu pamatojumu un spēkā stāšanās datumu.

6.5. Inflācijas ietekme uz cenu

Inflācija ir vispārēja cenu līmeņa pieauguma tendence noteiktā laika periodā, kas nozīmē, ka naudas vērtība samazinās - par to pašu naudas summu var nopirkt mazāk nekā iepriekš.

Latvijā (un visā eirozonā) inflāciju mēra ar Patēriņa cenu indeksu (PCI) jeb Saskaņoto patēriņa cenu indeksu (SPCI / HICP).

Saskaņā ar Latvijas Bankas makroekonomiskām prognozēm⁵⁴ (aktualizētas 16.06.2026.) turpmākajos gados inflācija tiek prognozēta 3–4 % līmenī (2027. gadā – 3.8 % un 2028. gadā – 3.4 %).

6.6.tabula. Vienas vienības cenas aprēķins ņemot vērā prognozēto inflāciju

Nr.	Izmaksu nosaukums	Inflācijas aprēķins	Vienas vienības izmaksas (EUR)
2027. gads			
1	Bērns mēnesī Atbalsta pakalpojums bez piesaistes personas	inflācija 3,8% $9\,917,68 \text{ EUR} \times 1,038 = 10\,294,55 \text{ EUR}$	10 294,55 EUR / bērns/mēn.
2	Bērns mēnesī Atbalsta pakalpojums ar piesaistes personas	inflācija 3,8% $8\,140,07 \text{ EUR} \times 1,038 = 8\,449,39 \text{ EUR}$	8 449,39 EUR/bērns/mēn.
2028. gads			

⁵⁴ Makroekonomiskās prognozes. Latvijas Banka, pieejams: <https://www.bank.lv/darbibas-jomas/monetaras-politikas-istenosana/prognozes>

1	Bērns mēnesī Atbalsta pakalpojums bez piesaistes personas	inflācija 3,4% $10\,294,55 \text{ EUR} \times 1,034 = 10\,644,56 \text{ EUR}$	10 644,56 EUR/bērns/mēn.
2	Bērns mēnesī Atbalsta pakalpojums ar piesaistes personu	inflācija 3,4% $8\,449,39 \text{ EUR} \times 1,034 = 8\,736,67 \text{ EUR}$	8 736,67 EUR /bērns/mēn.

6.6. Atbalsta pakalpojuma finansēšanas kārtība

Atbalsta pakalpojuma finansēšana var tikt nodrošināta no vairākiem finanšu avotiem atbilstoši normatīvajam regulējumam un Atbalsta pakalpojuma organizēšanas modelim, tostarp no valsts budžeta, pašvaldības budžeta, Eiropas Savienības fondu līdzfinansējuma un citiem tiesiskiem finansējuma avotiem. Pēc izmēģinājumprojekta tik izteikti priekšlikumi Atbalsta pakalpojuma finansēšanas modelim. Finansēšanas modelis piemērojams atbilstoši bērna dzīvesvietai, Atbalsta pakalpojuma piešķiršanas pamatam un iesaistīto sadarbības partneru kompetencei.

Gadījumos, kad Atbalsta pakalpojuma nodrošināšanā ir iesaistītas vairāki sadarbības partneri, finansēšanas sadalījumu nosaka savstarpēji noslēgti sadarbības līgumi vai normatīvajos aktos noteiktā kārtība.

Pielikumi

Atbalsta pakalpojuma iekšējie kārtības noteikumi

____.____.____ līgumam Nr. ____

ATBALSTA PAKALPOJUMA ĢIMENISKĀ VIDĒ IEKŠĒJIE KĀRTĪBAS NOTEIKUMI

1. Vispārīgie noteikumi

1.1. Iekšējās kārtības noteikumi nosaka Atbalsta pakalpojuma organizācijas, drošības, uzvedības, sadarbības un savstarpējās komunikācijas principus.

1.2. Noteikumu mērķis ir nodrošināt bērnam drošu, cieņpilnu, attīstību veicinošu un atbalstošu vidi, kas sekmē bērna sociālo funkcionēšanu, emocionālo stabilitāti, uzvedības korekciju un patstāvības prasmju attīstību.

1.3. Noteikumi ir saistoši:

- 1.3.1. bērnam;
- 1.3.2. piesaistes personai vai likumiskajam pārstāvim;
- 1.3.3. audzinātājam;
- 1.3.4. speciālistiem;
- 1.3.5. citām iesaistītajām personām.

1.4. Atbalsta pakalpojums tiek īstenots divos modeļos:

- 1.4.1. bērns kopā ar piesaistes personu un audzinātāju;
- 1.4.2. bērns kopā ar audzinātāju.

1.5. Atbalsta pakalpojuma īstenošanā tiek ievēroti:

- 1.5.1. bērna labāko interešu princips;
- 1.5.2. drošības princips;
- 1.5.3. cieņpilnas attieksmes princips;
- 1.5.4. sadarbības princips;
- 1.5.5. konfidencialitātes un datu aizsardzības prasības;
- 1.5.6. traumas izpratnē balstīta pieeja.

2. Bērna tiesības un pienākumi

2.1. Bērna tiesības

Bērnam ir tiesības:

- 2.1.1. saņemt drošu un atbalstošu vidi;
- 2.1.2. saņemt cieņpilnu attieksmi bez diskriminācijas, vardarbības vai pazemošanas;
- 2.1.3. tikt uzklauskotam un iesaistītam lēmumu pieņemšanā atbilstoši vecumam un attīstības līmenim;
- 2.1.4. saņemt informāciju par Atbalsta pakalpojuma norisi, mērķiem un noteikumiem;
- 2.1.5. saņemt emocionālu, sociālu un praktisku atbalstu;
- 2.1.6. paust savu viedokli, emocijas un vajadzības;
- 2.1.7. saņemt palīdzību krīzes situācijās;
- 2.1.8. saņemt atbalstu izglītības, veselības un sociālajā jomā;
- 2.1.9. uzturēt kontaktus ar radniekiem un citām bērnam nozīmīgām personām atbilstoši bērna interesēm un drošības apsvērumiem.

2.2. Bērna pienākumi

Bērna pienākums ir:

- 2.2.1. ievērot iekšējās kārtības noteikumus;
- 2.2.2. sadarboties ar speciālistiem;

- 2.2.3. piedalīties Atbalsta plānā noteiktajās aktivitātēs;
- 2.2.4. ievērot dienas režīmu un vienošanās;
- 2.2.5. cienīt darbiniekus un apkārtējo vidi;
- 2.2.6. rūpēties par savu drošību un veselību;
- 2.2.7. savlaicīgi informēt par grūtībām, riskiem vai apdraudējuma situācijām;
- 2.2.8. saudzīgi izturēties pret inventāru un telpām;
- 2.2.9. nepielietot fizisku, emocionālu vai cita veida vardarbību.

3. Piesaistes personas, likumiskā pārstāvja tiesības un pienākumi

3.1. Tiesības

Piesaistes personai, likumiskajam pārstāvim ir tiesības:

- 3.1.1. saņemt informāciju par bērna Atbalsta pakalpojuma procesu;
- 3.1.2. līdzdarboties Atbalsta plāna un Atbalsta plāna izvērtēšanā;
- 3.1.3. sadarboties ar speciālistiem bērna interesēs;
- 3.1.4. saņemt rekomendācijas bērna atbalstam ikdienā;
- 3.1.5. izteikt priekšlikumus par Atbalsta pakalpojuma procesa organizēšanu.

3.2. Pienākumi

Piesaistes personas, likumiskā pārstāvja pienākums ir:

- 3.2.1. sadarboties ar Atbalsta pakalpojuma speciālistiem;
- 3.2.2. nodrošināt bērna iesaisti Atbalsta pakalpojuma procesā;
- 3.2.3. ievērot savstarpējās sadarbības vienošanās;
- 3.2.4. sniegt būtisku informāciju par bērna veselības stāvokli, uzvedību un drošības riskiem;
- 3.2.5. veicināt bērna emocionālo drošību un stabilitāti;
- 3.2.6. ievērot profesionālās robežas un cieņpilnu komunikāciju.

4. Darbinieku tiesības un pienākumi

4.1. Darbinieku tiesības

Darbiniekiem ir tiesības:

- 4.1.1. pieprasīt noteikumu ievērošanu;
- 4.1.2. pieņemt lēmumus bērna un citu personu drošības nodrošināšanai;
- 4.1.3. ierobežot aktivitātes vai kontaktus drošības apsvērumu dēļ;
- 4.1.4. sastādīt incidentu ziņojumus;
- 4.1.5. piesaistīt citus speciālistus vai institūcijas;
- 4.1.6. saņemt profesionālu atbalstu un supervīziju.

4.2. Darbinieku pienākumi

Darbinieku pienākums ir:

- 4.2.1. nodrošināt drošu un atbalstošu vidi;
- 4.2.2. ievērot profesionālās ētikas principus;
- 4.2.3. ievērot konfidencialitāti;
- 4.2.4. īstenot MA pakalpojuma ievaros izstrādāto Atbalsta plānu;
- 4.2.5. savlaicīgi reaģēt krīzes situācijās;
- 4.2.6. dokumentēt būtisku informāciju;
- 4.2.7. sadarboties starpdisciplinārā komandā;
- 4.2.8. nodrošināt bērna tiesību ievērošanu.

5. Ikdienas kārtība un drošība

5.1. Bērns ievēro dienas režīmu un individuālās vienošanās.

5.2. Atbalsta pakalpojuma vidē aizliegts:

- 5.2.1. lietot, glabāt vai izplatīt alkoholu, narkotiskās vai psihotropās vielas;
- 5.2.2. atrasties apreibinošu vielu ietekmē;
- 5.2.3. ienest ieročus vai bīstamus priekšmetus;
- 5.2.4. pielietot vardarbību;

5.2.5. bojāt inventāru vai telpas;

5.2.6. veikt darbības, kas apdraud savu vai citu personu drošību.

5.3. Krīzes situācijās bērnam ir pienākums ievērot darbinieku norādījumus.

5.4. Nepieciešamības gadījumā speciālisti organizē medicīnisko, psiholoģisko vai sociālo palīdzību.

6. Tikšanās organizēšana ar radniekiem

6.1. Tikšanās ar radniekiem un citām bērnam nozīmīgām personām tiek organizētas atbilstoši bērna interesēm, emocionālajai drošībai, Atbalsta plānam un normatīvo aktu prasībām.

6.2. Tikšanās laiks, vieta un forma iepriekš tiek saskaņota ar Atbalsta pakalpojuma speciālistiem, bērnu un, ja nepieciešams, likumisko pārstāvi vai sociālo dienestu.

6.3. Speciālistiem ir tiesības ierobežot vai pārtraukt tikšanos, ja tā rada apdraudējumu bērna drošībai, emocionālajai stabilitātei vai Atbalsta pakalpojuma procesa norisei.

7. Savstarpējā komunikācija un uzvedība

7.1. Visi iesaistītie ievēro cieņpilnu komunikāciju.

7.2. Nav pieļaujama:

7.2.1. mobings;

7.2.2. diskriminācija;

7.2.3. emocionāla vai fiziska vardarbība;

7.2.4. draudi;

7.2.5. pazemojoša izturēšanās;

7.2.6. citu personu privātuma pārkāpšana.

7.3. Konfliktsituācijas tiek risinātas sarunu ceļā, nepieciešamības gadījumā piesaistot speciālistus.

8. Atbildība par noteikumu neievērošanu

8.1. Par noteikumu neievērošanu var tikt piemēroti:

8.1.1. mutiski aizrādījumi;

8.1.2. individuālas pārrunas;

8.1.3. situācijas izvērtēšana komandā;

8.1.4. Atbalsta plāna pārskatīšana;

8.1.5. iesaistīto institūciju informēšana;

8.1.6. krīzes intervences pasākumi;

8.1.7. Atbalsta pakalpojuma pārtraukšana normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

8.2. Pieņemot lēmumus par sekām, tiek ievērots samērīguma, bērna interešu un individuālās pieejas princips.

9. Noslēguma jautājumi

9.1. Iekšējās kārtības noteikumi stājas spēkā ar to parakstīšanas brīdi.

9.2. Noteikumi var tikt precizēti vai papildināti atbilstoši Atbalsta pakalpojuma attīstībai un normatīvo aktu prasībām.

9.3. Bērns, piesaistes persona, likumiskais pārstāvis, ar parakstu apliecina, ka ir iepazinies ar noteikumiem, saprot tos un apņemas tos ievērot.

APLIECINĀJUMS

Es, _____, apliecinu, ka esmu iepazinies/-usies ar Atbalsta pakalpojuma iekšējās kārtības noteikumiem, saprotu tos un apņemos tos ievērot.

Bērna vārds, uzvārds: _____

Paraksts: _____

Datums: ____ / ____ / _____

Piesaistes personas, likumiskā pārstāvja vārds, uzvārds: _____

Paraksts: _____

Datums: ____ / ____ / _____

Audzinātāja vārds, uzvārds: _____

Paraksts: _____

Datums: ____ / ____ / _____

Pakalpojuma sniedzēja pārstāvis amats, vārds, uzvārds: _____

Paraksts: _____

Datums: ____ / ____ / _____

Atbalsta pakalpojuma kvalitātes un rezultātu novērtēšanas anketa pakalpojuma sniedzējam

Priekšlikumi anketas “**Atbalsta pakalpojuma kvalitātes un rezultātu novērtēšanas anketa pakalpojuma sniedzējam**” aizpildīšanai, kuru pilda Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārā komandas (sociālais darbinieks, klīniskais psihologs, mentors, audzinātājs, pēc vajadzības cits speciālists, kas piesaistīts), beidzot sniegt Atbalsta pakalpojumu.

I Datu apkopošanas mērķis ir daļa no profesionālās kvalitātes vadības procesa un kalpo gan iekšējai uzraudzībai, gan datu uzkrāšanai par Atbalsta pakalpojuma efektivitāti ilgtermiņā:

1. komandas kopīgu un strukturētu refleksiju par Atbalsta pakalpojuma kvalitāti un rezultātiem;
2. objektīvu izvērtējumu par bērna un ģimenes progresu, ņemot vērā dažādu speciālistu sniegtos viedokļus;
3. pierādījumos balstītu informāciju Atbalsta pakalpojuma uzlabošanai un profesionālās darbības kvalitātes celšanai;
4. iespēju izvērtēt, vai Atbalsta pakalpojums atbilst noteiktajiem mērķiem un sniedz paredzēto ietekmi uz bērna attīstību un ģimenes funkcionēšanu.

II Datu vākšanas un aizpildīšanas kārtība

1. Aizpildīšanas laiks
 - 1.1. Anketa tiek aizpildīta Atbalsta pakalpojuma noslēgumā.
2. Aizpildīšanas forma
 - 2.1. Anketu aizpilda katrs starpdisciplinārās komandas speciālists, balstoties uz katra speciālista novērojumiem un darba rezultātiem.
3. Aizpildīšanas atbildība
 - 3.1. Anketa aizpilda un paraksta starpdisciplinārās komandas speciālists, apliecinot, ka vērtējums ir viņa viedoklis.
 - 3.2. Aizpildīto anketu glabā pakalpojuma lietā pie bērna Atbalsta plāna dokumentācijas.

III Datu apkopšana un apstrāde

1. Kvantitatīvie dati
 - 1.1. Katram kritērijam tiek piešķirts punktu vērtējums (1–5 skalā).
 - 1.2. Aprēķina vidējo vērtējumu:
 - 1.2.1. Atbalsta pakalpojuma kvalitātes sadaļai (organizatoriskie un profesionālie aspekti);
 - 1.2.2. komandas darba efektivitātei (koordinācija, sadarbība, komunikācija).
2. Kvalitatīvie dati
 - 2.1. Speciālista komentāri, novērojumi un refleksijas tiek analizēti pēc saturiskajām tēmām:
 - 2.1.1. bērna uzvedības un emocionālās attīstības izmaiņas;
 - 2.1.2. ģimenes iesaistes un līdzatbildības dinamika;
 - 2.1.3. starpdisciplinārās komandas darba stiprās un vājās puses.
3. Apvienotā analīze
 - 3.1. Kvantitatīvie un kvalitatīvie dati tiek interpretēti kopā, sniedzot visaptverošu skatījumu uz Atbalsta pakalpojuma efektivitāti.
 - 3.2. Tiek izveidots kopsavilkuma novērtējums ar secinājumiem un ieteikumiem nākotnei.

IV Datu drošība un konfidencialitāte

1. Visas anketas tiek glabātas Personu apvienības drošajā arhīvā, atbilstoši datu aizsardzības prasībām.

2. Dati par konkrētiem bērniem un ģimenēm ir konfidenciāli un netiek nodoti trešajām personām.
3. Rezultāti, kas tiek izmantoti analīzēs vai pārskatos, tiek apkopoti anonīmi.
4. Tikai pilnvarotām personām ir piekļuve anketu datiem.

V Datu interpretācijas principi

Vidējais rādītājs (1-5)	Interpretācija
4-5	Ļoti labs progress un augsta pakalpojuma kvalitāte. Komandas darbs ir koordinēts, un bērna situācija būtiski uzlabojusies.
3	Labs progress – bērna un ģimenes situācija uzlabojusies, bet saglabājas atsevišķas grūtības.
2	Mērens progress – izmaiņas notikušas daļēji, nepieciešams ilgāks vai papildu atbalsts.
1	Zems progress – nepieciešama padziļināta analīze, citu Atbalsta pakalpojumu piesaiste

VI Rezultātu izmantošana praksē

1. Individuālajā līmenī
 1. Rezultāti tiek izmantoti, lai sagatavotu bērna Atbalsta plāna turpinājumu vai noslēguma izvērtējumu.
2. Komandas līmenī
 1. Rezultāti tiek apspriesti starpdisciplinārās komandas refleksijas sanāksmēs, lai analizētu sadarbības stiprās un vājās puses.
 2. Izmanto, lai uzlabotu starpdisciplināro komunikāciju, darba koordināciju un kopīgu pieeju bērna problēmu risināšanā.
 3. Ieteikumi tiek integrēti Atbalsta pakalpojuma uzlabošanā.
3. Institucionālajā līmenī
 1. Periodiski (piemēram, reizi gadā) tiek veikta visu starpdisciplinārās komandas speciālistu anketu apkopotā analīze, kas ļauj:
 - 1.1. identificēt kopējās tendences Atbalsta pakalpojuma efektivitātē;
 - 1.2. noteikt apmācību un supervīzijas vajadzības;
 - 1.3. pamatot nepieciešamību pēc jauniem resursiem vai metodēm.

VII Profesionālās refleksijas un ētikas principi

1. Novērtēšana jāveic neitrāli un uz pierādījumiem balstīti, izvairoties no personiskiem vērtējumiem vai aizspriedumiem;
2. Galvenais mērķis nav kritizēt, bet mācīties no pieredzes un uzlabot Atbalsta pakalpojuma kvalitāti.

ATBALSTA PAKALPOJUMA KVALITĀTES UN REZULTĀTU NOVĒRTĒŠANAS ANKETA PAKALPOJUMA SNIEDZĒJAM

Pakalpojuma nosaukums: Atbalsta pakalpojums

Aizpildīšanas datums: _____

Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas speciālists (pasvītrot):

Sociālais darbinieks/ Klīniskais psihologs / Mentors/ Audzinātājs/ Cits speciālists (ja piemērojams)

Bērna identifikācijas kods: _____

Atbalsta pakalpojuma periods no _____ līdz _____

Novērtējuma skala:

1- ļoti zems, 2- drīzāk zems, 3 - vidējs, 4 - labs, 5- ļoti labs.

Nr.	Kritērijs	Novērtējums	Speciālista komentārs/pamatojums
1.	Atbalsta pakalpojuma mērķi un uzdevumi bija skaidri definēti un saprotami visām iesaistītajām pusēm	1 2 3 4 5	
2.	Atbalsta pakalpojums tika sniegts atbilstoši Atbalsta plānam	1 2 3 4 5	
3.	Komunikācija starp speciālistiem bija regulāra, strukturēta un savlaicīga	1 2 3 4 5	
4.	Sadarbība ar bērna piesaistes personu bija konstruktīva un atbalstoša	1 2 3 4 5	
5.	Bērnam un ģimenei tika nodrošināta droša, paredzama un emocionāli atbalstoša vide	1 2 3 4 5	
6.	Speciālistiem bija pieejami nepieciešamie resursi Atbalsta pakalpojuma īstenošanai	1 2 3 4 5	
7.	Starpdisciplinārā komanda reflektēja un pielāgoja darbu, ņemot vērā bērna dinamiku	1 2 3 4 5	
8.	Dokumentācija tika uzturēta kvalitatīvi un savlaicīgi	1 2 3 4 5	
9.	Tika ievēroti bērna tiesību un ētikas principi visā atbalsta	1 2 3 4 5	

	pakalpojuma laikā		
10.	Starpdisciplinārās komandas sadarbība ar citiem sadarbības partneriem (izglītības, veselības u.c.) bija efektīva	1 2 3 4 5	

I. KOMANDAS KOPSAVILKUMA NOVĒRTĒJUMS

Kritērijs	Novērtējums
Komandas darba efektivitāte (vidējais rādītājs)	___/5
Atbalsta pakalpojuma kopējā kvalitāte	1- ļoti zema, 2- drīzāk zema, 3 - vidēja, 4 - laba, 5- ļoti laba.

Kopsavilkuma komentārs:

II. IETEIKUMI TURPMĀKAM DARBAM

Ieteikumi sadarbības uzlabošanai: _____

Citi ieteikumi: _____

III. PARAKSTS

Vārds uzvārds, amats, paraksts, datums

Atbalsta pakalpojuma saņēmēju situācijas progresa novērtēšanas aptaujas anketa bērnam un, ja attiecināms, piesaistes personai (speciālistu veidlapa)

Datu apkopošanas, analīzes un interpretēšanas instrukcija

Anketa ļauj iegūt:

1. **strukturētus kvantitatīvos datus** (vērtējumi skalā 1–5 pirms un pēc Atbalsta pakalpojuma saņemšanas);
2. **kvalitatīvus profesionālus komentārus**, kas skaidro novērotās izmaiņas, stagnāciju vai regresu.

Novērtējums tiek veikts, balstoties uz:

1. ilgtermiņa darbu ar bērnu un ģimeni,
2. profesionāliem novērojumiem,
3. komandas refleksiju un savstarpēju izvērtēšanu.

1. Datu vākšanas un aizpildīšanas kārtība

Speciālisti anketu aizpilda uzsākot sadarbību Atbalsta pakalpojumā, atkārtoti ne retāk kā reizi 6 mēnešos un Atbalsta pakalpojuma noslēgumā. Anketas aizpildīšanu veic Atbalsta pakalpojuma izvērtēšanas komanda, kuras sastāvā ir: sociālais darbinieks, klīniskais psihologs, atbalsta persona. Anketu var aizpildīt gan elektroniskā formā, gan papīra formā. Pakalpojuma priekšlaicīgas noslēgšanas gadījumā anketa tiek aizpildīta pēc noslēguma izvērtējuma un pirms rekomendāciju sagatavošanas.

Aizpildītās anketas apkopo un glabā pakalpojuma sniedzējs Atbalsta pakalpojuma dokumentācijā.

2. Datu apkopotā analīze

Kvantitatīvie dati

Anketā tiek izmantota vērtēšanas skala **no 1 līdz 5**, kur 1 ir zemākais vērtējums, bet 5 augstākais, kas ļauj:

2.1. salīdzināt situāciju **pirms un pēc pakalpojuma**;

2.2. noteikt:

2.2.1. pozitīvu dinamiku,

2.2.2. stagnāciju,

2.2.3. regresu;

2.3. aprēķināt:

2.3.1. bērna progresa vidējos rādītājus,

2.3.2. piesaistes personas progresa vidējos rādītājus.

Kvalitatīvie dati

Atvērtajos laukos sniegtie komentāri ļauj:

1. pamatot piešķirtos vērtējumus;
2. identificēt bērna un ģimenes stiprās puses;
3. noteikt jomas, kurās progress ir daļējs vai nav sasniegts;
4. formulēt profesionāli pamatotas rekomendācijas turpmākam darbam.

Apvienotā analīze

Kvantitatīvie un kvalitatīvie dati tiek analizēti kopumā, veidojot:

1. visaptverošu skatījumu uz bērna un ģimenes situācijas izmaiņām;
2. profesionāli pamatotu pakalpojuma efektivitātes izvērtējumu.

3. Datu drošība un konfidencialitāte

3.1. Anketā iegūtie dati tiek glabāti, ievērojot personas datu aizsardzības prasības.

3.2. Individuālie netiek nodoti trešajām personām.

3.3. Apkopotie rezultāti tiek izmantoti anonimizētā veidā.

3.4. Piekļuve datiem ir tikai pilnvarotām personām:

3.4.1. Atbalsta pakalpojuma sociālajam darbiniekam,

3.4.2. Atbalsta pakalpojuma vadītājam.

4. Datu interpretācijas principi

Interpretējot rezultātus, tiek ņemta vērā bērna individuālā situācija, viņa Atbalsta plāns, ģimenes resursi un ierobežojumi, kā arī Atbalsta plānā noteiktais pakalpojuma ilgums un intensitāte. Vērtējums atspoguļo starpību starp bērna funkcionēšanas novērtējumu pirms Atbalsta pakalpojuma uzsākšanas un pēc Atbalsta pakalpojuma noslēguma. Jāņem vērā, ka starpība var būt gan pozitīva (progress), gan negatīva (regresija).

4.1. tabula. Datu interpretācijas principi

Vērtējums	Interpretācija
4–5	Izteikts progress, pozitīva dinamika
3	Mērens progress, identificējamās attīstības iespējas
2	Neliels progress vai stagnācija, nepieciešama pieejas pārskatīšana
1	Zema dinamika vai regresija, nepieciešama padziļināta analīze

5. Rezultātu izmantošana praksē

Individuālajā līmenī:

5.1. Izvērtē atbalsta atbilstību bērna, piesaistes personas un ģimenes vajadzībām;

5.2. Atbalsta pakalpojuma kopsavilkuma pārskatiem un rekomendācijām;

5.3. Identificē turpmākā atbalsta nepieciešamību un virzienu.

Atbalsta pakalpojuma sniedzēja līmenī:

5.4. Izmanto Atbalsta pakalpojuma efektivitātes izvērtēšanai un pamatošanai;

5.5. Identificē Atbalsta pakalpojuma sniegšanas pilnveides nepieciešamību;

5.6. Lēmumu pieņemšanai par Atbalsta pakalpojuma turpmāku attīstību.

6. Profesionālie un ētikas principi

6.1. Novērtēšana tiek veikta cieņpilni, profesionāli un bez aizspriedumiem.

6.2. Anketas mērķis ir uzlabot Atbalsta pakalpojuma sniegšanu, nevis vērtēt vai stigmatizēt bērnu un/vai piesaistes personu.

6.3. Iegūtie rezultāti tiek izmantoti tikai profesionālai analīzei un Atbalsta pakalpojuma attīstībai.

**ATBALSTA PAKALPOJUMA SAŅĒMĒJU SITUĀCIJAS PROGRESA NOVĒRTĒŠANAS
APTAUJAS ANKETA BĒRĒM UN, JA ATTIECINĀMS, PIESAISTES PERSONAI
(speciālistu veidlapa)**

(aizpildāms uzsākot sadarbību, gan starpizvērtēšanā, gan Atbalsta pakalpojumam noslēdzoties)

Pakalpojuma nosaukums: Atbalsta pakalpojums

Aizpildīšanas datums: _____

Atbalsta pakalpojuma starpdisciplinārās komandas sastāvs:

Sociālais darbinieks _____

Klīniskais psihologs _____

Mentors _____

Audzinātājs _____

Cits speciālists (ja piemērojams) _____

Bērna identifikācijas kods: _____

Atbalsta pakalpojuma periods no _____ līdz _____

Novērtējuma skala:

1- ļoti zems, 2- drīzāk zems, 3 - vidējs, 4 - labs, 5- ļoti labs.

Nr.	Novērtēšanas kritērijs	Pirms Atbalsta pakalpojuma uzsākšanas	Starpizvērtējums	Pēc Atbalsta pakalpojuma pabeigšanas	Izmaiņas/komentārs
1.	Bērna emocionālā stabilitāte	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
2.	Spēja ievērot noteikumus un robežas	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
3.	Uzvedības kontrole un impulsu vadība	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
4.	Sadarbība ar pieaugušajiem	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
5.	Sadarbība ar vienaudžiem	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
6.	Pašvērtējums un motivācija mainīties	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
7.	Spēja risināt konfliktus bez agresijas	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
8.	Spēja sadarboties ar	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	

Nr.	Novērtēšanas kritērijs	Pirms Atbalsta pakalpojuma uzsākšanas	Starpizvērtējums	Pēc Atbalsta pakalpojuma pabeigšanas	Izmaiņas/komentārs
	speciālistiem				
9.	Atkarību risku samazināšanās	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
10.	Iesaistīšanās izglītības vai mācību procesā	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
11.	Iesaistīšanās interešu izglītībā vai lietderīga brīvā laika pavadīšana	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
12.	Kopējais funkcionālais un sociālais progress	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	

PIESAISTES PERSONAS PROGRESA NOVĒRTĒJUMS (ja attiecināms un bērns Atbalsta pakalpojumu saņem kopā ar piesaistes personu)

(aizpildāms uzsākot sadarbību, gan starpizvērtēšanā, gan Atbalsta pakalpojumam noslēdzoties)

Nr.	Novērtēšanas kritērijs	Pirms Atbalsta pakalpojuma uzsākšanas	Pirms Atbalsta pakalpojuma uzsākšanas	Pēc Atbalsta pakalpojuma pabeigšanas	Komandas komentārs
1.	Piesaistes personas spēja sadarboties ar speciālistiem	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
2.	Pozitīvas audzināšanas prasmju attīstība	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
3.	Komunikācija un uzticēšanās attiecībās ar bērnu	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
4.	Emocionālā stabilitāte un konsekvence audzināšanā	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	
5.	Spēja saglabāt strukturētu ikdienas režīmu ģimenē	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	

IV. KOMANDAS KOPSAVILKUMA NOVĒRTĒJUMS

Kritērijs	Novērtējums
Bērna kopējais progress (vidējais rādītājs)	___/5
Ģimenes progress (vidējais rādītājs)	___/5
Komandas darba efektivitāte (vidējais rādītājs)	___/5
Atbalsta pakalpojuma kopējā kvalitāte	1- ļoti zema, 2- drīzāk zema, 3 - vidēja, 4 - laba, 5- ļoti laba.

Komandas kopsavilkuma komentārs:

V. IETEIKUMI TURPMĀKAM DARBAM

Turpmākais atbalsts bērnam: _____

Turpmākais atbalsts ģimenei: _____

Ieteikumi sadarbības partneriem: _____

Citi ieteikumi: _____

VI. KOMANDAS LOCEKĻI

Vārds uzvārds, amats, paraksts, datums

Atbalsta pakalpojuma kvalitātes un rezultātu novērtēšanas anketa pakalpojuma saņēmējam (bērnam)

Priekšlikumi anketas “**Atbalsta pakalpojuma kvalitātes un rezultātu novērtēšanas anketa pakalpojuma saņēmējam (bērnam)**” aizpildīšanai, kuru pilda bērns, ja nepieciešams, kopā ar piesaistes personu, mentoru vai audzinātāju.

I Datu apkopošanas mērķis

1. iegūt objektīvu informāciju par bērna un ģimenes situācijas izmaiņām Atbalsta pakalpojuma laikā;
2. izvērtēt Atbalsta pakalpojuma kvalitāti un efektivitāti no bērna un viņa piesaistes personas (mentora, vecāka vai audzinātāja) puses;
3. nodrošināt starpdisciplinārās komandas atgriezenisko saiti, lai uzlabotu darba metodes un atbalsta pieejas;
4. veicināt bērna un pieaugušā līdzdalību atbalsta procesa izvērtēšanā un pašrefleksijā.

II Datu aizpildīšanas kārtība

1. Aizpildīšanas laiks
Anketa tiek aizpildīta pakalpojuma noslēgumā, kad bērns un viņa piesaistes persona, vai mentors vai, audzinātājs kopīgi izvērtē paveikto.
Ja pakalpojums ir ilgstošs, ieteicams veikt arī starpnovērtējumu ik pēc 3 mēnešiem.
2. Aizpildīšanas forma: Anketu aizpilda kopīgi sarunā – bērns izsaka savas domas, pieaugušais palīdz formulēt, papildina ar saviem novērojumiem.
Aizpildīšanu vada mentors vai sociālais darbinieks, nodrošinot drošu un atbalstošu atmosfēru.
Ja bērns ir jaunāks par 12 gadiem, ieteicams izmantot vizuālu skalu (piemēram, smaidiņu sejas) vai mutisku aptauju.
3. Aizpildīšanas atbildība: Anketas autentiskumu nodrošina paraksti (bērna un pieaugušā).
Aizpildītā anketa tiek nodota sociālajam darbiniekam vai Atbalsta pakalpojuma vadītājam datu apkopšanai.

III Datu apkopšana un apstrāde

1. Kvantitatīvo datu apstrāde:
 - 1.1. Katram jautājumam tiek piešķirts punktu vērtējums (1–5).
 - 1.2. Aprēķina vidējo vērtējumu:
 - 1.1.1. saņemtā Atbalsta pakalpojuma kvalitātes sadaļai (I daļa);
 - 1.1.2. progresu novērtējuma sadaļai (II daļa);
 - 1.1.3. kopējo apmierinātības un progresu rādītāju par Atbalsta pakalpojuma kvalitāti.
2. Kvalitatīvo datu apstrāde:
 - 2.1. Analizē atvērtās atbildes (bērna un pieaugušā komentārus).
 - 2.2. Izdala pozitīvās tendences, grūtības un ieteikumus uzlabojumiem.
 - 2.3. Citātus var anonīmi izmantot pakalpojuma izvērtējuma ziņojumos kā ilustratīvus piemērus.
3. Apvienotā analīze:
 - 3.1. Dati no vairākām anketām tiek apkopoti periodiski (piemēram, reizi ceturksnī vai gadā).
 - 3.2. Apkopotus rezultātus izmanto Atbalsta pakalpojuma komanda, lai izvērtētu:
 - 3.2.1. Atbalsta pakalpojuma ietekmi uz bērna funkcionēšanu;
 - 3.2.2. vecāku/mentorau iesaistes nozīmi;
 - 3.2.3. nepieciešamību mainīt vai papildināt metodiku.

IV Datu drošība un konfidencialitāte

Anketas satur sensitīvu informāciju par bērna personību un ģimeni, tāpēc tās glabā slēgtā datu nesējā (fiziski vai digitāli ar piekļuves ierobežojumiem).

Anketu rezultātus drīkst izmantot tikai:

- 1.1. Atbalsta pakalpojuma komandas darbā;
- 1.2. Atbalsta pakalpojuma kvalitātes izvērtēšanā;
- 1.3. apkopotos veidā statistikai vai metodiskajiem pārskatiem.

Publiskos materiālos netiek norādīti bērna dati vai citējamās atbildes, kas var viņu identificēt.

V Datu interpretācijas principi

Vidējais rādītājs (1-5)	Interpretācija
4-5	Ļoti labs progress un augsta apmierinātība – bērns un pieaugušais ir ieguvuši būtisku labumu no Atbalsta pakalpojuma.
3	Labs progress – vairumā jomu redzami uzlabojumi, nelielas grūtības saglabājas
2	Neliels progress – uzlabojumi atsevišķās jomās, bet nepieciešams turpināt darbu
1	Zems progress vai pasliktināšanās – nepieciešama papildu analīze un korekcijas darbā.

VI Rezultātu izmantošana praksē

1. Individuālajā līmenī:
 - 1.1. Bērna un piesaistes personas anketa tiek pārrunāta individuāli ar sociālo darbinieku vai psihologu.
 - 1.2. Rezultāti palīdz formulēt turpmāko Atbalsta plānu, identificējot jomas, kur nepieciešams papildus atbalsts.
2. Komandas līmenī:
 - 2.1. Rezultāti tiek prezentēti starpdisciplinārās komandas sanāksmē, lai izvērtētu Atbalsta pakalpojuma efektivitāti konkrētam gadījumam.
 - 2.2. Komanda analizē kopīgās tendences, piemēram: vai bērnu emocionālā stabilitāte un ģimenes funkcionēšana uzlabojas sistemātiski.
3. Institucionālajā un pašvaldības līmenī:
 - 3.1. Periodiski apkopo visus rezultātus (pusgadā vai gada griezumā).
 - 3.2. Iegūtie dati kalpo par pamatu:
 - 3.2.1. Atbalsta pakalpojuma kvalitātes ziņojumiem,
 - 3.2.2. metodisko ieteikumu sagatavošanai,

VII Ieteikumi bērna līdzdalības stiprināšanai

1. Novērtējuma process jāveido kā saruna, nevis pārbaude – bērnam tiek dotas izvēles un iespēja paust savas emocijas.
2. Jāizmanto vienkārša valoda, pozitīva komunikācija un atzinība par progresu.
3. Piesaistes persona, audzinātājs vai mentors palīdz formulēt domas, taču galvenais ir bērna viedoklis.

4. Ja bērnam ir grūtības rakstīt vai izteikties, var izmantot attēlus, krāsu skalas vai mutisku aptauju.

VIII Datu izmantošanas ētiskie principi

1. Novērtēšanas mērķis nav vērtēt bērnu, bet novērtēt Atbalsta pakalpojuma ietekmi uz viņa attīstību.
2. Novērtēšana tiek veikta bez nosodījuma un ar cieņu, uzsverot stiprās puses.
3. Rezultāti tiek izmantoti tikai, lai uzlabotu atbalstu, nevis kontrolētu vai sodītu.

ATBALSTA PAKALPOJUMA KVALITĀTES UN REZULTĀTU NOVĒRTĒŠANAS ANKETA PAKALPOJUMA SAŅĒMĒJAM (bērnām)

Pakalpojums: Atbalsta pakalpojums

Aizpildīšanas datums: _____

Bērna vārds, uzvārds _____, personas kods _____

Vecums _____ Dzimums _____

Aizpildīts kopā ar (atzīmēt) Mentoru _____ Piesaistes personu _____ audzinātāju _____

Pakalpojuma periods no _____ līdz _____

I. KĀ TU VĒRTĒ SAŅEMTO ATBALSTU (ATBALSTA PAKALPOJUMA KVALITĀTI)?

Novērtējuma skala:

1- vispār neapmierina, 2- drīzāk apmierina, 3 - apmierinoši, 4 - labi, 5- ļoti labi.

Nr.	Jautājums	Vērtējums (1-5)	Komentārs/ paskaidrojums
1.	Vai tu saprati, kāpēc esi šajā Atbalsta pakalpojumā un ko tas tev var palīdzēt?	1 2 3 4 5	
2.	Vai speciālisti ar tevi runāja saprotami un ar cieņu?	1 2 3 4 5	
3.	Vai tu juties droši un pieņemts šajā vidē?	1 2 3 4 5	
4.	Vai tev palīdzēja risināt grūtības vai problēmas?	1 2 3 4 5	
5.	Vai tu saņēmi pietiekamu atbalstu no audzinātāja?	1 2 3 4 5	
6.	Vai tava ģimene / vecāki/ piesaistes personas arī tika iesaistīti atbalstā?	1 2 3 4 5	
7.	Vai tu juti, ka speciālisti sadarbojās savā starpā?	1 2 3 4 5	
8.	Vai tu juti, ka tavš viedoklis tika ņemts vērā?	1 2 3 4 5	
9.	Vai kopumā tev patika piedalīties šajā Atbalsta pakalpojumā?	1 2 3 4 5	
10.	Vai tu ieteiktu šo Atbalsta pakalpojumu citiem bērniem ar līdzīgām grūtībām?	1 2 3 4 5	

II. KĀ TU JŪTIES TAGAD, SALĪDZINOT AR LAIKU, KAD ATBALSTA PAKALPOJUMS SĀKĀS?

Novērtējuma skala:

1- ļoti slikti, 2- drīzāk slikti, 3 - normāli, 4 - labi, 5- ļoti labi.

Nr.	Jautājums	Uzsākot saņemt Atbalsta pakalpojumu	Pabeidzot saņemt Atbalsta pakalpojumu	Komentārs/ Piemērs
1.	Kā tu jūties emocionāli (mierīgāks, drošāks)?			
2.	Vai tev vieglāk kontrolēt savu uzvedību un emocijas?			
3.	Vai tu labāk saproti, kas izraisa dusmas vai konfliktus?			
4.	Vai tev vieglāk sadarboties ar pieaugušajiem un draugiem?			
5.	Vai tu jūties vairāk motivēts mācīties vai darīt pozitīvas lietas?			
6.	Vai tu jūties atbildīgāks par savām izvēlēm un rīcību?			
7.	Vai tev ir mazāk vēlmes lietot kaitīgas vielas (ja bija tāda problēma)?			
8.	Vai tu biežāk izjūti prieku un gandarījumu par sevi?			
9.	Vai tavas attiecības ar ģimeni / audzinātāju uzlabojušās?			
10.	Vai kopumā jūties labāk nekā pirms Atbalsta pakalpojuma?			

III. KO TU GRIBĒTU PATEIKT PAR ŠO ATBALSTA PAKALPOJUMU?

1. Kas tev vislabāk patika šajā laikā? _____

2. Kas tev bija grūti vai nepatika? _____

3. Ko tu esi iemācījies par sevi? _____

4. Ko tu gribētu darīt vai mācīties turpmāk? _____

IV. KOPĒJAIS VĒRTĒJUMS

Kopējais bērna apmierinātības vērtējums: ☐ ļoti labs ☐ labs ☐ vidējs ☐ nepietiekams

Kopējais bērna progress: ☐ ļoti labs ☐ labs ☐ vidējs ☐ nepietiekams

Papildus komentāri no piesaistes personas/audzinātāja/mentora: _____

V. PARAKSTI

Bērns _____

Mentors/ piesaistes persona/ audzinātājs _____

Atbalsta pakalpojuma kvalitātes un rezultātu novērtēšanas anketa pakalpojuma saņēmējam (piesaistes personai)

Priekšlikumi anketas “**Atbalsta pakalpojuma kvalitātes un rezultātu novērtēšanas anketa
pakalpojuma saņēmējam (piesaistes personai)**”

I Datu apkopošanas mērķis

- 1.1. iegūt objektīvu informāciju ģimenes situācijas izmaiņām Atbalsta pakalpojuma laikā;
- 1.2. izvērtēt Atbalsta pakalpojuma kvalitāti un efektivitāti no piesaistes personas puses;
- 1.3. nodrošināt starpdisciplinārās komandas atgriezenisko saiti, lai uzlabotu darba metodes un atbalsta pieejas;
- 1.4. veicināt pieaugušā (piesaistes personas) līdzdalību atbalsta procesa izvērtēšanā un pašrefleksijā.

II Datu aizpildīšanas kārtība

- 2.1. Aizpildīšanas laiks: Anketa tiek aizpildīta pakalpojuma noslēgumā, kad piesaistes persona izvērtē paveikto.

Ja pakalpojums ir ilgstošs, ieteicams veikt arī starpnovērtējumu ik pēc 6 mēnešiem.

- 2.2. Aizpildīšanas forma: Anketu aizpilda piesaistes persona, ja nepieciešams, saņemot atbalstu no sociālā darbinieka, anketas aizpildīšanā.

- 2.3. Aizpildīšanas atbildība: Anketas autentiskumu nodrošina paraksti (piesaistes personas). Aizpildītā anketa tiek nodota sociālajam darbiniekam vai Atbalsta pakalpojuma vadītājam datu apkopošanai.

III Datu apkopšana un apstrāde

- 3.1. Kvantitatīvo datu apstrāde:

- 3.2. Katram jautājumam tiek piešķirts punktu vērtējums (1–5).

- 3.3. Aprēķina vidējo vērtējumu:

3.3.1. saņemtā Atbalsta pakalpojuma kvalitātes sadaļai (I daļa);

3.3.2. progresu novērtējuma sadaļai (II daļa);

3.3.3. kopējo apmierinātības un progresu rādītāju par Atbalsta pakalpojuma kvalitāti.

- 3.4. Kvalitatīvo datu apstrāde:

- 3.5. Analizē atvērtās atbildes (piesaistes personas komentārus).

- 3.6. Izdala pozitīvās tendences, grūtības un ieteikumus uzlabojumiem.

- 3.7. Citātus var anonīmi izmantot pakalpojuma izvērtējuma ziņojumos kā ilustratīvus piemērus.

- 3.8. Apvienotā analīze:

- 3.9. Dati no vairākām anketām tiek apkopoti periodiski (piemēram, reizi ceturksnī vai gadā).

3.9.1. Apkopotos rezultātus izmanto Atbalsta pakalpojuma komanda, lai izvērtētu:

3.9.2. Atbalsta pakalpojuma ietekmi uz piesaistes personas funkcionēšanu attiecībā ar bērnu;

3.9.3. speciālistu iesaistes nozīmi;

3.9.4. nepieciešamību mainīt vai papildināt metodiku.

IV Datu drošība un konfidencialitāte

Anketas satur sensitīvu informāciju par piesaistes personu, bērnu un ģimeni, tāpēc tās glabā slēgtā datu nesējā (fiziski vai digitāli ar piekļuves ierobežojumiem).

Anketu rezultātus drīkst izmantot tikai:

- 4.1. Atbalsta pakalpojuma komandas darbā;

- 4.2. Atbalsta pakalpojuma kvalitātes izvērtēšanā;

- 4.3. apkopotos veidā statistikai vai metodiskajiem pārskatiem.

Publiskos materiālos netiek norādīti piesaistes personas dati vai citējamas atbildes, kas var viņu identificēt.

V Datu interpretācijas principi

Vidējais rādītājs (1-5)	Interpretācija
4-5	Ļoti labs progress un augsta apmierinātība – piesaistes persona ir ieguvusi būtisku labumu no Atbalsta pakalpojuma.
3	Labs progress – vairumā jomu redzami uzlabojumi, nelielas grūtības saglabājas
2	Neliels progress – uzlabojumi atsevišķās jomās, bet nepieciešams turpināt darbu
1	Zems progress vai pasliktināšanās – nepieciešama papildu analīze un korekcijas darbā.

VI Rezultātu izmantošana praksē

6.1. Individuālajā līmenī:

6.1.1. Piesaistes personas anketa tiek pārrunāta individuāli ar sociālo darbinieku vai psihologu.

6.1.2. Rezultāti palīdz formulēt turpmāko Atbalsta plānu, identificējot jomas, kur nepieciešams papildus atbalsts.

6.2. Komandas līmenī:

6.2.1. Rezultāti tiek prezentēti starpdisciplinārās komandas sanāksmē, lai izvērtētu Atbalsta pakalpojuma efektivitāti konkrētam gadījumam.

6.2.2. Komanda analizē kopīgās tendences, piemēram: vai bērnu emocionālā stabilitāte un ģimenes funkcionēšana uzlabojas sistemātiski.

6.3. Institucionālajā un pašvaldības līmenī:

6.3.1. Periodiski apkopo visus rezultātus (pusgadā vai gada griezumā).

6.3.2. Iegūtie dati kalpo par pamatu:

6.3.2.1. Atbalsta pakalpojuma kvalitātes ziņojumiem,

6.3.2.1. metodisko ieteikumu sagatavošanai,

VII Datu izmantošanas ētiskie principi

7.1. Novērtēšanas mērķis nav vērtēt piesaistes personu, bet novērtēt Atbalsta pakalpojuma ietekmi uz viņa un ģimenes attīstību.

7.2. Novērtēšana tiek veikta bez nosodījuma un ar cieņu, uzsverot stiprās puses.

7.3. Rezultāti tiek izmantoti tikai, lai uzlabotu atbalstu, nevis kontrolētu vai sodītu.

**ATBALSTA PAKALPOJUMA KVALITĀTES UN REZULTĀTU NOVĒRTĒŠANAS
ANKETA PAKALPOJUMA SAŅĒMĒJAM (piesaistes personai)**

Pakalpojums: Atbalsta pakalpojums

Aizpildīšanas datums: _____

Bērna vārds, uzvārds _____, personas kods _____

Vecums _____ Dzimums _____

Pakalpojuma periods no _____ līdz _____

I KĀ TU VĒRTĒ SAŅEMTO ATBALSTU (ATBALSTA PAKALPOJUMA KVALITĀTI)?

Novērtējuma skala:

1- vispār neapmierina, 2- drīzāk apmierina, 3 - apmierinoši, 4 - labi, 5- ļoti labi.

Nr.	Jautājums	Vērtējums (1-5)	Komentārs/ paskaidrojums
1.	Vai Jums tika skaidri izskaidrots pakalpojuma mērķis un norise?	1 2 3 4 5	
2.	Vai jutāties iesaistīts bērna Atbalsta plāna izstrādē un īstenošanā?	1 2 3 4 5	
3.	Vai speciālisti izturējās pret Jums ar cieņu un sapratni?	1 2 3 4 5	
4.	Vai speciālisti palīdzēja Jums labāk izprast bērna vajadzības un uzvedību?	1 2 3 4 5	
5.	Vai saņēmāt pietiekamu informāciju par bērna progresu?	1 2 3 4 5	
6.	Vai jutāt vienotu speciālistu sadarbību un konsekventu pieeju?	1 2 3 4 5	
7.	Vai Jūsu viedoklis tika uzklauts un ņemts vērā?	1 2 3 4 5	
8.	Vai pakalpojuma laikā jutāties pietiekami atbalstīts arī kā piesaistes persona?	1 2 3 4 5	
9.	Vai pakalpojums palīdzēja sagatavoties bērna atgriešanās vai turpmākās aprūpes procesam?	1 2 3 4 5	
10.	Vai kopumā esat apmierināts ar saņemto pakalpojumu?	1 2 3 4 5	
11.	Vai tu ieteiktu šo Atbalsta pakalpojumu citiem vecākiem ar līdzīgām grūtībām?	1 2 3 4 5	

II KĀ TU JŪTIES TAGAD, SALĪDZINOT AR LAIKU, KAD ATBALSTA PAKALPOJUMS SĀKĀS?

Novērtējuma skala:

1- ļoti slikti, 2- drīzāk slikti, 3 - normāli, 4 - labi, 5- ļoti labi.

Nr.	Jautājums	Uzsākot saņemt Atbalsta pakalpojumu	Pabeidzot saņemt Atbalsta pakalpojumu	Komentārs/ Piemērs
1.	Jūtos emocionāli stabilāks.			
2.	Labāk izprotu bērna vajadzības.			
3.	Spēju mierīgāk risināt konfliktsituācijas.			
4.	Labāk protu atbalstīt bērnu emocionāli.			
5.	Labāk sadarbojos ar speciālistiem.			
6.	Labāk spēju noteikt robežas un ievērot konsekvenci.			
7.	Jūtos drošāk vecāka/piesaistes personas lomā.			
8.	Attiecības ar bērnu ir uzlabojušās.			
9.	Jūtos gatavs turpināt bērna atbalstu pēc pakalpojuma.			

III BĒRNA IZMAIŅU NOVĒRTĒJUMS NO PIESAISTES PERSONAS SKATU PUNKTA

Novērtējuma skala:

1- nav uzlabojuma, 2- drīzāk nav uzlabojuma, 3 - nevaru pateikt, 4 - ir uzlabojums, 5- ir būtisks uzlabojums.

Nr.	Joma	Novērtējums	Komentārs
1.	Emocionālā stabilitāte	1 2 3 4 5	
2.	Pašregulācija	1 2 3 4 5	
3.	Atbildība par savu rīcību	1 2 3 4 5	
4.	Sadarbība ar pieaugušajiem	1 2 3 4 5	

5.	Sociālās prasmes	1 2 3 4 5	
6.	Ikdienas prasmju attīstība	1 2 3 4 5	
7.	Motivācija mācībām vai darbam	1 2 3 4 5	
8.	Atkarību vai uzvedības risku mazināšanās	1 2 3 4 5	

IV TURPMĀKĀ ATBALSTA IZVĒRTĒJUMS

Novērtējuma skala: Atzīmē krustiņu (x) pie atbilstošā novērtējuma katram apgalvojumam, komentāra daļā vari paskaidrot savu viedokli

Nr.	Apgalvojums	Jā	Daļēji	Nē	Komentārs
1.	Jūtos gatavs nodrošināt bērnam drošu vidi.				
2.	Zinu, kur meklēt palīdzību pēc pakalpojuma.				
3.	Ir skaidrs turpmākais rīcības plāns.				
4.	Zinu, kā rīkoties krīzes situācijās.				
5.	Man ir pietiekami resursu un zinu, kur meklēt atbalstu.				

V KO TU GRIBĒTU PATEIKT PAR ŠO ATBALSTA PAKALPOJUMU?

1. Kas pakalpojuma laikā Jums palīdzēja visvairāk? _____
2. Kas pakalpojuma laikā Jums palīdzēja visvairāk? _____
3. Kādas pozitīvas izmaiņas pamanījāt bērnam? _____
4. Kas pakalpojuma laikā bija visgrūtākais? _____
5. Kādu papildu atbalstu Jums vēl būtu nepieciešams? _____
6. Ko Jūs ieteiktu uzlabot Atbalsta pakalpojumā? _____

VI KOPĒJAIS VĒRTĒJUMS

Kopējais piesaistes personas apmierinātības vērtējums par Atbalsta pakalpojuma kvalitāti: ☐ ļoti labs ☐ labs ☐ vidējs ☐ nepietiekams

Papildus komentāri no sociālā darbinieka /audzinātāja: _____

Kopējā piesaistes personas sagatavotība bērna patstāvīgai aprūpei: ☐ ļoti labs ☐ labs ☐ vidējs ☐ nepietiekams

VII PARAKSTI

Piesaistes persona _____

Sociālais darbinieks _____

Atbalsta pakalpojumā sniegšanā pielietotās metodes

Uz uzticēšanos balstīta attiecību intervence (TBRI)

Uz uzticēšanos balstīta attiecību intervence (Trust-Based Relational Intervention, TBRI) ir pierādījumos balstīta⁵⁵, uz piesaistes teoriju un traumas izpratnē balstīto pieeju balstīta intervence, kas paredzēta darbam ar bērnu, kurš piedzīvojis nelabvēlīgu agrīno pieredzi, hronisku stresu vai attīstības traucējošu ietekmi. TBRI mērķis ir veicināt bērna emocionālo drošību, pašregulāciju un spēju veidot stabilas, uzticēšanās pilnas attiecības.

TBRI pieeja balstās izpratnē, ka uzvedības problēmas bieži atspoguļo bērna nespēju justies droši, regulēt savas emocijas un adekvāti reaģēt uz attiecību situācijām, nevis apzinātu pretošanos vai nevēlēšanos sadarboties. Intervences procesā tiek mērķtiecīgi stiprināta bērna drošības sajūta attiecībās ar piesaistes personu, radot paredzamu, konsekventu un emocionāli atbalstošu vidi, kurā bērns var pakāpeniski attīstīt adaptīvākas uzvedības un emocionālās regulācijas prasmes.

Būtiska TBRI sastāvdaļa ir darbs ar bērna fizioloģisko un emocionālo regulāciju, pievēršot uzmanību pamatvajadzībām, stresa līmenim un bērna individuālajām jutībām. Paralēli tiek atbalstīta piesaistes personas spēja reaģēt uz bērna uzvedību ar empātiju, skaidrām robežām un attiecībās balstītu disciplīnu, kas palīdz bērnam mācīties pieņemt korekciju bez attiecību drošības apdraudējuma.

Atbalsta pakalpojuma ietvaros TBRI tiek īstenota, bērnam paliekot savā ģimeniskajā vidē, cieši sadarbojoties ar vecākiem vai citām piesaistes personām. Šāda pieeja ļauj ne tikai mazināt bērna uzvedības un emocionālās grūtības, bet arī stiprināt ģimenes iekšējos resursus, uzlabot vecāku–bērnu attiecību kvalitāti un veicināt ilgtermiņa pozitīvas pārmaiņas bērna funkcionēšanā ikdienā.

Kognitīvi–biheiviorālā terapija (KBT)

Kognitīvi–biheiviorālā terapija⁵⁶ (KBT) ir strukturēta, pierādījumos balstīta pieeja, kas balstās izpratnē par savstarpējo saistību starp **domām, emocijām un uzvedību**. KBT pieņem, ka bērna emocionālās un uzvedības grūtības tiek uzturētas ar iemācītiem domāšanas un reaģēšanas modeļiem, kurus iespējams mainīt, attīstot apzinātību, elastīgāku domāšanu un jaunas rīcības prasmes.

KBT pieeja apvieno psiholoģijas un pedagogijas principus un ir īpaši piemērota darbam ar bērniem, kuriem ir trauksme, dusmu regulācijas grūtības, impulsivitāte, agresīva vai izvairīga uzvedība, kā arī atkarību vai riskantas uzvedības pazīmes. Šajā pieejā uzsvars tiek likts nevis uz “pareizas uzvedības piespiešanu”, bet uz prasmju mācīšanu, kas ļauj bērnam pašam labāk izprast savas reakcijas un izvēlēties funkcionālāku rīcību.

Atbalsta pakalpojuma ietvaros KBT tiek izmantota kā praktiska attīstības un korekcijas metode, kas palīdz bērnam:

- atpazīt savas domas un emocionālās reakcijas;

⁵⁵ Purvis, K. B., Cross, D. R., Dansereau, D. F., & Parris, S. R. (2013).

Trust-Based Relational Intervention (TBRI): A systematic approach to complex developmental trauma. *Child & Youth Services*, 34(4), 360–386.

⁵⁶ <https://www.kbt.lv/index.php/par-mums>

- izprast, kā konkrētas domas ietekmē emocijas un uzvedību;
- apgūt alternatīvus domāšanas un rīcības modeļus;
- attīstīt problēmu risināšanas, impulsu kontroles un pašregulācijas prasmes.

KBT elementi Atbalsta pakalpojumā tiek īstenoti gan individuāli, gan ikdienas situācijās, izmantojot:

- reflektīvas sarunas (“Kas notika?”, “Ko es domāju?”, “Ko es varēju darīt citādi?”);
- situāciju analīzi un uzvedības ķēžu izpēti;
- praktiskus uzdevumus un vingrinājumus emociju regulācijai;
- pakāpenisku jaunu prasmju izmēģināšanu drošā vidē.

Svarīgi, ka KBT pieeja Atbalsta pakalpojumā netiek izmantota izolēti vai formāli terapeitiskā veidā, bet integrēta ikdienas pedagoģiskajā un attiecībās balstītajā darbā. Tas nozīmē, ka mentori, audzinātāji un psihologi izmanto vienotu valodu, lai palīdzētu bērnam sasaistīt savu pieredzi, emocijas un uzvedību reālās dzīves situācijās.

KBT pieeja ir īpaši efektīva, ja bērnam tiek nodrošināta strukturēta, paredzama vide un drošas attiecības, jo tikai šādos apstākļos iespējams apzināti mācīties no pieredzes un mainīt iesakņotus uzvedības modeļus.

Motivējošā intervija

Motivējošā intervija (angļu *Motivational Interviewing*, MI) ir empātiska, uz sadarbību balstīta pieeja, kas palīdz cilvēkam atklāt un stiprināt viņa paša motivāciju pārmaiņām. To izstrādāja William R. Miller un Stephen Rollnick⁵⁷ 1980. gados kā atbildi uz pieredzi ar cilvēkiem, kuri pretojas autoritatīvai vai konfrontējošai pieejai atkarību ārstēšanā. Šodien MI tiek plaši izmantota dažādās jomās – no veselības aprūpes līdz sociālajam darbam un izglītībai – un ir empīriski pamatota metode, kas būtiski uzlabo ilgtermiņa pārmaiņu noturību⁵⁸.

Motivējošās intervijas centrā ir četras pamatprasmes un principi, kas kopā veido īpatnējo “MI garu” (*MI Spirit*)⁵⁹:

- **Sadarbība (Collaboration)** — speciālists un bērns darbojas kā līdzvērtīgi partneri, nevis eksperts un “pacients”;
- **Evokācija (Evocation)** — profesionālis nevis “iedveš” motivāciju, bet palīdz bērnam to atklāt sevī;
- **Autonomijas respektēšana (Autonomy)** — bērns pats pieņem lēmumus, un speciālists tos respektē;
- **Empātiska pieeja (Empathy)** — aktīva klausīšanās, reflektīvi jautājumi un izpratne par bērna perspektīvu.

Šīs pamatvērtības tiek īstenotas ar **četrām pamatfāzēm** (*The Four Processes of MI*):

⁵⁷ Miller, W. R., & Rollnick, S. (2013). *Motivational Interviewing: Helping People Change* (3rd ed.). Guilford Press.

⁵⁸ Lundahl, B., Kunz, C., Brownell, C., Tollefson, D., & Burke, B. L. (2010). *A Meta-Analysis of Motivational Interviewing: Twenty-Five Years of Empirical Studies. Research on Social Work Practice*, 20(2), 137–160.

⁵⁹ Miller, W. R., & Rollnick, S. (2013). *Motivational Interviewing: Helping People Change* (3rd ed.). Guilford Press.

- **Iesaistīšana (Engaging)** – drošu, uzticamu attiecību izveide;
- **Fokusa noteikšana (Focusing)** – vienošanās par mērķiem un izmaiņu virzienu;
- **Motivācijas izcelšana (Evoking)** – bērna paša vērtību un mērķu apzināšana, lai veicinātu iekšējo motivāciju;
- **Plānošana (Planning)** – konkrētu soļu izstrāde, kas atbilst bērna gatavības līmenim.

Pētījumi⁶⁰ pierāda, ka MI ir efektīva tieši darbā ar bērniem, kuriem ir uzvedības vai atkarību problēmas un to attīstības riski, kā arī tiem, kuri sākotnēji demonstrē zemu motivāciju vai pretestību palīdzībai. Sistemātiskos pārskaatos secināts, ka MI paaugstina iesaisti programmās, uzlabo terapijas noturību un samazina atbīrumu no rehabilitācijas procesiem.

Atbalsta pakalpojuma kontekstā motivējošās intervijas elementi tiek izmantoti visos atbalsta posmos, taču īpaši nozīmīgi tie ir:

- **sākotnējā sadarbības izveidē**, kad bērns bieži ir aizsardzībā vai skeptisks;
- **atbalsta plāna izstrādē**, lai veicinātu iekšējo līdzdalību un personīgu mērķu formulēšanu;
- **pārejas periodos**, kad bērnam nepieciešams saglabāt motivāciju ilgtermiņa pārmaiņām.

Praktiski MI tiek īstenota ikdienas sarunās ar mentoru, psihologu vai sociālo darbinieku, izmantojot atvērtos jautājumus, reflektīvu klausīšanos, atzinību un kopsavilkumus (OARS modelis, *angļu: open questions, affirmations, reflective listening, and summary reflections*). Šie paņēmieni palīdz bērnam sajūst, ka viņa viedoklis tiek respektēts, un vienlaikus palīdz viņam pašam formulēt, kāpēc pārmaiņas ir nozīmīgas tieši viņam.

MI integrācija Atbalsta pakalpojumā palīdz novērst klasisko pretestības dinamiku, kas bieži parādās piespiedu vai ārkārtas situācijās, un veicina bērna iekšēju līdzdalību, nevis ārēju pakļaušanos. Tādējādi tā kļūst par nozīmīgu tiltu starp drošības nodrošināšanu un patiesas izmaiņu motivācijas veidošanu.

Pozitīvās uzvedības atbalsts (PBS)

Pozitīvās uzvedības atbalsts (*angļu: Positive Behavior Support – PBS*) ir zinātniski pamatota pieeja, kas apvieno uzvedības analīzes, pedagogijas un sociālās sistēmas principus, lai veidotu vidi, kurā cilvēks spēj mācīties un uzturēt pozitīvu, sociāli pieņemamu uzvedību, vienlaikus mazinot destruktīvas reakcijas un trauksmi.⁶¹ Tās galvenais mērķis nav “sodīt” vai “labot” uzvedību, bet gan izprast tās cēloņus, aizstāt neadaptīvos modeļus ar funkcionāliem un pozitīviem risinājumiem.

PBS pieeja balstās uz **funkcionālās uzvedības izpratni** (*Functional Behavior Assessment – FBA*)⁶² — katra uzvedība tiek skatīta kā komunikācijas veids, kas signalizē par noteiktu vajadzību vai nespēju citādi tikt galā ar situāciju. Tāpēc galvenais jautājums nav “Kas bērnam ir nepareizs?”, bet “Kāpēc viņš reaģē šādi un kā mēs varam palīdzēt viņam rīkoties citādi?”.

⁶⁰ Naar, S., & Safren, S. A. (2017). *Motivational Interviewing and HIV Care*. Oxford University Press.

⁶¹ Carr, E. G., Dunlap, G., Horner, R. H., Koegel, R. L., Turnbull, A. P., Sailor, W., et al. (2002). *Positive Behavior Support: Evolution of an Applied Science*. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 4(1), 4–16.

⁶² Horner, R. H., Sugai, G., & Anderson, C. M. (2010). *Examining the Evidence Base for School-Wide Positive Behavior Support*. *Focus on Exceptional Children*, 42(8), 1–14.

PBS ietver trīs savstarpēji saistītus līmeņus (*Multi-Tiered System of Support – MTSS*)⁶³:

- **Universālais līmenis** – paredz konsekventu, drošu vidi un pozitīvu uzvedības modelēšanu visiem jauniešiem;
- **Mērķētais līmenis** – atbalsts tiem, kam ir atkārtotas grūtības noteiktās situācijās;
- **Individuālais līmenis** – intensīvs, personalizēts atbalsts, balstīts funkcionālajā uzvedības analizē un individuālā plānā.

Atbalsta pakalpojumā PBS tiek izmantots kā **praktisks un strukturēts ietvars**, lai:

- veidotu paredzamu un drošu ikdienas režīmu, kas samazina trauksmi un impulsīvas reakcijas;
- iemācītu jauniešiem sociāli akceptētas uzvedības stratēģijas (“Ko es varu darīt citādi, kad jūtos dusmīgs, aizvainots, noraidīts?”);
- stiprinātu **pašregulācijas prasmes** un **iekšējo kontroli**, izmantojot pozitīvu atgriezenisko saiti un pastiprinājumus;
- attīstītu speciālistu konsekvenci – vienotu valodu, robežas un reakciju uz uzvedības izaicinājumiem.

PBS modelis cieši saistās ar traumas izpratnē balstīto pieeju, jo tas neinterpretē grūtības kā “uzvedības problēmu”, bet kā stresa vai traumas izpausmi. Šādā skatījumā uzvedība kļūst par informāciju, nevis sodāmu rīcību, un profesionāļu uzdevums ir radīt drošības, izvēles un iedrošinājuma vidi, kas ļauj jauniešiem praktiski mācīties jaunu uzvedību.

PBS metodēs tiek izmantotas vairākas **pierādījumos balstītas stratēģijas**:

- **Pozitīvas atgriezeniskās saites sistēma** – atzinība par mazākajiem sasniegumiem, konsekventa pastiprināšana par vēlamu uzvedību;
- **Uzvedības vizualizācija un modelēšana** – kopīgi formulēti noteikumi, piktogrammas, simboli, kas palīdz jauniešiem orientēties drošā ietvarā (robežās);
- **Problēmu risināšanas sarunas** – kopīga refleksija par situāciju (“Kas notika?”, “Kā mēs varam citreiz rīkoties citādi?”);
- **Sadarbības mācīšanās** – sociālo prasmju treniņi, kas ļauj jauniešiem praktizēt pozitīvu uzvedību reālās situācijās.

Pētījumi⁶⁴ liecina, ka PBS ieviešana rehabilitācijas un izglītības vidēs samazina incidentu skaitu, uzlabo emocionālo klimatu un veicina jauniešu iesaisti. Tas padara šo pieeju īpaši piemērotu integrētai videi, kur vienlaikus tiek stiprinātas **prasmes, attiecības un drošības izjūta**.

Sociāli emocionālā mācīšanās (SEM)

Sociāli emocionālā mācīšanās (angļu: Social and Emotional Learning – SEL) ir sistemātiska pieeja, kas attīsta indivīda spēju atpazīt, izprast un regulēt emocijas, veidot un uzturēt veselīgas attiecības, pieņemt atbildīgus lēmumus un konstruktīvi risināt grūtības. Tā balstās uz pārlicību, ka

⁶³ Gore, N. J., McGill, P., Toogood, S., Allen, D., Hughes, J. C., Baker, P., et al. (2013). *Definition and Scope for Positive Behavioral Support. International Journal of Positive Behavioral Support*, 3(2), 14–23.

⁶⁴ MacLeod, K., & Lewis, A. (2019). *Positive Behaviour Support in Residential and Foster Care: A Systematic Review. International Journal of Developmental Disabilities*, 65(4), 219–233.

emocionālā inteliģence un sociālās prasmes ir tikpat būtiskas kā akadēmiskās vai praktiskās zināšanas⁶⁵.

SEM pieeja izveidojusies, apvienojot psiholoģijas, pedagogijas un neirozinātnes atziņas, un tiek strukturēta piecās savstarpēji saistītās kompetencēs:

- **Pašapziņa (Self-awareness)** – spējas atpazīt savas emocijas, stiprās un vājās puses, pašvērtējums un pārliecība par sevi;
- **Pašvadība (Self-management)** – spēja regulēt emocijas, uzvedību un impulsus, noteikt mērķus un uz tiem virzīties;
- **Sociālā apziņa (Social awareness)** – empātija, izpratne par citu cilvēku vajadzībām, kultūras un sociālo atšķirību respektēšana;
- **Attiecību veidošana (Relationship skills)** – sadarbības, komunikācijas, konfliktu risināšanas un palīdzības prasmes;
- **Atbildīga lēmumu pieņemšana (Responsible decision-making)** – spēja izvērtēt rīcības sekas un pieņemt morāli un sociāli atbildīgus lēmumus.

Atbalsta pakalpojuma ietvaros šī pieeja tiek izmantota kā attīstības un korekcijas instruments, kas palīdz jauniešiem soli pa solim atjaunot emocionālo līdzsvaru un attiecību prasmes. Tā tiek īstenota caur praktiskām, reflektīvām un uz sadarbību balstītām aktivitātēm, piemēram:

- reflektīvām sarunām ar mentoru (“Kas notika?”, “Kā es jutos?”, “Ko varu darīt citādi?”);
- sociāli emocionālo prasmju treniņiem grupā;
- pieredzes mācīšanās aktivitātēm, kas ļauj jauniešiem praktizēt empātiju, atbildību un sadarbību reālās dzīves situācijās;
- pozitīvas uzvedības pastiprināšanu, izmantojot atzinību un pašvērtējuma veicināšanu.

Sociāli emocionālās mācīšanās pieejas pamatā ir attiecību kvalitāte, jo tikai drošās, empātiskās un konsekventās attiecībās bērns var mācīties atpazīt un regulēt savas emocijas, veidot prosociālu uzvedību un izjust piederību. Emocionālā drošība šeit tiek uzskatīta par priekšnoteikumu mācīšanās procesam — nevis tā rezultātu. Ja bērns neizjūt pieņemšanu un drošību, viņš nevar konstruktīvi reflektēt, pieņemt atbildīgus lēmumus vai attīstīt empātiju⁶⁶. Šajā kontekstā Atbalsta pakalpojuma speciālistu — mentoru, audzinātāju, psihologu — klātbūtne un konsekvence kļūst par galveno “drošības enkuru” bērna psiholoģiskajā atjaunošanās procesā.

Tādēļ Atbalsta pakalpojuma speciālisti darbojas ne tikai kā profesionāli konsultanti, bet arī kā emocionālās drošības nodrošinātāji un mācīšanās modeļi. Viņu attieksme, balss tonis, reakcijas uz kļūdām, spēja saglabāt mieru konflikta situācijās un atklātība kļūst par “dzīvu mācību grāmatu”, no kuras bērns apgūst sociālās un emocionālās regulācijas stratēģijas. Šis modelēšanas process ir SEM pieejas pamatā — bērns mācās ne tikai no verbālās informācijas, bet arī no tā, kā pieaugušie paši praktizē empātiju, cieņu un sadarbību. Tas atbilst reflektīvās un attiecībās balstītās prakses principiem, kur uzvedības maiņa notiek caur pieredzi, nevis caur disciplīnu vai sankcijām.

Starptautiskie pētījumi apliecina, ka SEM pieeju ieviešana bērna rehabilitācijas un izglītības vidē būtiski uzlabo emocionālo labklājību, sociālo adaptāciju un uzvedības stabilitāti, kā arī samazina agresiju un recidīvu riskus. Piemēram, meta-analīze, kas ietver vairāk nekā 270 pētījumus ar 270

⁶⁵ <https://casel.org/fundamentals-of-sel/what-is-the-casel-framework/>

⁶⁶ Immordino-Yang, M. H., & Damasio, A. (2007). *We Feel, Therefore We Learn: The Relevance of Affective and Social Neuroscience to Education. Mind, Brain, and Education*, 1(1), 3–10.

000 bērnu, parāda, ka SEM programmu dalībniekiem uzlabojas emocionālā pašregulācija, samazinās antisociāla uzvedība un pieaug akadēmiskie sasniegumi.⁶⁷ Šie rezultāti uzsver, ka emocionālās kompetences ir izglītības un rehabilitācijas procesa centrā, un to attīstīšana ir tikpat būtiska kā jebkura cita mācību vai terapijas forma.

Atbalsta pakalpojumā SEM pieeja darbojas kā vienojošais ietvars visām programmām — gan uzvedības un līderības, gan terapeitiskajai, gan atkarību profilakses programmai. Tā nodrošina kopīgu valodu starp speciālistiem un bērniem, palīdzot veidot vienotu izpratni par emociju, uzvedības un attiecību saistību. Piemēram, uzvedības programmā tiek stiprināta pašregulācija un atbildīga lēmumu pieņemšana, terapeitiskajā — pašapziņa un sociālā apziņa, savukārt atkarību programmā — emocionālās noturības un izvēles apzināšana. Šādi SEM pieeja kalpo kā “pamatstruktūra”, kuras ietvaros notiek gan terapija, gan izglītojošais darbs, gan ikdienas mijiedarbība.

SEM palīdz bērnam mācīties būt cilvēkam attiecībās — apzināties savas emocijas, atpazīt citu cilvēku jūtas, saprast savu rīcību un tās sekas, un piedzīvot, ka arī grūtībās iespējams saglabāt cieņu un līdzjūtību. Šī ir būtiska daļa no emocionālās inteliģences veidošanās, kas ilgtermiņā nosaka jaunieša spēju dzīvot patstāvīgi, uzturēt veselīgas attiecības un integrēties sabiedrībā kā līdzsvarotai, atbildīgai personībai.

Pieredzē balstīta mācīšanās

Šī metode nodrošina, ka bērns mācās darot, nevis tikai klausoties, un apgūtās prasmes kļūst par viņa ikdienas daļu. Atbalsta pakalpojumā tas nozīmē, ka ikdienas dzīve — rutīnas, sadzīves pienākumi, attiecības, konfliktsituācijas — tiek izmantotas kā mācīšanās vide, kur bērns ar pieaugušā atbalstu:

- piedzīvo situāciju;
- reflektē par to;
- formulē secinājumus;
- izmēģina jaunu rīcību.

⁶⁷ Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D., & Schellinger, K. B. (2011). *The Impact of Enhancing Students' Social and Emotional Learning: A Meta-Analysis of School-Based Universal Interventions*. *Child Development*, 82(1), 405–432.

Drošības protokola veidlapa

DROŠĪBAS PROTOKOLS

Drošības protokols nosaka vienotu rīcības kārtību Atbalsta pakalpojuma administratīvajai un starpdisciplinārajai komandai augsta riska situācijās Atbalsta pakalpojuma īstenošanas laikā abos Atbalsta pakalpojuma modeļos. Protokola mērķis ir nodrošināt bērna, citu personu un personāla drošību, stabilizēt situāciju un mazināt turpmāku kaitējumu, izmantojot traumas izpratnē balstītu un profesionāli koordinētu rīcību.

1. Situācijas, kurās piemērojams drošības protokols

Drošības protokols tiek aktivizēts, ja pastāv vai var rasties apdraudējums bērna dzīvībai, veselībai vai funkcionēšanai, tostarp:

- fiziska vai verbāla agresija;
- pašapdraudējuma vai suicidālas uzvedības risks;
- pašregulācijas sabrukums (nekontrolējamas emocionālas vai uzvedības reakcijas);
- bēgšanas vai pazušanas risks;
- vielu lietošana vai akūta intoksikācija;
- vardarbības vai noziedzīgas uzvedības epizodes;
- citi neparedzēti krīzes gadījumi.

2. Rīcības pamatprincipi

Rīcība balstās uz šādiem principiem:

- bērna dzīvības un veselības prioritāte;
- situācijas deeskalācija un konflikta mazināšana;
- minimāli nepieciešama ierobežojoša iejaukšanās;
- traumas izpratnē balstīta pieeja;
- personāla savstarpēja koordinācija;
- profesionāla un dokumentēta rīcība.

3. Rīcības algoritms krīzes situācijā

Krīzes situācijā personāls:

- novērtē apdraudējuma līmeni un nodrošina citu personu drošību;
- cenšas deeskalēt situāciju, izmantojot verbālās un uzvedības regulācijas metodes;
- nepieciešamības gadījumā piesaista papildu personālu vai starpdisciplinārās komandas speciālistus;
- ja pastāv nopietns apdraudējums, izsauc neatliekamo palīdzību vai citus atbildīgos dienestus;
- nodrošina bērna fizisko un emocionālo stabilizāciju pēc incidenta.

4. Pēckrīzes rīcība

Pēc incidenta:

- tiek dokumentēta situācija un veiktās darbības;
- informēti atbildīgie dienesti, likumiskais pārstāvis vai piesaistes persona (ja piemērojams);
- organizēta bērna psiholoģiskā stabilizācija;
- izvērtēta nepieciešamība pielāgot Atbalsta plānu vai drošības pasākumus;
- nodrošināts profesionāls atbalsts personālam (ja nepieciešams).

5. Profilaktiskie drošības pasākumi

Lai mazinātu krīžu risku, Atbalsta pakalpojuma īstenošanā tiek nodrošināts:

- strukturēts dienas režīms un paredzama vide;
- regulāra bērna funkcionēšanas izvērtēšana;
- individuāli pielāgoti riska mazināšanas pasākumi;
- starpdisciplināras komandas koordinēta sadarbība;
- personāla apmācība darbam ar traumatizētiem un augsta riska bērniem.

Pārejas plāna veidlapa

Informācija

Bērna vārds, uzvārds: _____

Personas kods: _____

Atbalsta pakalpojuma modelis: ☐ Bērns kopā ar piesaistes personu un audzinātāju ☐ Bērns kopā ar audzinātāju

Pārejas plāna sagatavošanas datums: _____

Atbildīgais sociālais darbinieks: _____

Citi iesaistītie speciālisti: _____

Pārejas perioda ilgums: _____

1. Situācijas izvērtējums

Bērna stiprās puses:

Identificētie riski:

Funkcionēšanas grūtības:

☐ emocionālajā jomā _____

☐ uzvedības jomā _____

☐ sociālajā jomā _____

☐ izglītības jomā _____

☐ pašaprūpes un patstāvības jomā _____

2. Pārejas mērķi

Nr.	Mērķis	Sasniedzamais rezultāts	Termiņš	Atbildīgais
1.				

2.				
3.				

3. Pārejas atbalsta pasākumi

Sociālais atbalsts: _____

Psiholoģiskais un emocionālais atbalsts: _____

Izglītība: _____

Veselības aprūpe: _____

Patstāvības prasmes: _____

Sociālā iekļaušana: _____

4. Pēctecīgais pakalpojums

☐ SA pakalpojums

☐ Dzīvokļa pakalpojums

☐ Cits pakalpojums

Plānotās darbības:

5. Ārējie resursi

Izglītības iestāde: _____

Sociālais dienests: _____

Ārstniecības iestāde: _____

NVO/citi resursi: _____

6. Krīzes rīcības plāns

Risks: _____

Rīcība: _____

Atbildīgais: _____

7. Pēcpakalpojuma atbalsts

Konsultācijas: _____

Attālināts atbalsts (telefonsaruna): _____

Starpinstitucionālā sadarbība: _____

Krīzes intervence: _____

8. Izvērtēšana

Izvērtēšanas datums: _____

Secinājumi: _____

Turpmākie uzdevumi: _____

9. PARAKSTI

Bērns _____

Piesaistes persona _____

Speciālists (Sociālais darbinieks /Audzinātājs)_____

Informācijas avoti:

1. Achenbach System of Empirically Based Assessment (2025) 2025 ASEBA Catalog [tiešsaiste]. Pieejams: https://aseba.org/wp-content/uploads/2025_ASEBA-Catalog.pdf [skatīts 18.01.2026.].
2. American Psychological Association (b.g.) Antisocial behavior. APA Dictionary of Psychology [tiešsaiste]. Pieejams: <https://dictionary.apa.org/antisocial-behavior> [skatīts 18.01.2026.].
3. American Psychological Association (b.g.) Conners rating scales. APA Dictionary of Psychology [tiešsaiste]. Pieejams: <https://dictionary.apa.org/conners-rating-scales> [skatīts 18.01.2026.].
4. American Psychological Association (b.g.) Maladaptation. APA Dictionary of Psychology [tiešsaiste]. Pieejams: <https://dictionary.apa.org/maladaptation> [skatīts 18.01.2026.].
5. Bērnu tiesību aizsardzības likums. [19.06.1998.]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/49096-bernu-tiesibu-aizsardzibas-likums> [skatīts 18.01.2026.].
6. Jaunatnes likums. [08.05.2008.]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/175920-jaunatnes-likums> [skatīts 18.01.2026.].
7. Labklājības ministrija (2019) Starpinstitucionālā sadarbība ģimeniskās vides nodrošināšanā ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem un labās prakses ieviešana: Vadlīnijas [tiešsaiste]. Pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/arpusgimenes-aprupe/vadlinijas1.pdf> [skatīts 18.01.2026.].
8. Labklājības ministrija (2023) Ģimenēm ar bērniem [tiešsaiste]. Pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/metodiskie-materiali> [skatīts 18.01.2026.].
9. Labklājības ministrija (2023) Sociālā darba ētikas kodekss [tiešsaiste]. Pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/metodiskie-materiali> [skatīts 18.01.2026.].
10. Labklājības ministrija (2023) Sociālā darba vārdnīca [tiešsaiste]. Pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/media/23154/download> [skatīts 18.01.2026.].
11. Latvijas Universitāte (2020) Vardarbības pieredze bērībā, traumas simptomi, paškaitējošā uzvedība un pašnāvības domas [tiešsaiste]. Pieejams: <https://dspace.lu.lv/items/12d87874-99ba-4edc-9b6b-51c6d5e58d73> [skatīts 18.01.2026.].
12. Rīgas Stradiņa universitāte (2020) Pēctraumas stresa traucējumu diagnostika [tiešsaiste]. Pieejams: <https://dspace.rsu.lv/server/api/core/bitstreams/28421239-c072-42b7-8004-f5bfc57fb978/content> [skatīts 18.01.2026.].
13. Slimību profilakses un kontroles centrs (2018) Ieteikumi bērnu un pusaudžu atkarību izraisošo vielu lietošanas un atkarības profilaksei [tiešsaiste]. Pieejams: <https://www.spkc.gov.lv/lv/media/17647/download> [skatīts 18.01.2026.].
14. Slimību profilakses un kontroles centrs (2020) Autiskā spektra traucējumu (AST) agrīna diagnostika un ārstēšana [tiešsaiste]. Pieejams: https://www.spkc.gov.lv/sites/spkc/files/media_file/autiska-spektra-trauc_algoritms.pdf [skatīts 18.01.2026.].
15. Slimību profilakses un kontroles centrs (2023) UDHS diagnostikas un ārstēšanas algoritms [tiešsaiste]. Pieejams: <https://www.spkc.gov.lv/lv/media/19959/download?attachment> [skatīts 18.01.2026.].
16. Slimību profilakses un kontroles centrs (b.g.) SSK-10: F91.3 – Opozicionāri izaicinoši traucējumi [tiešsaiste]. Pieejams: <https://ssk10.spkc.gov.lv/ssk/F913> [skatīts 18.01.2026.].
17. Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums: [31.10.2002.]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68488-socialo-pakalpojumu-un-socialas-palidzibas-likums> [skatīts 18.01.2026.].
18. Valsts izglītības satura centrs (b.g.) Informācija par Latvijā standartizētiem testiem bērna intelekta un pamatprasmju izvērtēšanai [tiešsaiste]. Pieejams: https://www.visc.gov.lv/lv/visc-izstradatie-metodiskie-materiali/par_testiem_inf_mat1.pdf [skatīts 18.01.2026.].